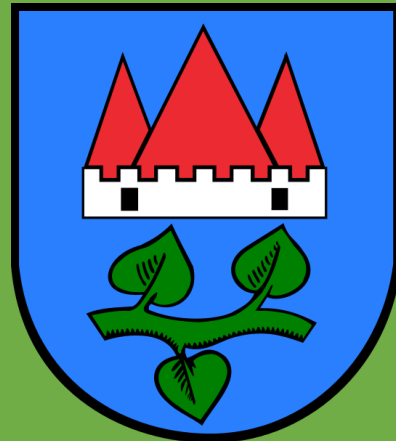

Załącznik do Uchwały nr XXI/131/16 Rady
Miejskiej w Jezioranach z dnia 27.08.2016

Strategia Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014-2024

Urząd Miejski w Jezioranach
Pl. Zamkowy 4, 11-320 Jeziorany

Czerwiec 2016

Szanowni Państwo,

Prezentowana aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014 - 2024 jest zwieńczeniem długich i żmudnych prac podjętych przez pracowników Urzędu Miejskiego w Jezioranach. Dane przedstawione w niniejszym opracowaniu odpowiadają aktualnym źródłom statystyki lokalnej i regionalnej. Uzyskane w ten sposób wiadomości, wzbogacone o przeprowadzone rozmowy z mieszkańcami, a także poczynione obserwacje, pozwoliły na sformułowanie Strategii Rozwoju.

Przedstawione opracowanie jest planem długofalowych działań władz i mieszkańców wobec szans i zagrożeń wynikających ze zmieniającego się otoczenia. Ukazane zadania często stanowią kontynuację przedsięwzięć już rozpoczętych, jednak wiele z nich stanowi nowe propozycje wynikające z oczekiwań mieszkańców, potrzeb rozwojowych gminy oraz uwarunkowań zewnętrznych. Koncentrują się one przede wszystkim na stwarzaniu dogodnych warunków dla rozwoju gminy, zapewnieniu bezpieczeństwa i działaniach ukierunkowanych na podnoszenie jakości życia mieszkańców. Zakłada się, iż realizacja Strategii Rozwoju powinna prowadzić do pozytywnych zmian w otoczeniu, ogólnego poziomu rozwoju gminy rozumianego jako osiągnięcie postępu w stosunku do stanu obecnego.

Jednocześnie pragnę zwrócić szczególną uwagę, że strategia jest dokumentem otwartym i dynamicznym. W związku z tym wskazana jest jego aktualizacja w zależności od zmian zachodzących w otoczeniu. Wyrażam głęboką nadzieję, że przyjęcie Strategii Rozwoju pozwoli realizować działania, dzięki którym gmina Jeziorany zwiększy swoją konkurencyjność i będzie miejscem przyjaznym dla wszystkich mieszkańców.

Jeżeli uda nam się zrealizować choć część planów zawartych w Strategii to będzie nasz wspólny sukces. Budujmy przyszłość małymi krokami, a Strategia Rozwoju Gminy Jeziorany niech będzie tym pierwszym.

W tym miejscu pragnę serdecznie podziękować za zaangażowanie w prace nad tym dokumentem pracownikom Urzędu Miejskiego w Jezioranach, oraz pracownikom jednostek znajdujących się na terenie gminy Jeziorany, w tym pracownikom: Zakładu Wodociągów i Kanalizacji, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Miejskiego Ośrodka Kultury, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Ośrodka Sportu i Rekreacji, Zakładu Obsługi Gminnych Jednostek Organizacyjnych, jak również przedstawicielom środowisk gospodarczych, instytucji i służb, organizacji pozarządowych, radnym rady miejskiej, członkom zespołu redakcyjnego oraz mieszkańcom, którzy chętnie wypełniali ankiety i wyczerpująco odpowiadali na pytania w nich zawarte.

Za włożoną pracę, trud i poświęcenie serdecznie dziękuję.

Leszek Boczkowski
Burmistrz Jezioran

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	5
2. OPIS METODOLOGICZNY	6
2.1. Cel i główne założenia dokumentu.....	6
2.1.1. Zakres diagnozy	6
2.1.2. Analiza danych zastanych	6
2.1.3. Badania ankietowe	6
2.2. Uspołecznienie procesu.....	7
2.2.1. Założenia koncepcji uspołecznienia	7
2.2.2. Spotkania konsultacyjne z mieszkańcami	7
3. DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY JEZIORANY	8
3.1. Informacje ogólne.....	8
3.2. Rozwój społeczny.....	9
3.2.1. Demografia.....	9
3.2.2. Warunki życia mieszkańców.....	12
3.2.3. Oświata i opieka nad dziećmi.....	16
3.2.4. Ochrona zdrowia.....	20
3.2.5. Pomoc społeczna i rozwiązywanie problemów społecznych.....	20
3.2.6. Aktywność obywatelska i partycypacja społeczna.....	22
3.3. Rynek pracy.....	25
3.3.1. Aktywność ekonomiczna ludności, w tym struktura zatrudnienia	25
3.3.2. Charakterystyka bezrobocia wraz z analizą sytuacji grup szczególnie zagrożonych bezrobociem.....	27
3.3.3. Działania na rzecz osób bezrobotnych.....	28
3.4. Kultura (w tym ochrona dziedzictwa), rekreacja i sport.....	29
3.4.1. Wydatki na kulturę i dziedzictwo kulturowe.....	30
3.4.2. Dziedzictwo kulturowe i jego ochrona.....	30
3.4.3. Rekreacja i sport.....	33
3.5. Infrastruktura techniczna.....	34
3.5.1. Sieć komunikacyjna.....	34
3.5.2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.....	34
3.5.3. Sieć gazowa.....	38
3.5.4. Gospodarka odpadami.....	38
3.6. Potencjał gospodarczy i struktura gospodarki.....	41
3.7. Turystyka.....	42
3.8. Potencjał przyrodniczy i jego ochrona.....	45
3.9. Współpraca międzynarodowa.....	49
4. WYNIKI BADANIA SPOŁECZNEGO.....	50
4.1. Badania wśród mieszkańców gminy Jeziorany.....	50
4.1.1. Próba.....	50
4.1.2. Wyniki badań.....	51
4.2. Badanie wśród przedsiębiorców gminy Jeziorany.....	53
4.2.1. Próba.....	53
4.2.2. Wyniki badań.....	55

4.2.3. Podsumowanie.....	57
5. ANALIZA PROBLEMÓW.....	58
6. ANALIZA SWOT.....	59
7. ANALIZA PEST.....	61
8. MISJA, WIZJA I CEL NADRZĘDNY ROZWOJU.....	62
9. PROGRAMOWANIE ROZWOJU GMINY.....	63
9.1. Obszary strategiczne.....	63
9.2. Cele priorytetowe.....	63
9.3. Szczegółowe kierunki działań wraz z zadaniami.....	64
11. WDROŻENIE I MONITORING STRATEGII.....	69
11.1. Założenia wdrożenia strategii.....	69
11.2. Programowanie rozwoju gminy Jeziorany.....	69
11.3. Zasady zarządzania strategią.....	70
11.4. Monitoring strategii.....	70
11.5. Wskaźniki realizacji celów priorytetowych.....	72
Spis map.....	90
Spis tabel.....	90
Spis schematów.....	92

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014 - 2024 jest podstawowym i najważniejszym dokumentem samorządu lokalnego, określającym obszary, cele i kierunki rozwoju gminy. Dodatkowo identyfikuje jej stan i problemy rozwoju. Pozwala określić atuty gminy, ale również wskazuje słabe strony i wyznacza obszary, na których należy się skoncentrować.

Dokument ten jest koncepcją działań polegających na formułowaniu długookresowych celów rozwoju oraz ich modyfikacji w zależności od zmian, które zachodzą w otoczeniu. Ponadto określa zasoby i środki niezbędne do realizacji tych celów, jak też sposoby postępowania zapewniające optymalne ich rozmieszczenie i wykorzystanie, w celu umożliwienia gminie korzystnych warunków egzystencji i rozwoju. Strategia uwzględnia potrzeby i oczekiwania całej wspólnoty gminnej promując współpracę pomiędzy samorządem oraz sektorem gospodarczym, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami, mającymi wpływ na realizację celów strategicznych gminy Jeziorany. Opracowanie nowej strategii wymuszają zmiany społeczno - gospodarcze zachodzące w obrębie gminy, jak i jej otoczeniu (zmiany gospodarcze, społeczne, kulturowe, zarządcze itp.).

Ponadto Strategia, zatwierdzona Uchwałą Nr XXIII/205/01 Rady Miejskiej w Jezioranach z dnia 25 kwietnia 2001 r. straciła swoją aktualność. Jednak misja określona w niej: Jeziorany - gminą otwartą, dynamicznie rozwijającą się, kultywującą tradycje i dziedzictwo kulturowe, gminą o dobrych warunkach życia, jest misją, którą nadal należy realizować. Realizacja powyższej misji pozwoli na tworzenie lokalnej tożsamości, która wyróżni nas, określi nasz wizerunek i wzmocni jako wspólnotę samorządową.

Obecna strategia, poprzez określenie posiadanego potencjału ludzkiego, technicznego, gospodarczego ma pomóc mieszkańcom i władzom lokalnym w realizacji wspólnej wizji rozwoju. Ma być kierunkowskazem działań władz samorządowych i wszystkich partnerów gminy.

Podczas tworzenia celów strategicznych zostały uwzględnione występujące w gminie uwarunkowania. Pozwoliły one wyznaczyć główne problemy gospodarcze, społeczne, infrastrukturalne na terenie gminy oraz wypracować kierunki działań w celu ich niwelacji. Praca nad strategią, poznanie mocnych i słabych stron gminy, pozwoliła wyznaczyć główne obszary strategiczne rozwoju:

- rozwój gospodarczy poprzez podnoszenie kwalifikacji zasobów ludzkich, tworzenie warunków do rozwoju potencjału gospodarczego,
- poprawa życia mieszkańców poprzez rozwój mieszkalnictwa, zwiększenie usług publicznych,
- rozwój infrastruktury wodno - ściekowej i komunikacyjnej na terenie całej gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014 – 2024 jest dokumentem otwartym, który należy uzupełniać o nowe treści, pomysły i sposoby rozwiązywania problemów. Uchwalenie strategii nie powinno zamykać dalszych prac, lecz otwierać kolejną fazę polegającą na opracowaniu programów operacyjnych oraz weryfikację i aktualizację celów i priorytetów rozwoju.

2. OPIS METODOLOGICZNY

2.1. Cel i główne założenia dokumentu

Opracowanie dokumentu „Strategia Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014 – 2024” ma zainicjować realizację takich celów jak: identyfikację obszarów wsparcia/obszarów problemowych, ukazanie koncepcji rozwojowych, jak również określenie priorytetów i listy zadań koniecznych do realizacji, ze wskazaniem strategicznych problemów. Stworzony materiał ma zmierzać do poprawy warunków życia i rozwoju mieszkańców gminy Jeziorany.

Tworzenie dokumentu „Strategia Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014 – 2024” głównie odbyło się w oparciu o przeprowadzone ankiety oraz rozmowy z mieszkańcami, w których artykułowali oni swoje poglądy oraz wyrażali opinie na temat potrzeb i problemów, jak również oczekiwań wobec gminy. Ponadto podporą do tworzenia ww. strategii były przyjęte plany odnowy poszczególnych miejscowości w gminie Jeziorany. Powstała „Strategia Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014 – 2024” koncentruje się na zagadnieniach i przedsięwzięciach służących rozwiązywaniu problemów demograficznych, społecznych, gospodarczych i środowiskowych, które wpływają na rozwój gminy. Dodatkowo strategia stosuje zasadę zrównoważonego rozwoju, a więc zachowania szansy dla kolejnych pokoleń na realizację ich potrzeb, poszanowanie zasobów ze względu na ich organiczność, ujednoczenie ekologicznych, społecznych i ekonomicznych celów rozwoju, jak też długotrwałe podejście do analizowania, planowania i urzeczywistniania celów rozwoju. Strategia uwzględnia potrzeby mieszkańców Jezioran. Jej zadaniem jest wspieranie i pomoc władzom gminy w osiągnięciu długotrwałych celów rozwojowych.

2.1.1. Zakres diagnozy

Na potrzeby tworzonego dokumentu "Strategia Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014 - 2024" została przeprowadzona dogłębna analiza aktualnego stanu gminy Jeziorany, która pozwoliła na identyfikację istniejących problemów. Opierając się na niej zostały sformułowane wnioski stanowiące podstawę do wyboru najbardziej optymalnej drogi ich rozwiązania, która wyznaczy ścieżkę dojścia do celów.

Elementem diagnozy jest również analiza zidentyfikowanych problemów i SWOT dla gminy.

2.1.2. Analiza danych zastanych

Diagnoza powstała na bazie analizy danych zastanych (desk research), przy czym głównym źródłem informacji były dane udostępnione przez jednostki administracji samorządowej w Biuletynie Informacji Publicznej oraz dokumenty strategiczne.

Ponadto w zależności od potrzeb i możliwości korzystano z następujących źródeł:

- danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Banku Danych Lokalnych,
- danych Państwowej Komisji Wyborczej,
- danych Urzędu Pracy Powiatu Olsztyńskiego Filia w Biskupcu,

Analiza wszystkich danych, które zostały zamieszczone w dokumencie „Strategia Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014 – 2024” obejmowała lata 2010 - 2014.

2.1.3. Badania ankietowe

Ideą przeprowadzenia badań społecznych było uwzględnienie w Strategii potrzeb i problemów gminy oraz oczekiwań mieszkańców. W tym celu zostały przeprowadzone

badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz przedsiębiorców prowadzących działalność na jej terenie. Ankiety dla przedsiębiorców przygotowane były wyłącznie w formie papierowej. Spośród ogólnej liczby przedsiębiorców losowo zostało wybranych 30, z którymi spotkał się przedstawiciel Urzędu Miejskiego w Jezioranach w celu wypełnienia ankiety.

Badania ankietowe wśród mieszkańców gminy były przeprowadzone poprzez przekazanie ankiet mieszkańcom na spotkaniach organizowanych we wszystkich sołectwach oraz w mieście Jeziorany. Ponadto mieszkańcy mogli wyrazić swoją opinię i oczekiwania w formie elektronicznej. Link do kwestionariusza ankiety opublikowany został na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Jezioranach oraz wszystkich jednostkach podległych, jak również portalach społecznościowych. Zamieszczenie kwestionariusza ankiety na stronie internetowej miało na celu umożliwienie mieszkańcom udzielenia odpowiedzi w najbardziej optymalnym dla nich miejscu i czasie. Pozwoliło to również na zwiększenie anonimowości, co jednocześnie przyczyniło się do szczyrych i otwartych odpowiedzi.

Prace nad „Strategią Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014 – 2024” były prowadzone przez pracowników Urzędu Miejskiego w Jezioranach oraz pracowników jednostek podległych, tj. Zakładu Obsługi Gminnych Jednostek Organizacyjnych, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiego Ośrodka Kultury, Ośrodka Sportu i Rekreacji oraz Zakładu Wodociągów i Kanalizacji.

2.2. Uspołecznienie procesu

2.2.1. Założenia koncepcji uspołecznienia

W tworzeniu „Strategii Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014 – 2024” niezbędny był udział mieszkańców gminy. To dzięki nim dokument ukazuje potrzeby, oczekiwania i możliwości społeczne, gospodarcze i środowiskowe.

2.2.2. Spotkania konsultacyjne z mieszkańcami

Po stworzeniu projektu "Strategii Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014 - 2024" przystąpiono do przeprowadzenia konsultacji społecznych, zgodnie z Uchwałą Nr XXXIII/277/14 Rady Miejskiej w Jezioranach z dnia 25 czerwca 2014 roku w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych. W celu dotarcia do jak największej liczby mieszkańców konsultacje społeczne odbyły się w formie składania opinii i uwag za pomocą poczty elektronicznej na specjalnie przygotowanym w tym celu formularzu zgłaszania uwag. Dzięki temu każdy mieszkaniec miał możliwość wniesienia własnych spostrzeżeń i komentarzy w możliwie najbardziej dla siebie dogodnym terminie i miejscu. Ponadto była możliwość składania swoich spostrzeżeń w formie papierowej bezpośrednio do sekretariatu Urzędu Miejskiego w Jezioranach. Terminy, w jakich można było składać swoje uwagi i opinie były wcześniej przedstawione mieszkańcom za pomocą ogłoszeń umieszczonych na stronach internetowych oraz rozwieszonych na tablicach informacyjnych na terenie miasta i poszczególnych sołectw.

3. DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY JEZIORANY

3.1. Informacje ogólne

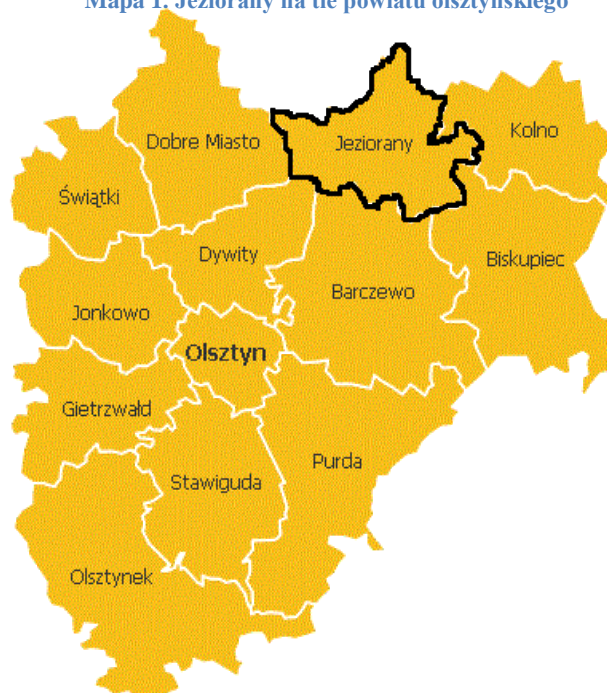
Jeziorany to blisko 8 tysięczna gmina położona w centralnej części Warmii pośród malowniczych pagórków i jezior. Łączna jej powierzchnia wynosi 21149 ha (w tym: 341 ha miasto i 20808 ha obszar wiejski) 20876,4138 ha. Przez teren gminy przepływa rzeka Symsarna, czym dzieli miasto na dwie części. Ponadto w okolicy znajduje się kilka jezior: największe z nich to Jezioro Luterskie – 691, 1735,84ha, głębokość do 20,7 m, Blanki, Ławki i Pierścień. W skład gminy Jeziorany wchodzi miasto Jeziorany położone centralnie i 22 sołectwa (27 jednostek wiejskich).

Gmina Jeziorany położona jest w obszarze funkcjonalnym Zielonych Płuc Polski, charakteryzującym się najmniejszym zanieczyszczeniem środowiska w kraju.

W celu zachowania tych unikalnych warunków środowiska gmina Jeziorany od wielu lat realizuje programy ekologiczne, którym towarzyszy aktywna edukacja. Kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju podejmuje szereg kompleksowych działań na rzecz ochrony środowiska i poprawy warunków życia mieszkańców miasta i wsi, zwiększając tym samym atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną tego regionu.

Możliwość atrakcyjnego wypoczynku stwarzają nie tylko zabytki, ale także zaplecze kulturalne i sportowe. W mieście funkcjonuje nowoczesna pełnowymiarowa hala sportowa, kluby sportowe i stadion miejski, zaś w sołectwach na terenie gminy znajdują się świetlice wiejskie oraz boiska. Co roku w Jezioranach odbywają się plenerowe imprezy kulturalne, dostarczające rozrywki mieszkańcom oraz licznie odwiedzającym gościom i turystom. Jednymi z najważniejszych wydarzeń kulturalnych, które na stałe wpisały się w gminny krajobraz są: Dożynki Gminne oraz Wojewódzki Przegląd Kapel i Zespołów Śpiewaczych. Ponadto od niedawna w Jezioranach funkcjonują jarmarki świąteczne odbywające się przed Świętami Bożego Narodzenia oraz Wielkanocą, na których to lokalni artyści mają możliwość sprzedawania swoich dzieł. W sezonie letnim prawdziwą ucztą dla melomanów są koncerty organowe odbywające się w Kościele pw. św. Bartłomieja oraz koncerty i zabawy ludowe odbywające się w malowniczo położonym nad rzeką amfiteatrze. Główną atrakcją turystyczno-rekreacyjną miasta i regionu są czyste wody jezior. Miłośnicy sportów wodnych mogą uprawiać je na jeziorze Luterskim, którego wielkość i głębokość gwarantują warunki do aktywnego wypoczynku. Sprzęt pływający i sportowy w sezonie letnim udostępnia Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach. Ponadto na serpentynie drogowej w rejonie wsi Radostowo znajduje się ciekawy punkt widokowy.

Mapa 1. Jeziorany na tle powiatu olsztyńskiego

3.2. Rozwój społeczny

3.2.1. Demografia.

Analizę potencjału ludnościowego gminy Jeziorany rozpocząć należy od określenia liczby ludności i jej zmian na przestrzeni ostatnich lat. Zgodnie z informacjami Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, gmina Jeziorany na dzień 31 grudnia 2014 r. liczyła 7952 mieszkańców. Gdy porównamy gminę Jeziorany z sąsiednimi gminami można zauważyć, że podobne tendencje spadkowe liczby ludności dotyczą również pozostałych gmin. Liczba ludności w gminie Jeziorany sukcesywnie malała, w 2010 roku wynosiła 8093 mieszkańców, zaś w 2014 roku zmalała już do 7952 mieszkańców.

Tabela 1. Liczba ludności w gm. Jeziorany i w jednostkach porównywanych.

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika (2010 = 100)
Polska	38 529 866	38 638 447	38 533 299	38 459 659	38 478 602	99,87
woj. warmińsko - mazurskie	1 453 782	1 452 596	1 450 697	1 446 915	1 443 967	99,32
gm. Barczewo	17063	17190	17339	17358	17465	102,36
gm. Bisztynek	6851	6792	6748	6688	6620	96,63
gm. Dywity	10399	10642	10791	11011	11097	106,71
gm. Jeziorany	8093	8043	8012	7995	7952	98,26
gm. Kiwity	3429	3399	3417	3355	3338	97,84
gm. Kolno	3428	3391	3385	3332	3292	96,03
gm. Korsze	10610	10579	10473	10388	10267	96,77
gm. Reszel	8241	8155	8088	7968	7834	95,06

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Według stanu na 31 grudnia 2014 roku, kobiety stanowiły 50,87% ogólnej liczby mieszkańców gminy Jeziorany, natomiast mężczyźni 49,13%. Zagłębiając się w analizę zmian w strukturze ludności gminy Jeziorany według wieku i płci dostrzec można dość znaczącą różnicę w ilości kobiet i mężczyzn w wieku powyżej 65 roku życia, kobiety znacznie przeważają i stanowią aż 14,98% w ogólnej liczbie kobiet. Tą tendencję zauważyć można również w Polsce i gminach sąsiednich. Struktura ludności w wieku 35 – 64 lata zarówno mężczyzn, jak i kobiet jest porównywalna.

Tabela 2. Struktura wieku i płci w gm. Jeziorany i jednostkach porównywanych w 2014 r. (%)

Jednostka terytorialna	Udział mężczyzn w poszczególnych grupach wiekowych					Ogółem mężczyzn	Udział kobiet w poszczególnych grupach wiekowych					Ogółem kobiet
	0-19	20-34	35-54	55-64	65+		0-19	20-34	35-54	55-64	65+	
woj. w-m	22,22	24,50	28,46	14,31	10,51	706988	20,24	22,16	26,49	14,86	16,25	736979
gm. Barczewo	23,25	23,17	29,79	14,22	9,57	8671	21,15	21,83	28,85	14,77	13,4	8794
gm. Bisztynek	19,99	25,67	29,08	14,97	10,29	3226	20,04	22,10	26,81	14,70	16,35	3394
gm. Dywity	23,72	21,98	31,68	14,28	8,34	5518	22,51	21,40	30,61	14,50	10,98	5579
gm. Jeziorany	22,70	26,11	27,28	14,62	9,29	3907	20,03	23,11	27,44	14,44	14,98	4045
gm. Kiwity	19,83	28,63	28,57	13,47	9,50	1715	21,20	22,92	25,20	13,74	16,94	1623
gm. Kolno	20,00	24,17	30,45	15,11	10,27	1655	19,50	21,99	27,24	13,25	18,02	1637
gm. Korsze	21,68	27,10	28,53	14,38	8,31	5139	21,04	21,98	25,99	14,55	16,44	5128
gm. Reszel	19,41	23,87	29,00	15,83	11,89	3834	16,78	20,88	26,13	15,43	10,80	4000

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W 2014 roku w gminie Jeziorany osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 65,7%, w wieku przedprodukcyjnym 18,6%, w wieku poprodukcyjnym 15,8%. Struktura w gminie Jeziorany jest nieco lepsza od trendu ogólnopolskiego. Jeziorany są nieznacznie młodsze od średniej krajowej. Jeśli chodzi o gminy porównywane to ludność w wieku produkcyjnym stanowi podobny procent jak w gminie Jeziorany. W dobie starzejącego się społeczeństwa pocieszające jest to, że ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi większy procent niż ludność w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Struktura wieku według grup ekonomicznych w 2014 r.

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku						
	przedprodukcyjnym (%)	produkcyjnym (%)	poprodukcyjnym (%)	przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	przed- i poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym
Polska	18,0	63,0	19,0	28,6	30,2	58,8	105,2
woj. w-m	18,8	64,2	17,0	29,2	26,5	55,7	90,7
gm. Barczewo	19,6	65,5	14,9	29,9	22,8	52,7	76,2
gm. Bisztynek	17,8	65,3	16,9	27,3	25,9	53,2	94,7
gm. Dywity	20,8	66,3	12,9	31,4	19,5	50,9	61,9
gm. Jeziorany	18,6	65,7	15,8	28,3	24,0	52,3	84,8
gm. Kiwity	17,2	66,6	16,1	25,9	24,2	50,1	93,7
gm. Kolno	17,6	65,7	16,6	26,9	25,3	52,2	94,3
gm. Korsze	18,7	65,8	15,4	28,4	23,5	51,9	82,4
gm. Reszel	15,9	63,8	20,3	24,8	31,8	56,6	127,7

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Liczba urodzeń w gminie Jeziorany w latach 2010-2014 sukcesywnie malała. Zaś zgony miały tendencje wzrostową do 2013 roku, w 2014 roku liczba zgonów nieznacznie zmalała. Za tym wszystkim idzie spadek przyrostu naturalnego. Niepokojący jest ujemny przyrost naturalny, który w 2014 roku spadł do wartości -1,5.

Tabela 4. Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny w gm. Jeziorany na 1000 ludności.

	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba urodzeń	11,00	10,60	8,80	8,50	7,50
Liczba zgonów	9,01	9,96	9,70	10,30	9,04
Przyrost naturalny	2,00	0,60	-0,90	-1,80	-1,50

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na ruch naturalny ludności podstawowy wpływ ma liczba urodzeń i zgonów. Na obszarze gminy Jeziorany w ciągu ostatnich lat obserwuje się spadek liczby urodzeń. Poziom spadkowy utrzymuje się nawet w Polsce i województwie warmińsko-mazurskim do 2013 roku, a w 2014 roku nieznacznie wzrasta. Jednak w wielu porównywanych gminach poziom urodzeń w latach 2010 - 2014 raz rośnie, a raz spada (gm. Dywity, gm. Kiwity, gm. Barczewo, gm. Reszel). Najwyższa liczba zgonów w Polsce i województwie warmińsko-mazurskim była w 2013 roku, zaś tendencja ta w 2014 roku zaczęła spadać.

Tabela 5. Urodzenia żywe i zgony w przeliczeniu na 1000 ludności w gm. Jeziorany i jednostkach porównywanych, w latach 2010-2014.

Jednostka terytorialna	urodzenia żywe na 1000 ludności					zgony na 1000 ludności				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	10,70	10,10	10,00	9,60	9,70	9,83	9,75	9,99	10,06	9,78
woj. w-m	10,80	10,20	9,90	9,40	9,70	8,90	8,91	9,24	9,61	9,06
gm. Barczewo	11,70	9,30	9,50	9,40	10,80	9,26	8,76	7,78	9,61	9,52
gm. Bisztynek	12,40	8,90	10,60	9,70	9,70	11,78	12,76	8,85	12,96	13,04
gm. Dywity	10,80	12,50	8,90	9,20	8,50	5,26	6,64	6,53	6,34	6,13
gm. Jeziorany	11,00	10,60	8,80	8,50	7,50	9,01	9,96	9,70	10,30	9,04
gm. Kiwity	11,10	7,60	11,80	7,60	9,90	8,50	10,54	12,35	10,84	11,94
gm. Kolno	11,30	9,40	10,00	11,90	9,10	10,45	11,73	7,67	11,26	11,48
gm. Korsze	9,60	12,10	9,00	9,10	9,40	11,08	10,65	10,14	11,90	10,92
gm. Reszel	8,10	8,90	8,30	8,70	8,20	10,90	11,08	12,07	10,35	10,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W gminie Jeziorany liczba zawieranych małżeństw była zróżnicowana. W porównaniu do lat poprzednich wysoką liczbę zawieranych małżeństw zanotowano w 2012 roku. Jednak poziom ten w kolejnych latach zaczął sukcesywnie spadać. Zarówno w województwie warmińsko-mazurskim jak i w Polsce do 2013 roku liczba zawieranych małżeństw miała tendencje spadkową, zaś w 2014 roku pojawiła się tendencja wzrostowa. Z porównywanych gmin to gmina Reszel ma podobną liczbę mieszkańców do naszej gminy, jednak liczba zawieranych małżeństw w naszej gminie jest znacznie niższa niż tam.

Tabela 6. Liczba małżeństw zawartych w gm. Jeziorany, w latach 2010-2014, na tle kraju i jednostek porównywanych.

Jednostka terytorialna	Liczba zawartych małżeństw									
	ogółem					na 1000 ludności				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	228337	206471	203850	180396	188488	5,9	5,4	5,3	4,7	4,9
woj. w- m	8370	7643	7523	6556	6978	5,8	5,3	5,2	4,5	4,8
gm. Barczewo	81	75	86	90	69	4,8	4,4	5,0	5,2	4,0
gm. Bisztynek	40	39	31	27	26	5,8	5,7	4,6	4,0	3,9
gm. Dywity	71	43	46	48	54	6,9	4,1	4,3	4,4	4,9
gm. Jeziorany	37	33	49	35	33	4,6	4,1	6,1	4,4	4,1
gm. Kiwity	21	20	21	17	19	6,2	5,9	6,2	5,0	5,7
gm. Kolno	16	17	21	21	18	4,6	5,0	6,2	6,2	5,4
gm. Korsze	72	61	53	44	53	6,8	5,7	5,0	4,2	5,1
gm. Reszel	52	40	42	36	42	6,3	4,9	5,2	4,5	5,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na zmiany w kształtowaniu się liczby mieszkańców danego terenu, oprócz przyrostu naturalnego, wpływa także saldo migracji. Saldo średniorocznych migracji na pobyt stały na 1000 ludności jest ujemne zarówno w Polsce, województwie warmińsko-mazurskim jak i w sześciu porównywanych gminach. Tylko dwie gminy spośród ośmiu mają saldo migracji dodatnie (gm. Kiwity i gm. Barczewo). W gminie Jeziorany średnioroczne saldo migracji wyniosło -6,88%. Tendencja, która charakteryzuje się tym, że znacznie większa liczba osób decyduje się gminę opuścić, niż na jej terenie zamieszkać, nie ulega zmianie od kilku lat.

Tabela 7. Średnioroczne migracje na pobyt stały na 1 000 ludności (%).

Jednostka terytorialna	Napływ	Odpływ	Saldo migracji
	2010 - 2014	2010 - 2014	2010 - 2014
Polska	11,13	11,38	-0,26
woj. warmińsko - mazurskie	11,58	13,73	-2,18
gm. Barczewo	19,85	14,01	14,54
gm. Bisztynek	8,33	15,25	-8,46
gm. Dywity	30,01	15,60	-2,54
gm. Jeziorany	10,86	15,41	-6,88
gm. Kiwity	12,31	14,87	5,86
gm. Kolno	7,08	17,51	-6,58
gm. Korsze	9,77	16,41	-8,00
gm. Reszel	8,23	16,76	-4,52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

3.2.2. Warunki życia mieszkańców.

Analizując liczbę mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności w gminie Jeziorany z gminami porównywanymi, z łatwością zauważyć można, że wartość omawianego wskaźnika na przestrzeni lat 2010-2014 dla gminy Dywity i gminy Barczewo jest o wiele wyższa od wartości w jednostkach porównywanych, a także w skali województwa warmińsko-mazurskiego oraz całego kraju. Na wysokość tej wartości wpływa niewątpliwie lokalizacja tych gmin w bliskim sąsiedztwie miasta Olsztyn, a w następstwie zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych mieszkańców Olsztyna na terenach tych gmin. Najniższe wartości wskaźnika liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności odnotowuje się w gminach Korsze oraz Kolno, ze względu na wysokie bezrobocie, niski poziom dochodów oraz to, że wiodącą funkcją gospodarczą tych gmin jest rolnictwo. Podobne wartości obserwuje się porównując liczbę mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 małżeństw.

Tabela 8. Liczba mieszkań oddanych na 1000 ludności i na 1000 małżeństw wraz z dynamiką wzrostu w gminie Jeziorany i jednostkach porównywanych w latach 2010-2014.

Jednostka terytorialna	mieszkania na 1000 ludności					Dynamika (2010 = 100)	mieszkania na 1000 zawartych małżeństw					Dynamika (2010 = 100)
	2010	2011	2012	2013	2014		2010	2011	2012	2013	2014	
Polska	3,5	3,4	4,0	3,8	3,7	106	595	634	750	805	760	128
woj. w-m	3,3	3,1	3,8	3,3	3,0	91	568	598	731	732	620	109
gm. Barczewo	5,0	6,8	5,1	3,6	5,8	116	1050	1547	1023	700	1478	141
gm. Bisztynek	0,7	0,6	0,3	1,1	0,6	86	125	103	65	259	154	123
gm. Dywity	11,3	9,7	8,4	7,0	5,4	48	1648	2395	1978	1604	1111	67
gm. Jeziorany	1,2	1,9	1,4	1,9	0,3	25	270	455	224	429	61	23
gm. Kiwity	0,9	1,2	1,8	0,9	0,3	33	143	200	286	176	53	37
gm. Kolno	0,3	0,0	0,3	0,0	0,6	200	63	0	48	0	111	176
gm. Korsze	0,5	0,1	0,4	0,1	0,8	160	69	16	75	23	151	219
gm. Reszel	0,5	0,9	0,1	0,4	1,0	200	77	175	24	83	190	274

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analizując tabelę zawierającą liczbę mieszkań komunalnych w m² ogółem w gminie Jeziorany i jednostkach porównywanych w 2014 roku, a także ich średnią powierzchnię, należy stwierdzić, że gmina Jeziorany charakteryzuje się dość dużą liczbą mieszkań komunalnych (144). Większą liczbę mieszkań komunalnych wśród porównywanych gmin ma

tylko gmina Bisztynek - 235 i gmina Korsze - 195. Jednakże pod względem średniej powierzchni mieszkań komunalnych gmina Jeziorany zajmuje przedostatnie miejsce w tabeli. Średnia powierzchnia mieszkania to 42,12 m².

Tabela 9. Liczba i powierzchnia mieszkań komunalnych w m² ogółem w gminie Jeziorany i jednostkach porównywanych 2014 r.

Jednostka terytorialna	Liczba mieszkań	Powierzchnia mieszkań w m ²	Średnia powierzchnia mieszkania w m ²
gm. Barczewo	132	5627	42,63
gm. Bisztynek	235	9967	42,41
gm. Dywity	57	2543	44,61
gm. Jeziorany	144	6065	42,12
gm. Kiwity	22	1052	47,82
gm. Kolno	22	1239	56,32
gm. Korsze	195	8477	43,47
gm. Reszel	110	4006	36,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Głównymi przesłankami budowy sieci wodociągowych jest zwiększenie gwarancji dostępu do wody pitnej, poprawa warunków higieniczno-sanitarnych mieszkańców, poprawa standardów ich życia, poprawa warunków upraw roślin i zwiększenie ich przydatności do spożycia, rozwój gospodarstw rolnych, a także zwiększenie atrakcyjności regionu dla potencjalnych inwestorów.

Porównując procentową ilość mieszkańców gminy Jeziorany z gminami porównywanymi korzystającymi z sieci wodociągowej należy wskazać, że najwyższym wskaźnikiem dysponują gminy: Barczewo i Korsze (99,9%), natomiast Jeziorany zaledwie 79,5%, w tym: w mieście 95,1% i na wsi 68,2%.

Tabela 10. Wzrost liczby mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej w gminie Jeziorany i jednostkach porównywanych w latach 2010 i 2014.

Jednostka terytorialna	2010			2014		
	miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś	ogółem
gm. Barczewo	97,2	69,3	83,3	99,9	99,9	99,9
gm. Bisztynek	97,8	71,0	80,6	99,8	84,1	90,1
gm. Dywity	-	80,5	80,5	-	89,4	89,4
gm. Jeziorany	94,9	65,9	77,9	95,1	68,2	79,5
gm. Kiwity	-	79,0	79,0	-	84,9	84,9
gm. Kolno	-	92,7	92,7	-	92,9	92,9
gm. Korsze	89,9	86,0	92,1	99,9	99,9	99,9
gm. Reszel	96,7	69,0	85,7	97,1	89,0	83,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na przestrzeni pięciu lat (2010 - 2014) ilość mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej w gminie Jeziorany nieznacznie wzrosła (1,6%) w tym: w mieście 0,2% i na wsi 2,3%. Największe tempo przyrostu zanotowano w Barczewie (18,8%).

Jak wynika z przedstawionych danych, wyposażenie gospodarstw wiejskich w instalację wodociągową w gminie Jeziorany jest niewielkie (wg stanu na 31.12.2014r. - 68,2%), są to gospodarstwa położone na koloniach miasta i wsi, natomiast mieszkania miejskie są dość dobrze wyposażone (wg stanu na 31.12.2014r. - 95,1%).

Porównując przyrost wyposażenia mieszkań w instalację w innych gminach w przedziale 2010 – 2014r. należy stwierdzić nieznaczną dynamiczność gminy w tym kierunku.

Gmina Jeziorany ma charakter typowo rolniczy, a odpowiedni dostęp do wody dla produkcji rolnej jest bardzo istotny. Podstawę zaopatrzenia w wodę mieszkańców miejscowości pozbawionych infrastruktury wodociągowej, stanowią przydomowe studnie. Ostatnie lata na naszym terenie charakteryzowały się niewielkimi opadami i zimami o niewielkiej pokrywie śnieżnej. Fakt ten przyczynił się do obniżenia poziomu wód gruntowych, a tym samym do zmniejszania się ilości wody w studniach, czy wręcz ich wysychania.

Tabela 11. Wyposażenie mieszkań w gminie Jeziorany i w jednostkach porównywanych w instalacje wodno - ściekową w latach 2010-2014.

Jednostka terytorialna	Wodociąg				
	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	13006266	13123864	13259620	13391168	13521795
woj. w - m	468047	472145	477359	481931	486048
gm. Barczewo	5023	5120	5208	5257	5358
gm. Bisztynek	1978	1982	1984	1990	1994
gm. Dywity	3023	3105	3196	3261	3320
gm. Jeziorany	2103	2115	2125	2137	2139
gm. Kiwity	874	878	882	885	886
gm. Kolno	838	959	960	960	962
gm. Korsze	3290	3291	3293	3294	3297
gm. Reszel	2522	528	2529	2531	2537

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Brak wody stał się główną przyczyną podjęcia działań gminy zmierzających do wykonania wodociągów na koloniach wsi. Dlatego też gmina Jeziorany przygotowuje się do dalszej rozbudowy infrastruktury wodociągowej.

Tabela 12. Wyposażenie mieszkań w centralne ogrzewanie w gminie Jeziorany.

	Ilość mieszkań w szt.	Ilość mieszkań wyposażonych w c.o. w szt.	Procentowa wielkość
Ogółem	2371	1351	57,0
Miasto	1048	707	67,5
Wieś	1323	644	48,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Miasto nie posiada sieci miejskiej centralnego ogrzewania. Budynki wielorodzinne ogrzewane są z kotłowni zbiorowych usytuowanych w budynkach mieszkalnych zasilających jeden lub więcej budynków. Ogółem w mieście znajduje się 14 kotłowni ogrzewających 293 lokale mieszkalne i użytkowe. Część lokali mieszkalnych posiada indywidualne kotłownie centralnego ogrzewania służące do ogrzewania jednego mieszkania. Pozostała część mieszkań ogrzewana jest piecami kaflowymi lub innymi urządzeniami grzewczymi.

Tabela 13. Wyposażenie mieszkań w centralne ogrzewanie w gminie Jeziorany i w jednostkach porównywanych na dzień 31.12.2014 roku w %.

Jednostka terytorialna	Procentowa wielkość mieszkań wyposażonych w c.o. w mieście w %	Procentowa wielkość mieszkań wyposażonych w c.o. na wsi w %
Barczewo	83,8	74,8
Bisztynek	72,7	54,2
Dywity	-	85,8
Jeziorany	67,5	48,7
Kiwity	-	65,6
Kolno	-	61,7
Korsze	76,9	63,7
Reszel	79,4	64,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analizując powyższą tabelę należy stwierdzić, że gmina Jeziorany zajmuje zarówno na wsi jak i w mieście ostatnią pozycję spośród gmin porównywanych pod względem wyposażenia mieszkań w centralne ogrzewanie.

Tabela 14. Wyposażenie mieszkań w gminie Jeziorany i w jednostkach porównywanych w centralne ogrzewanie w latach 2010-2014.

Jednostka terytorialna	Centralne ogrzewanie				
	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	10888524	11007288	11144469	11280310	11412300
woj. w - m	396168	400290	405534	410215	414370
gm. Barczewo	4043	4140	4228	4283	4384
gm. Bisztynek	1300	1304	1306	1312	1316
gm. Dywity	2669	2751	2842	2907	2966
gm. Jeziorany	1315	1327	1337	1349	1351
gm. Kiwity	616	620	624	627	628
gm. Kolno	664	665	665	665	667
gm. Korsze	2391	2392	2396	2397	2403
gm. Reszel	2063	2069	2070	2072	2078

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 15. Wyposażenie mieszkań w łazienki w gminie Jeziorany na dzień 31.12.2014 roku.

	Ilość mieszkań w szt.	Ilość mieszkań wyposażonych w łazienki w szt.	Procentowa wielkość
Ogółem	2371	1929	81,4
Miasto	1048	991	94,6
Wieś	1323	938	70,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Zależność wyposażenia mieszkań w łazienki ściśle powiązana jest z ich wyposażeniem w instalację wodociągowo – kanalizacyjną, co wyraźnie widać w procentowym udziale łazienek w mieszkaniach w mieście i na wsi. W mieście niewielki odsetek mieszkań nie posiada łazienki, natomiast na wsi tylko 70,9% nieruchomości wyposażonych jest w łazienki. Stan na koniec roku 2014 niewiele odbiega od stanu na koniec roku 2010. W okresie 5 lat ilość mieszkań wyposażonych w mieście wzrosła o 0,1%, na wsi o 0,5%.

Tabela 16. Wyposażenie mieszkań w łazienki w gminie Jeziorany i w jednostkach porównywanych na dzień 31.12.2014 r. w %.

Jednostka terytorialna	Procentowa wielkość mieszkań wyposażonych w łazienki w mieście w %	Procentowa wielkość mieszkań wyposażonych w łazienki na wsi w %
gm. Barczewo	96,0	87,5
gm. Bisztynek	96,2	73,0
gm. Dywity	-	90,2
gm. Jeziorany	94,6	70,9
gm. Kiwity	-	81,9
gm. Kolno	-	77,8
gm. Korsze	87,0	74,1
gm. Reszel	92,3	68,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analizując powyższą tabelę należy stwierdzić, że gmina Jeziorany zajmuje przedostatnią pozycję spośród gmin porównywanych pod względem wyposażenia mieszkań w łazienki na wsi. Sytuacja w mieście przedstawia się znacznie lepiej, zajmuje trzecie miejsce, po Bisztyнку i Barczewie.

Tabela 17. Wyposażenie mieszkań w gminie Jeziorany i w jednostkach porównywanych w łazienki w latach 2010-2014.

Jednostka terytorialna	Łazienka				
	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	12218525	12336896	12473555	12604774	12736212
woj. w – m	441701	445809	451040	455590	459757
gm. Barczewo	4745	4842	4930	4979	5080
gm. Bisztynek	1755	1759	1761	1767	1771
gm. Dywity	2820	2902	2993	3058	3117
gm. Jeziorany	1893	1905	1915	1927	1929
gm. Kiwity	772	776	780	783	784
gm. Kolno	838	838	839	839	841
gm. Korsze	2741	2742	2746	2747	2754
gm. Reszel	2324	2330	2331	2333	2339

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

3.2.3. Oświata i opieka nad dziećmi.

Na dzień 31 grudnia 2014 roku na terenie gminy Jeziorany nie funkcjonowały żłobki. Inaczej przedstawiała się sytuacja dla dzieci w wieku przedszkolnym, ponieważ na koniec grudnia 2014 roku gmina Jeziorany dysponowała przedszkolem publicznym, dwoma przedszkolami niepublicznymi oraz punktem przedszkolnym w mieście Jeziorany, jak również dwoma przedszkolami publicznymi przy szkołach podstawowych na terenie gminy.

Rozważając dane odnośnie liczby miejsc oraz liczby dzieci w przedszkolach na terenie gminy Jeziorany zauważyć można, że od 2010 roku wszystkie miejsca są maksymalnie wykorzystane. Ponadto liczba miejsc, jak również liczba dzieci w ciągu ostatnich czterech lat znacznie wzrosła (z 68 na 149).

Tabela 18. Liczba miejsc i dzieci w przedszkolach w gm. Jeziorany w latach 2010-2014.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba miejsc	68	99	109	133	149
Liczba dzieci	68	99	109	133	149

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analizując dane odnośnie oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i dzieci do nich uczęszczających w gminie Jeziorany w latach 2010 - 2014 łatwo dostrzec, że w ciągu czterech lat znacznie wzrosła liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli. Tym samym wzrosła liczba oddziałów przedszkolnych.

Tabela 19. Liczba oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i dzieci do nich uczęszczających w gm. Jeziorany w latach 2010-2014.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba dzieci	25	32	32	51	41
Liczba oddziałów	2	2	2	3	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na terenie gminy Jeziorany w 2014 roku funkcjonowały 4 szkoły podstawowe. Były to: Szkoła Podstawowa im. M. Lengowskiego przy Zespole Szkół w Jezioranach, Szkoła Podstawowa w Radostowie, Szkoła Podstawowa we Franknowie, Szkoła Podstawowa przy Specjalnym Ośrodku Szkolno - Wychowawczym w Żardenikach. Do ww. szkół uczęszczało łącznie 461 uczniów. W szkołach na terenie gminy Jeziorany funkcjonowało 30 oddziałów, a na jeden oddział przypadało 15 uczniów, co w odniesieniu do jednostek porównywanych

jest wartością średnią. Taką samą liczbę szkół jak gmina Jeziorany mają jeszcze dwie porównywalne gminy: gmina Kolno i gmina Korsze. Znacznie większą liczbą szkół podstawowych, z porównywanych gmin może pochwalić się gmina Barczewo (8 szkół) oraz gmina Dywity (6 szkół). Najwięcej uczniów na jeden oddział, w roku 2014, przypadało w gminie Reszel i gminie Korsze - 18 uczniów, najmniej w gm. Kiwity – 11 osób.

Na jednego nauczyciela w szkole podstawowej, w gminie Jeziorany w 2014 roku, przypadało 11,56 ucznia. Wartość wskaźnika, w odniesieniu do gmin porównywanych jest na poziomie średnim. Najwięcej uczniów na jednego nauczyciela, w roku 2014, przypadało w gm. Bisztynek (15,68), najmniej natomiast w gm. Kolno (9,27). Należy jednak zauważyć fakt, że wszystkie wartości wskaźnika dla porównywanych gmin są na zbliżonym poziomie.

Tabela 20. Liczba szkół podstawowych, uczniów, oddziałów i nauczycieli w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	Liczba szkół	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli (etaty)	Liczba uczniów/1 oddział	Liczba uczniów / 1 nauczyciel
gm. Barczewo	8	67	1006	78,70	15	12,78
gm. Bisztynek	3	22	378	24,10	17	15,68
gm. Dywity	6	47	695	59,78	15	11,63
gm. Jeziorany	4	30	461	39,87	15	11,56
gm. Kiwity	3	18	197	18,44	11	10,68
gm. Kolno	4	15	177	19,10	12	9,27
gm. Korsze	4	31	569	43,65	18	13,04
gm. Reszel	2	20	356	27,72	18	12,84

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Weryfikując liczbę uczniów przypadających na 1 szkołę w gminie Jeziorany w latach 2010 - 2014 należy zauważyć, że utrzymuje się ona prawie na tym samym poziomie. Najwięcej uczniów przypadających na 1 szkołę w gminie Jeziorany było w 2010 roku - 122,75 uczniów. Liczba ta z każdym rokiem malała. Zauważyć można niewielki wzrost liczby uczniów przypadających na 1 szkołę w roku 2014 w stosunku do roku poprzedniego (z 109,25 do 115,25). Wyłączając gminę Kiwity, podobna sytuacja jest widoczna we wszystkich porównywanych gminach.

Tabela 21. Liczba uczniów szkół podstawowych w latach 2010-2014 przypadających na 1 szkołę.

Jednostka terytorialna	Liczba uczniów				
	2010	2011	2012	2013	2014
gm. Barczewo	123,25	122,00	117,75	118,38	125,75
gm. Bisztynek	126,67	126,67	122,00	119,67	126,00
gm. Dywity	104,00	103,50	107,00	108,33	115,83
gm. Jeziorany	122,75	119,25	114,50	109,25	115,25
gm. Kiwity	64,00	62,67	62,33	68,00	65,67
gm. Kolno	57,00	50,50	43,00	44,25	44,25
gm. Korsze	155,50	145,75	143,50	135,75	142,25
gm. Reszel	141,33	132,33	124,00	173,50	178,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Główny Urząd Statystyczny podaje liczbę uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów tylko do 2012 roku. Analizując sytuację gminy Jeziorany w latach 2011 - 2012 widoczny jest znaczny spadek liczby uczniów

przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu – z liczby 15,47 w 2011 na liczbę 7,31 w roku 2012. Sytuacja dotycząca spadku liczby w ciągu lat 2010 – 2012 ma miejsce we wszystkich porównywanych gminach, z drobnym wyjątkiem w gminie Bisztynek, gdzie od roku 2010 do roku 2012 nieznacznie wzrosła liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów (z 6,23 do 6,91). Prawdopodobnie sytuacja mająca miejsce w większości gmin, wynika z licznych projektów współfinansowanych z środków Unii Europejskiej, dzięki którym możliwy był zakup i wyposażenie szkół w komputery. Najwięcej uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w roku 2012 odnotowano w gminie Reszel (14,00), najmniej zaś w gminie Kiwity (3,46).

Tabela 22. Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w latach 2010 - 2012 r.

Jednostka terytorialna	Liczba uczniów		
	2010	2011	2012
gm. Barczewo	11,08	11,22	9,24
gm. Bisztynek	6,23	6,23	6,91
gm. Dywity	7,61	7,31	6,06
gm. Jeziorany	11,93	15,47	7,31
gm. Kiwity	3,31	3,48	3,46
gm. Kolno	6,21	5,44	4,91
gm. Korsze	15,17	9,56	8,57
gm. Reszel	20,00	19,00	14,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na terenie gminy Jeziorany w roku 2014 działały dwie szkoły gimnazjalne: Gimnazjum im. Seweryna Pieniężnego przy Zespole Szkół w Jezioranach oraz Gimnazjum przy Specjalnym Ośrodku Szkolno - Wychowawczym w Żardenikach. Łącznie do tych szkół uczęszczało 233 uczniów. W szkołach funkcjonowało łącznie 11 oddziałów. Na jeden oddział w szkole gimnazjalnej w gminie Jeziorany, w 2014 roku przypadało 21 uczniów. Taki sam wskaźnik został odnotowany również w gminie Dywity. Wśród gmin porównywanych tylko w gminie Reszel było więcej uczniów przypadających na 1 oddział (23). Najmniej uczniów na jeden oddział w 2014 roku odnotowano w gminie Kiwity (16). Niewiele większy wskaźnik odnotowano w gminie Barczewo (17) oraz w gminie Korsze (19).

Na jednego nauczyciela, w gminie Jeziorany w 2014 roku przypadało 11,20 ucznia. W odniesieniu do porównywanych gmin wskaźnik ten jest na średnim poziomie. Najwięcej uczniów na jednego nauczyciela przypadało w 2014 roku w gminie Kolno - 12,44, zaś najmniej w gminie Barczewo - 9,35. Niewiele większą liczbę uczniów przypadających na 1 nauczyciela posiada gmina Reszel (9,77) oraz gmina Kiwity (9,99).

Tabela 23. Liczba szkół gimnazjalnych, uczniów, oddziałów i nauczycieli w 2014 roku.

Jednostka terytorialna	Liczba szkół	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli (etaty)	Liczba uczniów/1 oddział	Liczba uczniów / 1 nauczyciela
gm. Barczewo	4	20	345	36,89	17	9,35
gm. Bisztynek	1	8	163	13,84	20	11,78
gm. Dywity	1	12	252	21,57	21	11,68
gm. Jeziorany	2	11	233	20,80	21	11,20
gm. Kiwity	1	5	81	8,11	16	9,99
gm. Kolno	2	5	102	8,20	20	12,44
gm. Korsze	4	15	284	26,85	19	10,58
gm. Reszel	1	8	184	18,83	23	9,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Uwzględniając to, że przeciętna liczba gimnazjów w porównywanych gminach wynosi 1 - 2 szkoły (wyjątek stanowi gmina Korsze i gmina Barczewo - po 4 szkoły) liczba uczniów przypadających na jedną szkołę nie jest zbyt wysoka. Z wyjątkiem gminy Reszel, w której nastąpił wzrost (z 152,50 w 2010 roku na 184,00 w 2014 roku) we wszystkich pozostałych porównywanych gminach liczba uczniów przypadających na 1 szkołę sukcesywnie się zmniejsza. W gm. Jeziorany w 2010 roku na 1 szkołę przypadało 146 uczniów, wskaźnik ten zmalał w 2014 r. do 116,50 ucznia. Największą liczbę uczniów przypadających na 1 szkołę, w 2014 roku odnotowano w gm. Reszel - 184,00, najmniejszą zaś w gm. Kolno - 51,00.

Tabela 24. Liczba uczniów gimnazjów w latach 2010 - 2014 przypadających na 1 szkołę.

Jednostka terytorialna	Liczba uczniów				
	2010	2011	2012	2013	2014
gm. Barczewo	118,75	109,00	95,75	89,00	86,25
gm. Bisztynek	232,00	222,00	215,00	188,00	163,00
gm. Dywity	127,50	145,00	140,50	138,50	126,00
gm. Jeziorany	146,00	131,50	130,50	126,00	116,50
gm. Kiwity	132,00	115,00	93,00	88,00	81,00
gm. Kolno	59,50	57,00	57,50	58,00	51,00
gm. Korsze	95,75	87,50	77,50	76,50	71,00
gm. Reszel	152,50	148,00	124,00	211,00	184,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na terenie gminy Jeziorany, w 2014 roku, funkcjonowały dwie szkoły ponadgimnazjalne: Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Jezioranach oraz Szkoła Przystosowująca do Pracy przy Specjalnym Ośrodku Szkolno - Wychowawczym w Żardenikach. Uczniowie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych mają możliwość korzystania z odremontowanej szkoły wyposażonej w nowoczesne technologie. W związku z tym, że szkoła posiada niewielką liczbę uczniów poziom jej edukacji jest dosyć wysoki. Dodatkowo większość drugoklasistów i trzecioklasistów ma szansę na udział w projektach współfinansowanych z Unii Europejskiej, które umożliwiają nabycie dodatkowych kwalifikacji oraz umiejętności.

3.2.4. Ochrona zdrowia.

Na terenie gminy Jeziorany funkcjonują dwie przychodnie: w mieście Jeziorany oraz we Franknowie. Jest to najmniejszy wskaźnik spośród porównywanych gmin. Najwięcej przychodni ma gmina Kolno (9) oraz gmina Bisztynek (6).

Tabela 25. Liczba przychodni na 10000 mieszkańców w latach 2010 - 2014.

Jednostka terytorialna	Liczba przychodni na 10 000 mieszkańców					
	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika (2010 = 100)
gm. Barczewo	3	3	4	4	4	125
gm. Bisztynek	6	6	6	6	6	100
gm. Dywity	3	3	3	4	4	125
gm. Jeziorany	2	2	2	2	2	100
gm. Kiwity	3	3	3	3	3	100
gm. Kolno	9	9	9	9	9	100
gm. Korsze	3	3	3	3	3	100
gm. Reszel	5	5	5	5	6	125

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

3.2.5. Pomoc społeczna i rozwiązywanie problemów społecznych.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Jeziorany realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach powołany Zarządzeniem Nr 2 Naczelnika Miasta i gminy Jeziorany z dnia 5 marca 1990 r. Ośrodek jest jednostką organizacyjną gminy.

Działający w strukturach MOPS Dzienny Dom Pomocy Społecznej dla emerytów, rencistów, osób starszych, samotnych, osób o zmniejszonej sprawności psychofizycznej, jak również osób posiadających złe warunki mieszkaniowe oraz złe stosunki rodzinne jest placówką półstacjonarną zapewniającą dzienny pobyt, podstawowe świadczenia opiekuńcze, rekreacyjno-kulturalne oraz zajęcia terapeutyczne i usprawniające. Z działalności Dziennego Domu Pomocy Społecznej dziennie korzysta od 10 do 20 osób.

MOPS w Jezioranach w realizacji zadań z zakresu szeroko rozumianej pomocy i rozwiązywania problemów społecznych współpracuje z wieloma instytucjami i organizacjami społecznymi, jak również osobami fizycznymi.

Najczęściej występującymi powodami udzielania wsparcia są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa, przemoc w rodzinie. Z pomocy korzystają również osoby z trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, jak również z powodu alkoholizmu.

Tabela 26. Liczba osób korzystających z pomocy MOPS w Jezioranach.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Liczba osób korzystających z pomocy MOPS	405	463	480
Liczba mieszkańców	8012	7995	8058
Liczba osób korzystających w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców w %	5,1	5,8	6,0
Liczba rodzin	297	329	311
Liczba osób w rodzinach/liczba mieszkańców	844	959	863
Liczba osób objętych wsparciem w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców w %	10,5	12	10,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jezioranach

Z danych wynika, że wsparciem w różnych formach na podstawie wydanych indywidualnych decyzji administracyjnych, objętych jest od 5 do 6% ogółu dorosłych mieszkańców gminy Jeziorany. Z tytułu udzielonego wsparcia korzysta znacznie więcej osób

z otoczenia tych osób. Ich odsetek kształtuje się w granicach od 10,5 do 12,0% ogółu mieszkańców, z tendencją zmienną w zależności od sytuacji społeczno – gospodarczej, jak i wdrażanych regulacji prawnych, w szeroko pojętej polityce społecznej państwa ukierunkowanej na rozszerzenie form wsparcia w ramach polityki prorodzinnej i senioralnej.

Ubóstwo zdefiniowane jako stan, w którym jednostce, czy grupie brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb egzystencjonalnych, również dotyka mieszkańców gminy Jeziorany. Spowodowane jest wieloma innymi czynnikami zewnętrznymi niejednokrotnie bez wpływu na indywidualne predyspozycje korzystających, m.in. wysokim bezrobociem, niskimi wynagrodzeniami za pracę, niskimi świadczeniami emerytalno-rentowymi, jak również zmieniającym się rynkiem pracy. Przesłankę ubóstwa spełnia niemalże każdy ubiegający się o wsparcie, którego dochody na osobę nie przekraczają określonego ustawą o pomocy społecznej kryterium dochodowego uprawniającego do ubiegania się o jakąkolwiek formę wsparcia. Z danych MOPS wynika, że jest to ponad 10% mieszkańców gminy Jeziorany.

Nieprawidłowości, zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny lub zanik niektórych z funkcji można określić dysfunkcyjnością rodziny. W krańcowych sytuacjach dochodzi do patologicznych zachowań i jej rozpadu. Nie są one w stanie wypełniać prawidłowo przypisanych im ról społecznych w zakresie wychowawczym, co negatywnie odbija się na przyszłości kolejnego pokolenia. Na nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny wpływ ma wiele czynników, m.in.: trudna sytuacja materialna i mieszkaniowa, niepełnosprawność lub długotrwała choroba, choroby psychiczne, konflikty wewnątrzrodzinne, oziębłość emocjonalna, alkoholizm i przemoc w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz wiele innych. Rodziny te systematycznie obejmowane są wsparciem MOPS w Jezioranach w niżej ukazanych formach:

Tabela 27. Liczba rodzin obejmowanych wsparciem przez MOPS.

Korzystający z tytułu	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
niezaradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	46	38	34	182	246	199
długotrwałej choroby	77	110	91	174	246	199
alkoholizmu i przemocy	17	20	15	58	61	42
potrzeby ochrony macierzyństwa	82	79	69	57	60	52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jezioranach

Rodziny, w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych objęte są również pomocą asystenta rodziny, który wspiera i ukierunkowuje te rodziny do prawidłowego funkcjonowania w środowisku. Ponadto cyklicznie prowadzone są warsztaty, szkoły dla rodziców i wychowawców, treningi umiejętności wychowawczych dla członków rodzin borykających się z niezaradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Jedną z grup objętych pomocą MOPS w Jezioranach są osoby uzależnione od alkoholu. Nadużywanie napojów alkoholowych to jeden z największych problemów w gminie. Praca z rodzinami, w których występuje problem alkoholowy jest bardzo trudna, długotrwała i często też skazana na niepowodzenie.

Analizując dane dotyczące szacunkowego % ludności pozostającej w trwale złej sytuacji materialnej należy zwrócić uwagę na to, że najkorzystniejszą sytuację, ma gmina Dywity (średnia 7,82) i gmina Barczewo (średnia 8,44). Są to gminy położone w sąsiedztwie dużej

aglomeracji tj. Olsztyna, gdzie skoncentrowane są duże zakłady produkcyjne, sieć podmiotów małej i średniej przedsiębiorczości oraz większość instytucji publicznych tworzących miejsca pracy, co ma bezpośrednie przełożenie na sytuację materialną również mieszkańców sąsiednich gmin. Kolejną grupę gmin w przedziale 10 - 20% ludności pozostającej w trwale złej sytuacji materialnej stanowi gmina Kolno (średnia 11,49), gmina Jeziorany (średnia 11,24), gmina Kiwity (średnia 15,60) i gmina Reszel (średnia 17,16). Mieszkańcy gmin Kolno, Jeziorany i Kiwity z uwagi na położenie geograficzne i znaczne odległości do większych ośrodków miejskich: Biskupca, Olsztyna i Lidzbarka Warmińskiego – siedzib większych podmiotów tworzących miejsca pracy, mimo podejmowania aktywności zawodowej i osiągania dochodów, znaczną ich część przeznaczają na dojazdy i z tego też powodu pozostają w dalszym ciągu w trwale niekorzystnej sytuacji materialnej. W przypadku gminy Reszel mimo atrakcyjności turystycznej tego miasta, wielu instytucji publicznych, w tym oświaty, służby zdrowia i znacznej ilości podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, poziom zamożności mieszkańców nie ulega poprawie. Wskaźnik procentowy waha się bowiem w przedziale od 16,20 do 18,20 w okresie od 2010 r. do 2014 r.

Największe wskaźniki % ludności pozostającej w trwale złej sytuacji materialnej cechuje gminę Bisztynek (średnia 22,17) i gminę Korsze (średnia 25,44). Są to małe powierzchniowo gminy położone w niedalekiej odległości od większych ośrodków miejskich tj. Bartoszyce i Kętrzyna, gdzie znajdują się więksi pracodawcy. Przyczyn tak dużej liczby mieszkańców pozostających w trudnej sytuacji upatrywać można w niskim poziomie wynagrodzenia za wykonywaną pracę, jak również obciążeniami z tytułu dojazdu.

Dokonując analizy wskaźnika % ludności pozostającej w trwale złej sytuacji materialnej na przestrzeni lat 2010 - 2014 r. można zauważyć, że w gminach: Jeziorany, Kolno, Dywity i Barczewo wskaźnik ten utrzymuje się na podobnym poziomie, co uwarunkowane jest występowaniem w każdej z tych gmin grupy mieszkańców mniej zaradnych, dziedziczących styl i sposób życia, którzy wymagają ciągłego długofalowego wsparcia i pomocy.

Tabela 28. Szacunkowy % ludności pozostającej w trwale złej sytuacji materialnej.

Jednostka terytorialna	Szacunkowy % ludności pozostającej w trwale złej sytuacji materialnej (odsetek osób z danej jednostki samorządowej, które otrzymały pomoc socjalną od Ośrodka Pomocy Społecznej w danym roku)				
	2010	2011	2012	2013	2014
gm. Barczewo	8,16	8,17	8,17	8,83	8,85
gm. Bisztynek	21,21	18,22	37,32	17,92	16,20
gm. Dywity	7,90	7,90	7,90	7,90	7,50
gm. Jeziorany	11,90	11,40	10,50	11,60	10,80
gm. Kiwity	18,00	17,00	14,00	16,00	13,00
gm. Kolno	10,85	11,15	11,58	12,36	1,49
gm. Korsze	26,16	25,46	24,81	25,26	25,49
gm. Reszel	18,10	16,20	17,10	18,20	16,20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji przedłożonych przez Ośrodki Pomocy Społecznej w/w gmin w dokumencie pn. "Ocena zasobów pomocy społecznej" w/w/ gmin za w/w lata

3.2.6. Aktywność obywatelska i partycypacja społeczna.

Wybory do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw i rad dzielnic m.st. Warszawy oraz wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast odbyły się 16 listopada

2014 roku. W Polsce w tym dniu uprawnionych do głosowania było 30591866 osób, liczba odwołów głosowania 27435. Frekwencja wyborcza w całym kraju wyniosła 46,64%. W województwie warmińsko - mazurskim uprawnionych do głosowania było 1148875 osób, natomiast obwodów głosowania 1125. Frekwencja wyborcza województwa warmińsko -mazurskiego była zbliżona do osiągniętej frekwencji w kraju i kształtowała się na poziomie 46,93%. W gminie Jeziorany na 6350 mieszkańców uprawnionych do głosowania zagłosowało 2772, co dało frekwencję wyborczą na poziomie 43,64%. Była ona niższa od średniej całego kraju i województwa warmińsko-mazurskiego.

Poniższa tabela przedstawia stosunek liczby uprawnionych do głosowania do kart wyjętych z urny w gminie Jeziorany oraz w jednostkach porównywanych.

Tabela 29. Stosunek liczby uprawnionych do głosowania do kart wyjętych z urny w gminie Jeziorany i jednostkach porównywanych.

Jednostka	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba kart wyjętych z urny
gm.Barczewo	13421	5984
gm. Bisztynek	5424	2773
gm. Dywity	8623	4659
gm. Jeziorany	6350	2772
gm. Kiwity	2828	1681
gm. Kolno	2772	1432
gm.Korsze	8352	4102
gm.Reszel	6567	2970

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Kolejna tabela przedstawia frekwencję wyborczą w % w gminie Jeziorany na tle Polski, województwa warmińsko-mazurskiego oraz jednostek porównywanych. Jak wynika z poniżej przedstawionych danych mieszkańcy gminy Jeziorany wykazali najmniejszą aktywność w wyborach samorządowych w porównaniu do wybranych gmin, co może świadczyć o niskim zaangażowaniu mieszkańców w życie polityczne. Zauważyć należy, że dane statystyczne wskazują, iż bardzo często wyższa aktywność wyborcza występuje w mniejszych gminach. Gmina Kiwity uzyskała największą frekwencję z jednostek poddanych analizie (59,44% przy 2828 mieszkańców uprawnionych do głosowania), gmina Kolno 51,66% (2772 uprawnionych do głosowania), gmina Bisztynek 51,09% (5424 uprawnionych do głosowania). Gmina Barczewo mająca 13421 mieszkańców uprawnionych do głosowania osiągnęła frekwencję na poziomie 44,59%.

Biorąc pod uwagę frekwencję wyborczą w jednostkach porównywanych, gmina Jeziorany osiągnęła wielkość mniejszą od gminy Reszel, która posiada podobną liczbę osób uprawnionych do głosowania, np. frekwencja gminy Reszel wyniosła 45,23% (6567 uprawnionych do głosowania), gdzie gmina Jeziorany osiągnęła frekwencję na poziomie 43,64% (6365 uprawnionych do głosowania).

Tabela 30. Frekwencja wyborcza w % w gminie Jeziorany na tle Polski.

Jednostka terytorialna	Wybory samorządowe 2014
Polska	46,64
woj. warmińsko - mazurskie	46,93
gm. Barczewo	44,59
gm. Bisztynek	51,09
gm. Dywity	54,03
gm. Jeziorany	43,64
gm. Kiwity	59,44
gm. Kolno	51,66
gm. Korsze	49,11
gm. Reszel	45,23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

W dniu 30 listopada 2014 roku w gminie Jeziorany, Bisztynek i Korsze odbyła się II tura wyborów, w której frekwencja kształtowała się w sposób przedstawiony w poniższej tabeli. W stosunku do I tury wyborów samorządowych frekwencja wyborcza w II turze w gminach: Jeziorany, Bisztynek i Korsze była niższa. W gminie Jeziorany frekwencja wyborcza wyniosła 34,70%, przy czym w gminie Korsze kształtowała się ona na poziomie 44,80%, a w gminie Bisztynek 44,06%. Gmina Bisztynek posiada mniejszą liczbę osób uprawnionych do głosowania niż gmina Jeziorany, mianowicie 5424, z kolei liczna osób uprawnionych do głosowania gminy Korsze wynosi 8352, czyli jest większa od liczby występującej w gminie Jeziorany wynoszącej 6350 osób. Jednakże bez względu na wielkość porównywanych gmin, w których odbyła się II tura wyborów samorządowych, w gminie Jeziorany frekwencja wyborcza była najniższa.

Tabela 31. Frekwencja wyborcza w % w II turze wyborów samorządowych.

Jednostka terytorialna	Frekwencja w %
gm. Bisztynek	44,06
gm. Jeziorany	34,70
gm. Korsze	44,80

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Niska frekwencja wyborcza może być wynikiem niskiej świadomości politycznej, brakiem zainteresowania polityką, niewykształconego społeczeństwa obywatelskiego. Przyczyną niskiej frekwencji może być także przeświadczenie niektórych mieszkańców o niskim poczuciu sprawstwa dotyczącego rozstrzygnięcia wyborów.

W gminie Jeziorany systematycznie wzrasta liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych. Na tle porównywanych gmin w przeliczeniu na 1000 mieszkańców Jeziorany zajmują średnią pozycję. Nasze organizacje działają głównie w obszarze sportu, turystyki, a także promocji lokalnej społeczności. Liczba stowarzyszeń (wliczając kluby sportowe) na przełomie lat 2010-2014 wynosiła od 16 do 21. Średniorocznie 1 stowarzyszenie ulega likwidacji, zaś w to miejsce powstaje 1 lub 2 nowe. Organizacje w 80% działają prężnie i aktywnie. Występują o środki na realizację priorytetowych zadań publicznych, pozyskują również sponsorów na bieżącą działalność. Organizacje zgłaszają problem w pozyskiwaniu środków z zewnątrz (fundacje, środki unijne) oraz problem z dużą biurokracją i trudnością wypełnienia wymaganych dokumentów. Corocznie wnioskuje o zwiększenie środków w budżecie gminy Jeziorany na otwarte konkursy ofert.

Tabela 32. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 ludności.

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	3	3	3	3	3
woj. warmińsko - mazurskie	3	3	3	3	4
gm. Barczewo	3	3	3	3	3
gm. Bisztynek	2	3	3	3	3
gm. Dywity	3	4	4	4	4
gm. Jeziorany	3	3	4	4	4
gm. Kiwity	2	2	2	2	3
gm. Kolno	3	3	3	3	4
gm. Korsze	1	1	1	1	2
gm. Reszel	4	3	3	4	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

3.3. Rynek pracy.

3.3.1. Aktywność ekonomiczna ludności, w tym struktura zatrudnienia.

W 2014 roku w województwie warmińsko – mazurskim aktywnych zawodowo ogółem było 584 tys. osób, mniej w stosunku do roku 2010 o 24 tys. W badanym okresie najmniejsza aktywność wystąpiła w 2012 roku tj. na poziomie 569 tys. Cechą charakterystyczną podaży pracy jest znacząca przewaga zatrudnienia mężczyzn nad zatrudnieniem kobiet. Przewaga ta utrzymuje się w całym badanym okresie. Największe rozpiętości w zatrudnieniu wg typu płci występowały w latach 2010 – 2011. Natomiast w latach 2012 – 2014 o około 70 tys. mniej kobiet było aktywnych zawodowo. Największą aktywność zawodową biorąc pod uwagę wiek obserwujemy w przedziale 30 – 39 lat, natomiast najniższą w grupie wiekowej 15 – 29 lat. Tendencje takie występowały w 2014 roku, jak i 2010. Jednym z czynników determinujących konkurencyjność zasobów ludzkich na rynku pracy jest poziom wykształcenia. W województwie warmińsko – mazurskim w 2014 roku wśród aktywnych zawodowo, najwięcej osób posiadało wyższe wykształcenie tj. 160 tys. osób, co stanowiło 27,4% aktywnych zawodowo. Również wysoki jest odsetek – 27,1% osób pracujących z wykształceniem zasadniczym zawodowym, jak i z wykształceniem policealnym bądź średnim zawodowym, których udział kształtował się na poziomie 25,1%.

Tabela 33. Ludność aktywna zawodowo województwa warmińsko - mazurskiego.

Kryterium	rok				
	2010	2011	2012	2013	2014
	tys. osób	tys. osób	tys. osób	tys. osób	tys. osób
aktywni zawodowo ogółem	608	577	569	597	584
wg aktywności					
w tym aktywni zawodowo pracujący	549	521	506	529	527
w tym aktywni zawodowo bezrobotni	59	56	63	68	57
wg płci					
w tym mężczyźni	342	327	319	334	328
w tym kobiety	266	250	249	263	257
wg wieku					
15-29	145	137	128	125	117
30-39	167	158	156	176	173
40-49	151	136	139	140	137
50 i więcej	145	146	146	155	157
wg poziomu wykształcenia					
wyższe	146	139	134	151	160
policealne oraz średnie zawodowe	156	152	156	157	147
średnie ogólnokształcące	49	49	56	60	55
zasadnicze zawodowe	183	168	158	162	158
gimnazjalne, podstawowe i niższe	74	68	65	67	65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W całym badanym okresie najwięcej osób znalazło zatrudnienie w sektorze usługowym, średni udział w ogóle pracujących wynosił 56,3%. W sektorze przemysłowym w 2014 roku pracowało 155 tys. osób, co stanowiło 29,4% aktywnych zawodowo, mniej niż w 2010 roku o 17 tys. osób. Najmniej aktywnych zawodowo w całym okresie było zatrudnionych w rolnictwie.

Tabela 34. Pracujący wg sektorów ekonomicznych w województwie warmińsko - mazurskim.

Kryterium	Rok				
	2010	2011	2012	2013	2014
	tys. osób	tys. osób	tys. osób	tys. osób	tys. osób
ogółem	549	521	506	529	527
w tym sektor rolniczy	68	59	60	67	68
w tym sektor przemysłowy	172	169	163	163	155
w tym sektor usługowy	309	293	283	299	302

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Jednym z istotnych wskaźników oceny aktywności zawodowej ludności na danym obszarze jest wskaźnik ilości osób pracujących na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten na terenie gminy Jeziorany jest dużo niższy od średniej dla kraju czy województwa. Poniższa analiza wskazuje, iż najwyższym poziomem aktywności zawodowej w 2014 roku w jednostkach porównywanych charakteryzuje się gmina Dywity – 164, gmina Barczewo – 160 oraz gmina Reszel – 110, natomiast najniżej w tym rankingu sytuuje się gmina Kiwity.

W gminie Jeziorany w badanym okresie utrzymuje się tendencja spadkowa i w porównaniu do roku 2010 liczba pracujących na 1000 mieszkańców zmniejszyła się o 37,4%.

Tabela 35. Pracujący na 1000 ludności w gminie Jeziorany i jednostkach porównywanych.

Jednostka terytorialna	Pracujący na 1000 ludności				
	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	223	224	223	226	230
woj. warmińsko - mazurskie	187	188	185	187	189
gm. Barczewo	134	143	148	152	160
gm. Bisztynek	84	76	79	73	75
gm. Dywity	141	138	143	151	164
gm. Jeziorany	131	117	101	87	82
gm. Kiwity	31	33	40	39	38
gm. Kolno	61	58	61	71	70
gm. Korsze	98	80	79	80	74
gm. Reszel	128	125	114	106	110

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

3.3.2. Charakterystyka bezrobocia wraz z analizą sytuacji grup szczególnie zagrożonych bezrobociem.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na poziomie kraju, jak i województwa na koniec 2014 r. zmalała w stosunku do roku 2010. Jednak analizując te dane nie można jednoznacznie stwierdzić, że spadek bezrobotnych wiąże się ze wzrostem zatrudnienia, ponieważ duża liczba osób wyjechała z Polski w poszukiwaniu pracy w innych krajach. W roku 2014 na terenie gminy Jeziorany 694 osoby były zarejestrowane jako bezrobotne, w tym 52,4% (364) to kobiety. Od 2011 do 2013 liczba bezrobotnych z roku na rok wzrastała. Trend ten zmienił się w 2014 roku, w którym poziom bezrobocia zmniejszył się w stosunku do 2013 roku o 103 osoby.

Tabela 36. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Jeziorany i jednostkach porównywanych.

Jednostka terytorialna	Rok				
	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1 954 706	1 982 676	2 136 815	2 157 883	1 825 180
woj. warmińsko - mazurskie	105 942	107 333	113 223	115 873	98 139
gm. Barczewo	1 045	1 037	1 094	1 177	1 017
gm. Bisztynek	727	723	737	754	632
gm. Dywity	433	482	514	514	439
gm. Jeziorany	610	659	741	797	694
gm. Kiwity	317	321	265	323	295
gm. Kolno	293	346	369	385	329
gm. Korsze	1 225	1 209	1 314	1 299	1 208
gm. Reszel	678	753	790	797	732

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Odsetek bezrobotnych kobiet w gminie Jeziorany wzrasta każdego roku. W 2010 roku był on bardzo zbliżony do udziału mężczyzn w ogóle bezrobotnych i wynosił 50,5%. W 2014 roku odsetek ten wzrósł do 52,4%. Warto również zauważyć, że największy odsetek

bezrobotnych kobiet w 2014 roku był w gminie Kolno (55,6%) oraz gminie Jeziorany (52,4%). Wśród jednostek porównywanych najmniejszy odsetek bezrobotnych kobiet został zarejestrowany w gminie Reszel (46%).

Tabela 37. Procent kobiet w ogóle bezrobotnych w gm. Jeziorany i jednostkach porównywanych.

Jednostka terytorialna	Rok				
	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	51,9	53,5	51,4	51,0	51,5
woj. warmińsko - mazurskie	53,0	54,4	52,1	51,7	52,0
gm. Barczewo	54,5	58,9	55,5	54,3	51,9
gm. Bisztynek	51,7	51,7	51,2	50,8	48,9
gm. Dywity	52,4	52,5	53,3	55,3	52,2
gm. Jeziorany	50,5	47,6	47,2	50,2	52,4
gm. Kiwity	46,1	48,6	50,6	46,1	48,1
gm. Kolno	54,9	52,3	48,8	51,7	55,6
gm. Korsze	48,2	52,6	50,6	50,1	49,7
gm. Reszel	46,6	45,4	45,1	45,7	46,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

3.3.3. Działania na rzecz osób bezrobotnych.

Gmina Jeziorany objęta jest działalnością Powiatowego Urzędu Pracy w Biskupcu, który wykonuje zadania samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy.

Analizując poszczególne rodzaje świadczeń o charakterze aktywizacyjnym można zauważyć, że na przestrzeni analizowanego okresu kluczowe znaczenie miały staże i prace społecznie użyteczne.

Tabela 38. Aktywne formy pomocy bezrobotnym z gm. Jeziorany świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Biskupcu.

Formy pomocy	2010	2011	2012	2013	2014
staże	108	16	62	65	96
przygotowanie zawodowe	1	0	0	0	0
szkolenia	67	5	14	23	29
prace interwencyjne	52	22	14	17	17
roboty publiczne	42	14	32	42	34
środki na rozpoczęcie działalności	9	5	3	7	8
dodatkowe miejsca pracy	0	4	2	5	3
refundacja dojazdów	0	0	0	0	0
refundacja zakwaterowań	0	0	0	0	0
kluby pracy	0	0	0	0	0
osoby powyżej 50 r.ż.	37	37	33	84	72
prace społecznie użyteczne	36	48	19	59	41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Biskupcu

Znaczna część działań Powiatowego Urzędu Pracy w Biskupcu ukierunkowanych jest na wspieranie osób bezrobotnych w zdobywaniu kwalifikacji i umiejętności, które mogą przyczynić się do zwiększenia ich atrakcyjności na rynku pracy. W analizowanym okresie liczba osób korzystających ze wszystkich tych form pomocy spadała. W dalszym ciągu można uznać, że największe znaczenie mają staże.

3.4. Kultura (w tym ochrona dziedzictwa), rekreacja i sport.

Ważną rolę w życiu kulturalnym każdej jednostki samorządowej odgrywają biblioteki. W gminie Jeziorany jest tylko jedna biblioteka publiczna. Oprócz niej (Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jezioranach) funkcjonują 4 biblioteki szkolne: w Zespole Szkół w Jezioranach, w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Jezioranach, w Szkole Podstawowej w Radostowie oraz w Szkole Podstawowej we Franknowie, które udostępniają dzieciom i młodzieży swoje zbiory w godzinach pracy.

Analizując wyposażenie biblioteki publicznej w gminie Jeziorany należy zauważyć, że jest ono na średnim poziomie (2025,5). Najlepsze wyposażenie bibliotek posiada gmina Reszel (4091,5), zaś najmniejsze gm. Dywity (1658,6). W gminie Jeziorany na koniec 2014 roku na jedną placówkę przypadało 7952 mieszkańców, co jest prawie dwukrotnie większą wartością od liczby mieszkańców przypadających na jedną placówkę w całym kraju (4100). Poza tym gmina Jeziorany znacznie odbiega od pozostałych porównywanych gmin - jest na ostatnim miejscu. W 2014 roku w gminie Jeziorany na 1000 ludności przypadało 61 czytelników, co daje gminie przedostatnie miejsce wśród porównywanych gmin. Wskaźnik ten jest również znacznie mniejszy od wskaźnika krajowego (164) i wojewódzkiego (145). Analizując porównywane gminy największy wskaźnik czytelników bibliotek publicznych występuje w gminie Korsze (185), natomiast najmniejszy w gminie Kolno.

Znacznie korzystniej przedstawia się sytuacja wypożyczeń księgozbioru w woluminach. Wartość wskaźnika w gminie Jeziorany wynosi 21,8 i jest on wyższy od wskaźnika krajowego (18,3) oraz wskaźnika województwa warmińsko - mazurskiego (19,9). Wśród porównywanych jednostek w lepszej sytuacji znajduje się tylko gmina Korsze (30,8) oraz gmina Reszel (26,1). Najmniejszy wskaźnik wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Kolno (12,4).

Tabela 39. Dane dotyczące bibliotek w gminie Jeziorany i jednostkach porównywanych na dzień 31.12.2014 roku.

Jednostka	Ludność na 1 placówkę biblioteczną	Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach
Polska	4100	3397,6	164	18,3
woj. w - m	3343	3186,9	145	19,9
gm. Barczewo	1941	1731,6	75	14,7
gm. Bisztynek	1655	3741,2	109	18,2
gm. Dywity	3699	1658,6	111	13,7
gm. Jeziorany	7952	2025,5	61	21,8
gm. Kiwity	1669	3554,8	94	15,9
gm. Kolno	3292	1877,6	56	12,4
gm. Korsze	1711	3356,1	185	30,8
gm. Reszel	2611	4091,5	139	26,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na terenie gminy Jeziorany odbywają się liczne cykliczne imprezy kulturowe i sportowe, które przedstawia załącznik nr 3.

3.4.1. Wydatki na kulturę i dziedzictwo kulturowe

Z przedstawionych w załączonych tabelach danych wynika, iż w gminie Jeziorany wydatki na kulturę i dziedzictwo narodowe w latach 2010 – 2014 mieszczą się w granicach 2,8% do 3,6% ogólnych wydatków z wyjątkiem roku 2011, w którym to udział ten wyniósł aż 4,2%. Porównując rok 2010 oraz rok 2014 w gminie wystąpiła tendencja spadkowa o 11,03%. Analizując wydatki przeznaczone na ten cel w sąsiednich gminach największy udział w wydatkach ogółem zaobserwowano w roku 2010 w gminie Dywity (9%). Równie wysoki wskaźnik 7,10% zaobserwowano w roku 2014 w gminie Barczewo. Najniższy udział w wydatkach ogółem odnotowano w gminie Kiwity w latach: 2011 – 1,40%; 2013 – 1,30% oraz 2014 – 1,30%, z wyjątkiem roku 2010, gdzie wskaźnik wyniósł 3,9% oraz w roku 2012 – 4,9%. Wskaźnik w gminie Korsze wahał się między 2,70% a 3,40%. Również gmina Reszel ponosiła na ten cel wydatki w podobnych kwotach na przełomie lat 2010 – 2014 tj. 3,90%-5,30%.

Tabela 40. Wydatki na kulturę i dziedzictwo narodowe w gm. Jeziorany oraz jednostkach porównywanych.

Jednostka	kwota wydatków										Dynamika (2010=100)
	2010		2011		2012		2013		2014		
	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%	
gm. Barczewo	1359,94	3,00	1707,16	3,20	1592,60	3,40	2151,42	4,40	3747,96	7,10	275,60
gm. Bisztynek	783,38	3,00	1305,45	5,90	606,71	2,20	1502,03	6,70	1462,56	6,20	186,70
gm. Dywity	3155,90	9,00	1274,69	3,70	1424,69	4,10	1040,73	2,90	1136,41	2,90	36,01
gm. Jeziorany	881,068	3,60	977,29	4,20	748,23	2,80	818,03	3,20	783,85	2,90	88,97
gm. Kiwity	417,62	3,90	156,02	1,40	506,88	4,90	149,51	1,30	171,85	1,30	41,15
gm. Kolno	268,22	2,20	223,92	2,10	283,86	3,10	390,13	4,30	262,14	2,50	97,73
gm. Korsze	995,78	2,80	876,37	2,70	978,93	2,80	1042,43	2,80	1248,31	3,40	125,36
gm. Reszel	981,02	4,70	875,70	4,30	940,83	3,90	1199,35	4,40	1776,03	5,30	181,04

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W gminie Jeziorany wydatki dotyczące kultury i dziedzictwa narodowego na 1 mieszkańca są zbliżone wartościami do gminy Korsze.

Tabela 41. Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Jeziorany oraz jednostka porównywanych.

Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
gm. Barczewo	79,70	99,31	91,85	123,94	214,6
gm. Bisztynek	114,35	192,21	89,91	224,59	220,93
gm. Dywity	303,48	119,78	132,03	94,52	102,41
gm. Jeziorany	108,87	121,51	93,39	102,32	98,57
gm. Kiwity	121,79	45,9	148,34	44,57	51,48
gm. Kolno	78,25	66,04	83,86	117,09	79,63
gm. Korsze	93,85	82,84	93,47	100,35	121,59
gm. Reszel	119,04	107,38	116,32	150,52	226,71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

3.4.2. Dziedzictwo kulturowe i jego ochrona.

Bogactwem Jezioran obok unikatowych walorów środowiska naturalnego i niepowtarzalnych krajobrazów jest różnorodność kulturowa, narodowościowa oraz zróżnicowane dziedzictwo kulturowe. Zróżnicowanie to wynika z burzliwej historii tych ziem, zmieniającej się ich przynależności państwowej i różnorodności etnicznej, jest efektem

przenikania zasobów kulturowych Warmii przez odmienne elementy kulturowe przyniesione na ten teren przez osadników, przybyłych po II wojnie światowej. Pierwsi mieszkańcy Jezioran pochodzili z kolonizacji wewnętrznej, to znaczy przybyli tu z wcześniej zasiedlonych terenów dominium warmińskiego.

Jeziorany posiadają wiele zabytków. Najcenniejszym z nich jest kościół gotycki p.w. św. Bartłomieja. Został on zbudowany w drugiej połowie XIV wieku i jest klasycznym przykładem warmińskiej odmiany typu świątyni halowej z piętrową zakrystią. Jest to kościół murowany z cegły o polskim wątku, na niskim podmurowaniu, z kamieni polnych, trójnawowy i pięcioprzęsłowy. Wewnątrz kościoła zachowało się wiele śladów polskości. W ołtarzach przetrwały rzeźby polskich świętych. Okazały ołtarz główny, barokowy, z ołtarzem św. Bartłomieja konsekrował biskup Adam Stanisław Grabowski. Z kościoła na rynek wychodzi się przez osiemnastowieczną bramę barokową, murowaną, prostokątną, dwukondygnacyjną, ze szczytem zakończonym półkolistą arkadą. Jest to zabytek drugiej kategorii.

Na północ od kościoła farnego przy skrzyżowaniu dróg do Dobrego Miasta i Lidzbarka Warmińskiego mieści się kaplica p.w. św. Krzyża, wyświęcona w 1580 roku przez biskupa Marcina Kromera. Jest to kościółek barokowy, orientowany, murowany, salowy, prostokątny o kwadratowym stropie.

Na zachód od miasta, oddzielony od niego głęboką fosą, znajdował się zamek biskupi. Na miejscu drewnianego zamku, biskup Jan z Miśni rozpoczął budowę zamku murowanego. Ukończył go biskup Jan Stryprock przed rokiem 1373. Był on siedzibą biskupiego komornictwa Jeziorańskiego. Pierwotnie zamek miał 4 skrzydła, które otaczały kwadratowy dziedziniec. W narożniku południowo-wschodnim zamku mieściła się wieża. Od wschodu rozciągało się podzamecze. W 1472 roku podzamecze zostało zniszczone i odbudowane dopiero w XVIII wieku przez biskupa Adama Grabowskiego. Na stokach wzgórza zamkowego znajdował się piękny ogród. Był to ogród typu włoskiego z podłużnymi i poprzecznymi alejami oraz z fontanną pośrodku. Dziś na tym miejscu znajduje się park. Zamek spalił się całkowicie w 1783 roku. Później jego fundamenty wykorzystano dla budowy siedziby zarządu miejskiego i sądu. Zbudowano także teren podzamecza. Z dawnego zamku do dziś przetrwały tylko sklepienie piwnice i grube trzymetrowe mury obwodowe przyziemia skrzydła zachodniego oraz fragmenty baszty narożnej. Ruiny zamku zaliczono do trzeciej kategorii zabytków. Ze sprawozdania z lustracji dokonanej w 1655 roku wynika, że całe miasto otoczone było wysokimi murami i fosami. Fortyfikacje miejskie, gotyckie z XIV wieku zachowały się we fragmentach; to co znajdujemy obecnie - to rekonstrukcja dokonana w latach 60-tych XX wieku.

Charakterystycznym dla miasta Jeziorany, świadczącym o jego historycznej przynależności do epoki jest gotyckie założenie urbanistyczne z szachownicowym układem ulic. Taki układ urbanistyczny zachowany jest do dnia dzisiejszego. Ośrodkiem jest prostokątny rynek z rozchodzącymi się od niego prostopadle sześcioma ulicami. Na rynku wznosił się ratusz, spalony w 1656 roku i już nieodbudowany. Domy mieszczkańskie, pochodzące z XVIII i XIX wieku grupowane były w dziesięciu kompleksach. Siedem z nich znajdowało się przy rynku, pozostałe przy ulicach prowadzących do bram miejskich. Zabudowa miejska zaliczona jest do IV kategorii zabytków.

Bardzo ważnym przykładem dziedzictwa kulturowego są ślady pierwotnego osadnictwa (nawarstwienia kulturowe) starego miasta Jezioran. Znajdujące się pod współczesną nawierzchnią gruntu nawarstwienia są unikalnymi i nie rozpoznanymi dotychczas relikwiami powstałymi na skutek kilkusetletniego funkcjonowania organizmu miejskiego miasta Jezioran mającymi bardzo dużą wartość historyczną i naukową. W trakcie wielowiekowego rozwoju organizm miejski zmieniał swój kształt przestrzenny. Świadectwem tych zmian są niepowtarzalne nawarstwienia zawierające relikwiny dawnej zabudowy, infrastruktury miasta, fortyfikacji miejskich, ślady procesów urbanistycznych i gospodarczych oraz związane z nimi zabytki ruchome. Dotychczas na terenie miasta nie prowadzono żadnych badań, które pozwoliłyby rozpoznać pierwotne założenie i prześledzić jego ewolucję. Powoduje to konieczność ochrony i zapewnienia każdorazowo rozpoznania i zadokumentowania naukowego, wyprzedzającego wszelkiego rodzaju inwestycje związane z pracami ziemnymi, które prowadzą do bezpowrotnego zniszczenia niepowtarzalnego układu nawarstwień stanowiących świadectwo funkcjonowania i rozwoju miasta.

Bogata przeszłość historyczna i religijna Jezioran, pozostawiła po sobie wiele interesujących pomników świeckich i sakralnych. Ważnym elementem dziedzictwa kulturowego gminy są dawne pałace i dworki. Niestety zarówno burze dziejowe, jak i rabunkowa eksploatacja, sprawiły, iż niektóre z nich znajdują się obecnie w stanie niemal zupełnej ruiny (Ustnik). Na szczęście w ostatnich latach, dzięki determinacji prywatnych właścicieli i ogromnym nakładom finansowym, część dworców i pałacików, zostało odrestaurowanych i ponownie staje się przepięknym i dumnym świadectwem bogatej historii Warmii.

Krajobrazem dziedzictwa kulturowego gminy Jeziorany są kościoły wzniesione z czerwonej cegły, na fundamentach z gładów. Kościoły warmińskie świadczą również o tożsamości regionu, o katolicyzmie, jako symbolu historycznej, religijnej i duchowej odrębności tego terenu i ludzi. Pierwsze kościoły w gminie wznoszono w stylu gotyckim, gdzie bryła kościoła była niezbyt wielka, wnętrze bez podziałów, a ściana prezbiterialna zawsze zwrócona na wschód. Nie budowano kościołów od razu z wieżami, lecz przystawiano je później.

Charakterystycznym elementem krajobrazu gminy Jeziorany, są przydrożne kapliczki i krzyże. Niegdyś budowano je głównie z inicjatywy świeckiej, mogła być to inicjatywa gospodarza lub całej wsi. Kapliczki i krzyże powstawały jako wota dziękczynne, pokutne, bądź intencyjne. Kapliczki spełniały ważną funkcję kultową, nie tylko w tych wsiach, w których brakło kościołów. Przy kapliczkach gromadzono się na nabożeństwa majowe, śpiewano pieśni religijne i odprawiano msze. Stąd wyruszały procesje święcenia pól, czy pokarmów w Wielką Sobotę. Zwłaszcza nabożeństwa majowe na Warmii szczególnie związane były z kapliczkami. Zwykle więcej wiernych gromadziło się właśnie przy nich, aniżeli w kościołach. Z uwagi na swoją architekturę stanowią niewątpliwie dzieła sztuki, a ludność wiejska nadal otacza je wielkim szacunkiem i opieką. Murowane kapliczki stosunkowo dobrze wytrzymują niszczący wpływ czasu.

Charakterystyczną dla krajobrazu warmińskiego jest zachowana do dziś zabudowa wiejska. W gminie Jeziorany osady wiejskie zakładano wcześniej niż miasta i miały one charakter zwarty. Do XIX w. dominowała architektura drewniana, zaś później powstawały domy parterowe, czasami z użytkowym poddaszem, zbudowane z czerwonej cegły, czasami

na podmurówce kamiennej. Charakterystyczne ustawienie zagrody wiejskiej obejmuje budynek mieszkalny ustawiony równolegle do drogi, z boku wejście na podwórko w kształcie prostokąta, zamknięte przez budynki gospodarcze. Cechą charakterystyczną było oddzielenie budynków mieszkalnych od gospodarczych. Istniejące do dziś zagrody gospodarcze składające się z budynku mieszkalnego, obory i stodoły okalające z trzech stron podwórze gospodarcze stanowią świadectwo charakterystycznego dla tego regionu krajobrazu kulturowego. Niektóre budynki zachowały się w niezmiennym stanie, a ich architektura i zespolenie z krajobrazem wiejskim mają wyjątkową wartość historyczną i naukową oraz są świadectwem rozwoju społecznego i kulturalnego mieszkańców regionu, stanowiąc spuściznę pozostawioną przez społeczeństwo, w którym funkcjonujemy.

Troska o warmińskie dziedzictwo kulturowe ma ogromne znaczenie w kultywowaniu i rozszerzaniu świadomości regionalnej dzisiejszych mieszkańców gminy. Rodzi się pytanie – jak kształtować taką społeczność, aby pielęgnowała i rozwijała spuściznę kulturową.

3.4.3. Rekreacja i sport

Za rekreację i sport w gminie odpowiedzialny jest Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach. W ramach ośrodka funkcjonują organizacje niepubliczne, takie jak:

- Miejski Klub Sportowy Jeziorany - główną dyscypliną jest piłka nożna. Klub uczestniczy w zorganizowanej rywalizacji sportowej prowadzonej przez Warmińsko - Mazurski Związek Piłki Nożnej w Olsztynie. Swoim szkoleniem obejmuje grupę 115 zawodników w pięciu kategoriach wiekowych.
- Uczniowski Klub Sportowy Sekcja Warcabowa - główną dyscypliną są warcaby. Jeden z 82 klubów, które uczestniczą w zorganizowanej rywalizacji sportowej prowadzonej przez Polski Związek Warcabowy. UKS Sekcja Warcabowa liczy 10 stałych zawodników, ponadto w zajęciach uczestniczy pięcioro dzieci w wieku przedszkolnym.
- Osoba fizyczna działająca w sferze rekreacji sportowej. Swoim zasięgiem obejmuje 40 - osobową grupę dzieci i dorosłych, dla których prowadzi zajęcia taneczne, gry i zabawy oraz aerobik.
- Stowarzyszenie Inicjatyw Edukacyjno - Sportowych - główną dyscypliną jest tenis stołowy. Stowarzyszenie uczestniczy w rozrywkach III Ligi prowadzonej przez Warmińsko - Mazurski Związek Tenisa Stołowego. Szkoleniem obejmuje grupę 20 zawodników w wieku seniorskim z czego 8 posiada licencję zawodniczą.

Kluby sportowe odgrywają ogromną rolę w działalności na rzecz rozwoju i upowszechniania kultury fizycznej oraz sportu w gminie Jeziorany. Ich działania mają charakter planowy, zgodny z określoną polityką lokalną, warunkowaną przez wielkość budżetu, aktualne przepisy prawne, liczbę stowarzyszeń i rodzaj ich działalności, zapotrzebowanie społeczne na czynną aktywność fizyczną, udział zaangażowanych środków sponsorskich, stan bazy sportowej oraz wpływ polskich i okręgowych związków sportowych na lokalny rozwój dyscyplin sportowych.

Tabela 42. Kluby i zespoły sportowe w gminie Jeziorany, stan na 31.12.2014 r.

Nazwa	Dyscyplina	Liczba uczestniczących
Miejski Klub Sportowy Jeziorany	Piłka Nożna	115
Uczniowski Klub Sportowy Sekcja Warcabowa	Warcaby	10
Stowarzyszenie Inicjatyw Edukacyjno - Sportowych	Tenis Stołowy	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Sportu i Rekreacji w Jezioranach

3.5. Infrastruktura techniczna.

3.5.1. Sieć komunikacyjna.

Na terenie gminy Jeziorany funkcjonują dwie regularne linie komunikacyjne na trasach: Jeziorany - Barczewo - Olsztyn (przez miejscowości w obrębie gminy Jeziorany: kol. Jeziorany, Kostrzewy) oraz Jeziorany - Żegoty - Lidzbark Warmiński (przez miejscowości w obrębie gminy Jeziorany: Wójtówko, Ustnik, Modliny).

Analizując dane warto zwrócić uwagę, że należałoby rozważyć rozszerzenie sieci komunikacyjnych np. na trasie Jeziorany - Biskupiec, aby mieszkańcy mieli możliwość dojazdu do sądu, biura pracy czy szpitala.

Łączna długość dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych w gminie Jeziorany na dzień 31.12.2014 roku wynosiła 128,20 km. Smutnym faktem jest to, że tylko 14,7% dróg gminnych jest drogami o nawierzchni utwardzonej. Wskaźnik ten dowodzi, że wśród porównywanych jednostek gmina Jeziorany jest na przedostatnim miejscu. Najmniejszy procent dróg gminnych o powierzchni utwardzonej ma gmina Kiwity (13%), zaś największy gmina Barczewo (38%).

Tabela 43. Długość dróg w podziale na kategorie w gm. Jeziorany i jednostkach porównywanych na dzień 31.12.2014 r.

Jednostka terytorialna	w km			% dróg o nawierzchni utwardzonej		
	wojewódzkie	powiatowe	gminne	wojewódzkie	powiatowe	gminne
gm. Barczewo	13,0	131,0	98,0	100,0	56,0	38,0
gm. Bisztynek	15,8	83,5	33,0	100,0	65,0	16,0
gm. Dywity	0,0	67,0	49,0	100,0	63,0	26,0
gm. Jeziorany	15,7	77,0	35,5	100,0	60,0	14,7
gm. Kiwity	11,0	39,0	66,7	100,0	39,0	13,0
gm. Kolno	bd	51,0	31,0	100,0	52,0	0,0
gm. Korsze	35,0	81,0	70,0	100,0	82,0	36,0
gm. Reszel	bd	bd	85,0	100,0	bd	18,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych informacji telefonicznych

3.5.2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.

Gmina Jeziorany w latach 2010 - 2014 wybudowała sieci kanalizacyjne w Tłokowie w zwartej zabudowie oraz na części zabudowy kolonijnej. Dodatkowo sieć wodociągowa została wybudowana w Kramarzewie oraz w Studziance. W najbliższych latach sieci wodociągowe należy jeszcze wybudować w następujących obszarach gminy Jeziorany:

- kolonia Franknowo od strony Modlin,
- kolonie Olszewnik, część Kolonii Tłokowa i do budynków nr 1 i 2 w Żardenikach,
- kolonie Jeziorany w k. Krokowa,
- kolonie wsi Studzianka,

- wieś Wilkiejmy.

W pozostałych miejscowościach gminy Jeziorany bez sieci wodociągowej są nieliczne zabudowania, do których doprowadzenie tej sieci wiąże się z dużymi kosztami.

Dynamika budowy sieci wodociągowej w naszej gminie w porównaniu do analizowanych gmin, jak również do kraju i województwa warmińsko - mazurskiego kształtuje się poniżej średniego poziomu, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 44. Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej w latach 2010-2014 w km.

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika (2010 = 100)
Polska	272888	278300	283103	287651	292456	107,17
woj. warmińsko - mazurskie	13952	14473	15010	15262	15603	111,83
gm. Barczewo	183	193	205	207	213	116,39
gm. Bisztynek	142	142	170	170	170	119,72
gm. Dywity	176	178	178	179	180	102,27
gm. Jeziorany	190	192	191	195	196	103,12
gm. Kiwity	119	119	123	123	123	103,36
gm. Kolno	73	84	84	84	84	115,07
gm. Korsze	148	148	148	148	148	100,00
gm. Reszel	111	111	126	133	140	126,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analizując ludność korzystającą z sieci wodociągowej w % ogółu ludności należy zaznaczyć, że dane statystyczne nie odzwierciedlają faktycznego stanu, ponieważ nie ma uwzględnionych wszystkich wykonanych przyłączy. W gminie Jeziorany z wody z sieci wodociągowej w rzeczywistości korzysta 90-92% ludności. Gmina Jeziorany w tym zakresie nie odbiega od średnich przedstawionych w tabeli. Wybudowanie sieci opisanych powyżej pozwoli osiągnąć wskaźnik w granicach 95-97%.

Tabela 45. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w latach 2010-2014.

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	87,4	87,6	87,9	88,0	91,6
woj. warmińsko - mazurskie	88,9	89,1	89,3	89,4	94,6
gm. Barczewo	81,1	81,5	82,2	82,4	99,9
gm. Bisztynek	80,6	80,6	80,6	81,1	90,0
gm. Dywity	88,1	88,3	88,7	89,0	89,3
gm. Jeziorany	77,9	78,0	78,0	78,5	79,5
gm. Kiwity	78,9	78,9	79,2	79,2	84,2
gm. Kolno	92,6	92,9	92,9	92,9	92,9
gm. Korsze	91,2	91,2	91,2	91,2	99,9
gm. Reszel	85,4	85,4	85,9	86,1	93,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Porównując rok 2014 do roku 2010 w gminie Jeziorany zauważalny jest minimalny wzrost wody dostarczanej gospodarstwom domowym (dynamika 102,8). Podobnie sytuacja przedstawia się w większości porównywanych gmin. Wynika to z tego, że mieszkańcy oszczędzają wodę. Wyjątek stanowi nasz kraj, województwo warmińsko - mazurskie oraz gmina Korsze, gdzie jest dostrzegany spadek wody dostarczanej gospodarstwom domowym.

Tabela 46. Woda dostarczana gospodarstwom domowym w latach 2010-2014, w dam³.

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika (2010 = 100)
Polska	1197939	1201994	1200542	1191133	1196028	99,84
woj. warmińsko - mazurskie	44835	44511	44141	44102	44584	99,44
gm. Barczewo	444	255	463	451	478	107,66
gm. Bisztynek	170	166	190	207	184	108,24
gm. Dywity	322	326	329	357	363	112,73
gm. Jeziorany	214	197	211	175	220	102,80
gm. Kiwity	93	101	78	103	100	107,53
gm. Kolno	64	72	73	74	78	121,88
gm. Korsze	394	413	388	372	371	94,16
gm. Reszel	221	222	224	224	225	101,81

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Średnie zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca kształtuje się na poziomie 2,3 m³ miesięcznie i jest niższe niż średnia województwa i kraju. Poziom zużycia wody jest na poziomie wskazującym na prawidłową gospodarkę zasobami wodnymi.

W gminie Jeziorany zużycie wody w m³ w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2014 w porównaniu do roku 2010 wzrosło o 1,2 m³. Z przedstawionych danych wynika, że podobna tendencja pojawia się we wszystkich porównywanych jednostkach. Największy przyrost zużycia wody pojawił się w gminie Kolno (dynamika 126,74).

Tabela 47. Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca w m³.

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika (2010 = 100)
Polska	31,1	31,4	31,2	30,9	31,1	100,00
woj. warmińsko - mazurskie	30,8	30,6	30,4	30,5	30,8	100,00
gm. Barczewo	26,2	26,6	26,8	25,9	27,4	104,58
gm. Bisztynek	24,7	24,4	28,1	30,8	27,6	111,74
gm. Dywity	31,3	30,9	30,7	32,8	32,7	104,47
gm. Jeziorany	26,4	24,7	26,2	21,9	27,6	104,55
gm. Kiwity	27,3	29,4	22,9	30,3	29,9	109,52
gm. Kolno	18,7	21,2	21,5	22,0	23,7	126,74
gm. Korsze	37,0	38,9	36,8	35,7	Brak danych	Brak danych
gm. Reszel	26,8	27,0	27,5	27,9	28,4	105,97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Gmina Jeziorany w latach 2010 - 2014 wybudowała kanalizację sanitarną dla zwartej zabudowy wraz z oczyszczalniami ścieków o zdolności oczyszczenia ścieków w ciągu doby - 60 m³ (we Franknowie) i 72 m³ (w Radostowie). Ścieki z dwóch największych miejscowości gminy Jeziorany oczyszczane są poza miastem Jeziorany.

Aktualnie kanalizację sanitarną w ramach Aglomeracji Jeziorany (KPOŚK) posiadają miejscowości: miasto Jeziorany, Wojtówko, Ustnik, Potryty (bez zabudowy kolonijnej), część Kolonii Jezioran, Olszewnik (bez zab. kolonijnej), Żardeniki (bez części zab. kolonijnej), Kikity, Piszewo z terenami rekreacyjnymi (bez zabudowań kolonijnych) i Tłokowo.

Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla pozostałych sołectw jest nieekonomiczna ze względu na rozproszoną zabudowę i wysokie koszty budowy, a w przyszłości duże koszty eksploatacji. Przewiduje się w rozproszonej zabudowie kolonijnej budowę przydomowych

oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych, z których ścieki będą wywożone do miejskiej oczyszczalni ścieków w Jezioranach.

Na tle innych gmin, województwa i kraju zadanie zebrania i oczyszczenia ścieków realizowane jest prawidłowo. Największy przyrost czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2010 - 2014 odnotowany został w gminie Kolno (dynamika 250,86). Najmniejszy, a zarazem zerowy przyrost widoczny jest w gminie Kiwity oraz gminie Korsze.

Tabela 48. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014 w km.

Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika (2010 = 100)
Polska	107509,1	117456,6	125580,6	132916,0	142876,7	132,90
woj. warmińsko - mazurskie	4794,6	5358,3	5882,7	6299,0	6731,6	140,40
gm. Barczewo	57,7	61,9	64,2	66,2	75,1	130,16
gm. Bisztynek	18,9	19,9	26,5	26,5	26,7	140,30
gm. Dywity	57,0	57,8	57,8	64,1	64,4	112,98
gm. Jeziorany	63,5	70,9	77,4	77,4	86,7	136,54
gm. Kiwity	5,7	5,7	5,7	5,7	5,7	100,00
gm. Kolno	11,6	29,1	29,1	29,1	29,1	250,86
gm. Korsze	39,7	39,7	39,7	39,7	39,7	100,00
gm. Reszel	44,8	44,8	50,2	50,2	50,2	112,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Liczba połączeń budynków do sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Jeziorany jest na dobrym poziomie, pozostałe budynki należy wyposażyć w przydomowe oczyszczalnie ścieków. W przypadku braku możliwości budowy przydomowych oczyszczalni ścieków należy zbudować zbiorniki bezodpływowe.

W gm. Jeziorany na koniec 2014 roku było 850 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Cztery lata wcześniej wskaźnik ten był prawie o połowę mniejszy (484). Jest to największy przyrost połączeń wśród porównywanych gmin.

Tabela 49. Liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2010-2014 w sztukach.

Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika (2010 = 100)
Polska	2318987	2493943	2632391	2763988	2912618	125,60
woj. warmińsko - mazurskie	74883	79928	84040	88260	94108	125,67
gm. Barczewo	1136	1187	1235	1268	1372	120,77
gm. Bisztynek	378	406	413	413	436	115,34
gm. Dywity	1257	1303	1356	1486	1528	121,56
gm. Jeziorany	484	622	714	742	850	175,62
gm. Kiwity	58	58	58	58	58	100,00
gm. Kolno	123	161	161	161	161	130,89
gm. Korsze	294	298	299	303	304	103,06
gm. Reszel	592	592	592	594	597	100,84

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analizując dane dotyczące liczby połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w latach 2010-2014 w sztukach z danymi dotyczącymi długości czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2010 - 2014 należy stwierdzić, że poprawa w zakresie

ilości oczyszczania ścieków może nastąpić poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

To właśnie w gminie Jeziorany został odnotowany największy spadek objętości ścieków odprowadzanych w dam^3 w latach 2010-2014. Dynamika wyniosła 52,05.

Tabela 50. Objętość ścieków odprowadzanych w dam^3 w latach 2010-2014.

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika (2010 = 100)
Polska	1297843	1258816	1248767	1246600	1238064	95,39
woj. warmińsko - mazurskie	47139	45752	46632	45370	44712	94,85
gm. Barczewo	357	363	363	318	329	92,16
gm. Bisztynek	98	126	112	104	100	102,04
gm. Dywity	390	391	393	499	332	85,13
gm. Jeziorany	292	291	337	117	152	52,05
gm. Kiwity	16	14	16	16	16	100,00
gm. Kolno	30	29	31	29	33	110,00
gm. Korsze	185	195	185	180	167	90,27
gm. Reszel	177	192	182	179	172	97,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Zwiększenie ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej do istniejących sieci może nastąpić wyłącznie na obszarach, gdzie ta sieć jest, poprzez budowę nowych budynków mieszkalnych, rekreacyjnych lub innych. Zwiększanie ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej może również nastąpić poprzez budowę małych instalacji sanitarnych w obrębie nieruchomości. Gmina Jeziorany nie odbiega od średnich analizowanych gmin.

Tabela 51. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w latach 2010-2014.

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	62,0	63,5	64,3	65,1	68,7
woj. warmińsko - mazurskie	65,8	66,8	67,7	68,3	73,4
gm. Barczewo	47,9	48,7	49,3	49,7	57,9
gm. Bisztynek	47,5	48,0	48,3	48,2	55,7
gm. Dywity	50,9	52,2	53,1	55,7	56,4
gm. Jeziorany	47,0	52,0	56,1	57,1	61,3
gm. Kiwity	6,5	6,5	6,5	6,5	8,6
gm. Kolno	35,6	37,9	37,9	37,0	37,9
gm. Korsze	46,8	47,5	47,6	47,9	48,0
gm. Reszel	65,9	66,1	66,1	66,2	66,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BD

3.5.3. Sieć gazowa.

W gminie Jeziorany na dzień 31 grudnia 2014 roku nie było rozciągniętej sieci gazowej, w związku z tym żaden z mieszkańców nie miał możliwości korzystania z tej sieci. Ponadto w najbliższych latach nie planuje się rozciągnięcia sieci gazowej na terenie gminy.

3.5.4. Gospodarka odpadami.

Analizując gospodarkę odpadami należy przyjąć rok 2013 jako odniesienie do porównywania lat poprzednich oraz następnych, ponieważ w połowie 2013 roku miała miejsce tzw. rewolucja śmieciowa. 01.01.2012 roku weszła w życie zmieniona ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a od 1 lipca 2013 roku zaczął obowiązywać nowy system, który diametralnie zmienił podejście do gospodarki odpadami. Właścicielem

odpadów stawał się nie wytwórca odpadów – mieszkaniec, lecz gmina. Opłata za gospodarowanie odpadami w większości gmin naliczana jest od ilości osób zamieszkujących nieruchomość, a nie od ilości zadeklarowanych pojemników, jak to było poprzednio. Przed wejściem w życie zmienionej ustawy właścicielowi nieruchomości opłacało się deklarować zwykle 1 pojemnik odpadów komunalnych, reszta śmieci łądowała w pobliskich rowach i lasach lub w przydomowych mogiłnikach. Od połowy 2013 r. w ramach opłaty uiszczanej od ilości mieszkańców odbierana jest każda ilość odpadów wytworzonych w gospodarstwie domowym. Można więc od tej daty spodziewać się urealnienia ilości odpadów, a mianowicie wzrostu ilości odpadów komunalnych wytworzonych w poszczególnych gminach jak i w przeliczeniu na jednego mieszkańca. I taką tendencję zauważamy w większości rozpatrywanych gmin z dwoma wyjątkami (gmina Korsze i gmina Barczewo).

Rozpatrując poniższe tabele możemy wyróżnić trzy grupy gmin. Do pierwszej grupy należy gmina Korsze, w której od 2010 r. ilość odpadów ogółem jak i w przeliczeniu na jednego mieszkańca ulegała zmniejszeniu w kolejnych latach, by w 2014 r. wzrosnąć, lecz nie osiągnięto przy tym poziomu z 2010 r., przez co dynamika w obu ujęciach była malejąca. W podobny sposób rozkładają się dane odnośnie całej Polski, gdzie spadek w obu ujęciach był jeszcze większy niż w gminie Korsze.

Z kolei gmina Barczewo należy do drugiej grupy, gdzie ilość odpadów ogółem jak i w przeliczeniu na jednego mieszkańca od 2010 r. ulegała zmniejszeniu w kolejnych latach, lecz w 2014 r. wzrost ilości odpadów był na tyle duży, że nieznacznie przewyższył ilości odpadów z 2010 r. Dynamika wzrostowa w obu ujęciach lekko przekroczyła poziom 100, co świadczy, że ilość odpadów w 2014 r. w porównaniu do 2010 r. pozostała prawie bez zmian. W podobny sposób układają się dane odnośnie całego woj. warmińsko-mazurskiego.

Do trzeciej grupy należy pozostałe 6 gmin, gdzie co prawda od 2010 r. do 2012 następował spadek ilości odpadów w obu ujęciach, lecz począwszy od 2013 r. nastąpił spory wzrost ilości odpadów liczonych ogółem w tonach jak i w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Przy czym, jeśli poziom 30% wzrostu ilości odpadów przyjmiemy jako realny, jak miało to miejsce w gminach Kolno i Reszel, to w czterech pozostałych gminach: Dywity, Jeziorany, Bisztynek i Kiwity wzrost ilości odpadów komunalnych w obu ujęciach przekroczył oczekiwania.

Największy przyrost odpadów ogółem w tonach oraz w przeliczeniu na jednego mieszkańca nastąpił w gminie Kiwity, gdzie w 2014 r. nastąpiło podwojenie ilości odpadów w obu ujęciach w porównaniu do 2010 r. – wzrost ilości odpadów o 98,46% w ogólnej ilości odpadów oraz 102,31% w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Na drugim miejscu znajduje się gmina Bisztynek – wzrost odpowiednio 65,81 i 70,90%, na trzecim gmina Jeziorany – wzrost 49,55 i 52,13% oraz na czwartym gm. Dywity - wzrost odpowiednio 47,44 i 36,39%.

Tabela 52. Odpady komunalne w tonach w gm. Jeziorany i jednostkach porównywanych.

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika (2010 = 100)
Polska	9180195,28	8843480,26	8575433,11	8198782,18	8281206,05	90,21
woj. W – M	306780,26	298 978,60	295 869,79	297 452,76	311 938,61	101,68
gm. Barczewo	3 264,12	3 253,98	3 184,76	2 938,49	3 393,54	103,96
gm. Bisztynek	779,69	761,34	715,31	1 070,37	1 292,84	165,81
gm. Dywity	1 511,98	1 171,30	1 456,64	2199,60	2229,27	147,44
gm. Jeziorany	1 218,33	1 156,10	1 092,60	1 371,82	1 822,02	149,55
gm. Kiwity	221,50	215,96	185,50	351,63	439,58	198,46
gm. Kolno	288,00	300,60	369,74	350,36	352,05	122,24
gm. Korsze	2 061,25	1 932,44	1 913,86	1 834,19	1 993,59	96,72
gm. Reszel	1 503,74	1 452,73	1 481,35	1 679,56	2 093,29	132,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wzrost ilości odpadów w gminie Reszel w przeliczeniu na jednego mieszkańca był wyższy niż w gminie Dywity i wynosił 38,08 % , to w ogólnej ilości odpadów komunalnych wzrost na poziomie 32,17% był niższy niż w gminie Dywity i mieścił się w oczekiwanym 30% przedziale wzrostu ilości odpadów wywołanym „rewolucją śmieciową” z 2013 r. Przewidywany wzrost ilości odpadów osiągnęła również w obu ujęciach gmina Kolno – wzrost odpowiednio 22,24 i 27,27%. W gminie Barczewo ilość odpadów w 2014 r. w porównaniu do 2010 r. ogółem i w przeliczeniu na jednego mieszkańca prawie nie uległ zmianie – wzrost odpowiednio 3,96 i 1,04%. Natomiast w gm. Korsze w 2014 r. nastąpił spadek ilości odpadów w porównaniu do 2010 r. w obu ujęciach i wynosił 3,28 i 0,52%.

Tabela 53. Odpady komunalne w kg w przeliczeniu na jednego mieszkańca w gminie Jeziorany i jednostkach porównywanych w latach 2010-2014.

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika (2010 = 100)
Polska	238,3	229,5	222,5	212,9	215,2	90,31
woj. warmińsko - mazurskie	211,0	205,8	203,8	205,4	215,8	102,27
gm. Barczewo	192,6	190,1	184,9	169,1	194,6	101,04
gm. Bisztynek	113,4	111,7	105,5	159,4	193,8	170,90
gm. Dywity	147,3	111,2	135,9	202,0	200,9	136,39
gm. Jeziorany	150,4	144,0	135,9	172,3	228,8	152,13
gm. Kiwity	64,9	63,2	54,6	103,1	131,3	202,31
gm. Kolno	83,6	88,1	109,1	103,8	106,4	127,27
gm. Korsze	193,6	182,1	181,4	176,0	192,6	99,48
gm. Reszel	191,7	176,9	182,4	209,5	264,7	138,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Najwięcej odpadów w przeliczeniu na jednego mieszkańca wytwarzanych było w 2014 r. w gminie Reszel – 264,7 kg i gminie Jeziorany – 228,8 kg. W obu wypadkach ilości te przewyższały średnią krajową - 215,2 kg i dla całego woj. warmińsko-mazurskiego - 215,8 kg.

Ilości odpadów komunalnych na jednego mieszkańca w gminach: Dywity – 200,9 kg, Barczewo – 194,6 kg , Bisztynek – 193,8 kg i Korsze – 192,6 kg mieścił się nieco poniżej średniej krajowej i dla całego województwa warmińsko-mazurskiego.

Znacząco mniejszą ilość odpadów komunalnych od średniej krajowej i dla całego województwa warmińsko-mazurskiego w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2014 r. wytworzono w gminie Kiwity – 131,3 kg oraz gminie Kolno – 106,4 kg, gdzie ilość odpadów przypadająca na jednego mieszkańca była najniższa.

3.6. Potencjał gospodarczy i struktura gospodarki.

W gminie Jeziorany w 2010 r. odnotowano 770 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Liczba podmiotów w kolejnych latach 2011-2013 zwiększała się, a w 2014 r. była wyższa niż w roku 2010 o 15 podmiotów. Tendencję zwyżkową można zauważyć również w Polsce, województwie warmiński-mazurskim oraz porównywanych gminach. Tutejszą gminę przewyższają pod względem ilości podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w roku 2014 takie gminy jak: Bisztynek, Dywity, Barczewo i Reszel. Największą dynamiką ilości podmiotów w przeliczeniu na 10000 mieszkańców w wieku produkcyjnym odznaczają się gminy: Bisztynek, Dywity i Kiwity.

Tabela 54. Podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 10000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Jeziorany i jednostkach porównywanych w latach 2010 - 2014.

Jednostka terytorialna	Ogółem					Dynamika (2010 = 100)
	2010	2011	2012	2013	2014	
Polska	1575	1564	1616	1667	1770	112,38
woj. Warmińsko - mazurskie	1252	1236	1272	1306	1330	106,23
gm. Barczewo	1145	1164	1223	1273	1266	110,57
gm. Bisztynek	705	674	864	878	910	129,08
gm. Dywity	1696	1738	1827	1890	1920	113,21
gm. Jeziorany	770	769	774	789	785	101,95
gm. Kiwity	579	587	633	678	697	120,38
gm. Kolno	664	613	601	637	703	105,87
gm. Korsze	603	644	657	661	686	113,76
gm. Reszel	1038	1045	1067	1068	1110	106,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Najliczniejsza grupa podmiotów gospodarczych liczonych na 10000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w Polsce, województwie warmińsko-mazurskim oraz w wymienionych gminach zatrudnia 0-9 osób z tendencją zwyżkową (lata 2010-2014). Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w gminie Jeziorany w 2010 roku 704,2 podmiotów gospodarczych liczonych na 10000 mieszkańców w wieku produkcyjnym zatrudniało do 9 osób, natomiast w 2014 roku liczba ta wzrosła do 731,7. W pozostałych klasach wielkości zatrudnienia na 10000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wystąpił wyraźny spadek osób zatrudnionych. W tutejszej gminie w 2010 roku 58,4 podmiotów gospodarczych liczonych na 10000 mieszkańców w wieku produkcyjnym zatrudniało od 10 do 49 osób, w 2014 roku liczba ta obniżyła się do 40,2. Podobne wielkości można zauważyć w pozostałych gminach, województwie warmińsko -mazurskim oraz w Polsce. Ponad 250 osób zatrudniają jedynie podmioty gospodarcze funkcjonujące w gminie Dywity i w gminie Barczewo. Z powyższych danych wynika, że zarówno na terenie Polski, województwa warmińsko-mazurskiego, jak też w gminie Jeziorany i w pozostałych jednostkach porównywanych najwięcej funkcjonuje małych przedsiębiorstw.

Tabela 55. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości zatrudnienia na 10000 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Jednostka terytorialna	0-9		10-49		50 – 249		250 i więcej	
	2010	2014	2010	2014	2010	2014	2010	2014
Polska	1495,6	1625,5	65,1	60,6	12,0	12,2	2,0	1,8
woj. warmińsko - mazurskie	1181,6	1269,2	57,5	48,9	11,6	10,9	1,4	1,2
gm. Barczewo	1085,3	1207,5	48,5	47,2	9,7	9,6	1,8	1,7
gm. Bisztynek	638,1	860,9	60,7	44,0	6,7	4,6	0,0	0,0
gm. Dywity	1594,1	1836	86,5	68,0	14,2	13,6	1,4	2,7
gm. Jeziorany	704,2	731,7	58,4	40,2	7,5	13,4	0,0	0,0
gm. Kiwity	552,3	652	26,9	45,0	0,0	0,0	0,0	0,0
gm. Kolno	627,6	670,4	36,4	32,4	0,0	0,0	0,0	0,0
gm. Korsze	567,0	661,3	31,7	20,7	4,3	4,4	0,0	0,0
gm. Reszel	994,6	1069,8	39,3	34,0	3,7	6,0	0,0	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W celu zestawienia gminy Jeziorany z jednostkami porównywanymi posłużono się wskaźnikiem liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2014. Ilość podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10000 mieszkańców wykazuje tendencję zwykłą w Polsce, województwie warmińsko-mazurskim i poszczególnych gminach. Z powyższych danych wynika, że gmina Jeziorany legitymując się w 2010 r. **505** podmiotami gospodarczymi i **516** w roku 2014 osiągnęła wyniki średnie z tendencją zwykłą. Nieznacznie przewyższają gminę Jeziorany gminy: Dywity, Barczewo i Reszel w roku 2010 i w roku 2014 - gminy: Bisztynek, Barczewo, Dywity i Reszel.

Tabela 56. Podmioty wpisane do rejestru REGON w roku 2010 i 2014 na 10000 mieszkańców w gminie Jeziorany i jednostkach porównywanych.

Jednostka terytorialna	2010	2014
Polska	1015	1071
woj. warmińsko - mazurskie	819	854
gm. Barczewo	761	829
gm. Bisztynek	458	594
gm. Dywity	1150	1272
gm. Jeziorany	505	516
gm. Kiwity	376	464
gm. Kolno	426	462
gm. Korsze	394	452
gm. Reszel	673	708

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

3.7. Turystyka.

Ze względu na swoje położenie oraz otaczający teren, gmina Jeziorany może pochwalić się licznymi atrakcjami turystycznymi, które zaspokajają potrzeby zarówno mieszkańców gminy, jak też odwiedzających ją turystów. W ostatnich latach nastąpił rozwój turystyki rowerowej. Przez teren gminy Jeziorany przebiegają następujące szlaki rowerowe.

- SZLAK 1 - niebieski → Jeziorany – Olszewnik – Żardeniki – Kikity – Biesówko – Zerbuń – Miejska Wieś – Jeziorany. Długość trasy wynosi 24 km. Pokonując ten szlak turyści mają możliwość podziwiania jeziora Luterskiego oraz skorzystania z plaży, mola

i kąpieliska w miejscowości Kikity. Ponadto istnieje możliwość zwiedzenia cmentarza wojennego zachowanego po I wojnie światowej, a obecnie odrestaurowanego w miejscowości Zerbuń.

- SZLAK 2 - zielony → Jeziorany – Lekity – Derc – Frączki – Studzianka – Radostowo – Studnica – Jeziorany. Długość trasy wynosi 24 km. Przemierzając szlak warto zwrócić uwagę na gotycki kościół pw. św. Anny z końca XIV w. położony w miejscowości Radostowo.
- SZLAK 3 - czerwony → Jeziorany – Wójtówko - Ustnik - Kalis - Lekity - Krokowo - Kostrzewy - Droga Jeziorany - Wipsowo - Jeziorany. Długość trasy wynosi 17 km. Jadąc tym szlakiem warto zwrócić uwagę na rezerwat "Ustnik", który przyjął nazwę miejscowości, na terenie której się znajduje. Jest to miejsce legowiskowe i wypoczynkowe ok. 50 gatunków ptaków wodno - błotnych, w tym wielu rzadkich i zagrożonych wyginięciem. Na uwagę zasługuje m. in. liczna kolonia perkoza zausznika oraz 17 gatunków siewkowatych, w tym bekasa dubleta, biegusa małego, rycyka północnego itp.
- SZLAK 4 - żółty → Jeziorany – Tłokowo – Kramarzewo – Franknowo – Ustnik – Wójtówko – Jeziorany. Długość trasy wynosi 18 km. Pokonując szlak warto zwiedzić gotycki kościół pw. św. Jana Chrzciciela oraz barokowy kościół pw. św. Rocha. Oba kościoły znajdują się w miejscowości Tłokowo. W kolejnych miejscowościach na tym szlaku odnajdujemy neoklasycyński kościół pw. św. Stanisława we Franknowie oraz neogotycki kościół pw. św. Jana Ewangelisty w Żegotach. Przemierzając tę trasę również można zauważyć rezerwat "Ustnik", o którym wspomniano przy wcześniejszym szlaku.

W gminie Jeziorany wyznaczono i oznakowano 4 szlaki rowerowe o łącznej długości 83 km. Wszystkie zaczynają się i kończą w mieście Jeziorany.

Wsie położone na szlakach posiadają liczne zabytkowe obiekty budownictwa sakralnego z różnych epok. Teren szlaków jest bardzo malowniczy, charakteryzuje go pagórkowate ukształtowanie wokół jezior i rzeki Symsarny.

Szlaki zostały oznakowane w 2008 roku, wymagają więc renowacji lub uzupełnienia. W większości swojej długości szlaki będąc drogami asfaltowymi, co wpływa na ograniczenie bezpieczeństwa zwłaszcza w przypadku wycieczek rodzinnych z dziećmi.

W mieście Jeziorany brakuje wydzielonych części chodników dla poruszania się rowerami, przejazd rowerzystów przez miasto odbywa się asfaltem. Dokładne mapy szlaków rowerowych przedstawia załącznik nr 5.

Gmina Jeziorany pod względem liczby obiektów noclegowych na tle pozostałych gmin i województwa wypada bardzo słabo. Ilość obiektów jest niewystarczająca i w porównaniu z rokiem 2010 wzrosła tylko o jedną jednostkę. W samym mieście nie istnieje ani jeden obiekt noclegowy (hotel, motel, pensjonat), dlatego przyjeżdżający turyści są zmuszeni poszukiwać noclegu w kilku wiejskich agroturystykach lub w gminach ościennych.

Spośród porównywanych w analizie gmin największą ilość obiektów noclegowych posiada gmina Barczewo oraz gmina Reszel. Są to większe obszarowo gminy niż gmina Jeziorany, z większą liczbą mieszkańców, a także położone wzdłuż dróg krajowych lub szlaków pielgrzymkowych.

Tabela 57. Liczba istniejących obiektów noclegowych na terenie gm. Jeziorany i w jednostkach porównywanych w latach 2010-2014.

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	7206	7039	9483	9775	9885
woj. warmińsko - mazurskie	387	386	487	489	496
gm. Barczewo	7	7	6	6	6
gm. Bisztynek	1	1	1	1	1
gm. Dywity	0	0	1	1	1
gm. Jeziorany	1	1	2	2	2
gm. Kiwity	0	0	1	1	1
gm. Kolno	2	2	1	2	1
gm. Korsze	0	0	0	0	0
gm. Reszel	4	5	6	4	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Gmina Jeziorany posiada bardzo małą liczbę miejsc noclegowych. Porównując z rokiem 2010 liczba ta trzykrotnie spadła. Jest to związane z przekształceniem Zakładu Doskonalenia Kadr Służb Więziennych w Kikicach w Zakład Karny, który przestał świadczyć usługi wypoczynkowo - rekreacyjne i noclegowe.

Należy skierować działania strategiczne gminy w kierunku rozwoju turystyki i obiektów noclegowych, co spowoduje zatrzymanie turysty na dłużej w naszej gminie.

Tabela 58. Liczba miejsc noclegowych ogółem na terenie gminy Jeziorany i w jednostkach porównywanych w latach 2010-2014.

Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	610111	606246	675433	679445	694023
woj. warmińsko - mazurskie	37722	37810	39437	40775	39820
gm. Barczewo	719	762	755	774	827
gm. Bisztynek	30	30	30	30	30
gm. Dywity	0	0	14	14	14
gm. Jeziorany	123	152	46	46	46
gm. Kiwity	0	0	12	12	12
gm. Kolno	460	310	60	260	60
gm. Korsze	0	0	0	0	0
gm. Reszel	224	223	244	195	299

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analizując ilość udzielonych noclegów gmina Jeziorany na tle wybranych gmin wypada średnio. Liczba udzielonych noclegów spadła ze względu na drastyczny spadek liczby miejsc noclegowych. Wiąże się to zdecydowanie z odpływem części turystów inwestujących swój kapitał w naszej gminie. Jest to zjawisko niekorzystne dla rozwoju całej gminy, zważywszy na niewykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych naszej gminy.

Tabela 59. Udzielone noclegi ogółem na terenie gminy Jeziorany i w jednostkach porównywanych w latach 2010-2014.

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika (2010 = 100)
Polska	55794467	57148253	62014890	62959452	66579589	119,33
woj. warmińsko - mazurskie	2407502	2470096	2555145	2691604	2761328	114,70
gm. Barczewo	36667	44966	49724	51896	58994	160,89
gm. Bisztynek	1152	1686	1963	1702	2582	224,13
gm. Dywity	0	0	443	497	514	514,00
gm. Jeziorany	12727	15162	5604	690	1060	8,33
gm. Kiwity	0	0	1393	910	979	979,00
gm. Kolno	25812	5064	4467	23982	2111	8,18
gm. Korsze	0	0	0	0	0	100,00
gm. Reszel	9493	9822	9811	7308	7637	80,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na podstawie danych dotyczących ilości osób korzystających z noclegów w naszej gminie nastąpił dziesięciokrotny spadek w porównaniu z rokiem 2010. Na tle porównywanych gmin Jeziorany przyjęły w roku bazowym o wiele mniej turystów, a liczba ta sukcesywnie malała. Oznacza to, że należy skupić się na stworzeniu warunków do rozwoju nie tylko małych wiejskich agroturystyk, ale także zachęcić inwestora do wybudowania ośrodka wypoczynkowo-rekreacyjnego wykorzystującego zasoby naturalne gminy lub hotelu oferującego większą liczbę noclegów niż agroturystyki.

Tabela 60. Korzystający z noclegów na terenie gm. Jeziorany i w jednostkach porównywanych.

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika (2010 = 100)
Polska	20461496	21476616	22635388	23401138	25083978	122,59
woj. warmińsko - mazurskie	898771	959427	988201	1052358	1101237	122,53
gm. Barczewo	15375	20479	24831	23470	26097	169,74
gm. Bisztynek	592	878	925	814	1059	178,89
gm. Dywity	0	0	252	310	250	250,00
gm. Jeziorany	3385	2797	1228	198	260	7,68
gm. Kiwity	0	0	306	209	200	200,00
gm. Kolno	5470	2505	1839	5014	985	18,01
gm. Korsze	0	0	0	0	0	100,00
gm. Reszel	8087	6826	7092	5941	6199	76,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

3.8. Potencjał przyrodniczy i jego ochrona.

Analizując powierzchnię terenów zieleni w gminie Jeziorany z gminami porównywanymi stwierdzić należy, że gmina Korsze dysponuje największą powierzchnią takich terenów. Najmniejszą powierzchnię terenów zielonych posiadają natomiast gmina Kolno i gmina Kiwity. Gmina Jeziorany zajmuje piąte miejsce spośród gmin porównywanych pod względem powierzchni zajmowanej przez tereny zieleni.

Obszar ogólny terenów zieleni na terenie gminy Jeziorany wynosi 15,20 ha, co stanowi 0,07% ogólnej powierzchni całej gminy, liczącej w sumie 21149 ha.

Biorąc pod uwagę procentowy udział terenów zieleni w stosunku do ogólnej powierzchni każdej z gmin porównywanych, najwięcej terenów zieleni posiadają gminy Reszel i Korsze – 0,25%, najmniejszą natomiast gmina Kolno – 0,01%. Gmina Jeziorany plasuje się na miejscu piątym – 0,07% spośród gmin porównywanych.

Procentowy udział terenów zieleni w stosunku do ogólnej powierzchni poszczególnych gmin obrazuje poniższa tabela:

Tabela 61. Procentowy udział terenów zieleni.

Jednostka	Ogólna powierzchnia gminy w ha	Powierzchnia terenów zieleni w ha	Procentowy udział terenów zielonych w ogólnej powierzchni gminy
gm. Barczewo	32001	34,60	0,10
gm. Bisztynek	20288	9,70	0,04
gm. Dywity	16116	27,57	0,17
gm. Jeziorany	21149	15,20	0,07
gm. Kiwity	14509	5,80	0,03
gm. Kolno	17859	3,10	0,01
gm. Korsze	24984	63,33	0,25
gm. Reszel	17920	45,75	0,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Parki spacerowo – wypoczynkowe występują jedynie w dwóch spośród ośmiu gmin porównywanych, tj. w gminie Reszel i w gminie Barczewo. W gminie Reszel powierzchnia zajęta przez parki spacerowo – wypoczynkowe jest pięciokrotnie większa niż w gminie Barczewo. W pozostałych gminach brak jest takich terenów.

Biorąc pod uwagę powierzchnię zieleńców, stwierdzić należy, iż tereny takie największą powierzchnię zajmują w gminie Korsze. Gminy Dywity i Kiwity nie posiadają w ogóle takich terenów. Pod względem powierzchni występowania zieleńców gmina Jeziorany zajmuje trzecie miejsce wśród gmin porównywanych.

Zieleń uliczna występuje w czterech gminach porównywanych, wśród których gmina Korsze posiada najwięcej takich terenów. Gmina Jeziorany plasuje się na trzecim miejscu spośród gmin porównywanych pod względem posiadania zieleni ulicznej.

Największą powierzchnię terenów zieleni osiedlowej posiada gmina Korsze, gmina Kiwity natomiast charakteryzuje się brakiem takich terenów. Gmina Jeziorany pod względem posiadania terenów zieleni osiedlowej zajmuje czwarte miejsce wśród porównywanych gmin.

Analogiczna sytuacja występuje w konspekcie rozpatrywania powierzchni zajętej przez parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej. Ponownie gmina Korsze góruje wśród gmin porównywanych i posiada największą powierzchnię tych terenów. Gmina Jeziorany zajmuje czwarte miejsce wśród tych gmin, natomiast gmina Kiwity charakteryzuje się całkowitym brakiem takich terenów.

Analizując powierzchnię zajmowaną przez cmentarze, sytuacja wygląda nieco inaczej. Największą powierzchnią zajęta przez cmentarze charakteryzuje się gmina Reszel i Barczewo, najmniejszą natomiast gmina Kolno. Gmina Jeziorany zajmuje równorzędne piąte miejsce (wspólnie z gminą Kiwity) pod względem powierzchni zajętej przez cmentarze.

Biorąc pod uwagę powierzchnię występowania lasów gminnych, stwierdzić należy, iż gmina Kolno nie posiada w swoich zasobach takich powierzchni, natomiast gmina Korsze charakteryzuje się posiadaniem największej powierzchni lasów gminnych. Gmina Jeziorany

zajmuje piąte miejsce wśród ośmiu gmin porównywanych pod względem powierzchni zajmowanej przez lasy gminne.

Tabela 62. Tereny zieleni w gm. Jeziorany i jednostkach porównywanych na 31.12.2014 r. w ha.

Jednostka terytorialna	parki spacerowo - wypoczynkowe	zieleńce	zieleń uliczna	tereny zieleni osiedlowej	parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	cmentarze	lasy gminne	
powiat olsztyński	11,90	15,10	2,40	30,58	57,58	69,40	78,60	207,98
gm. Barczewo	2,00	0,70	0,00	3,50	6,20	11,40	17,00	34,60
gm. Bisztynek	0,00	1,50	0,50	0,70	2,20	6,00	1,00	9,70
gm. Dywity	0,00	0,00	0,00	0,22	0,22	4,70	22,65	27,57
gm. Jeziorany	0,00	2,10	0,80	2,50	4,60	4,80	5,00	15,20
gm. Kiwity	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,80	1,00	5,80
gm. Kolno	0,00	1,00	0,00	0,50	1,50	1,60	0,00	3,10
gm. Korsze	0,00	8,20	1,40	10,03	18,23	10,70	33,00	63,33
gm. Reszel	10,40	2,20	1,30	3,05	15,65	12,90	15,90	45,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analizując obszary prawnie chronione należy stwierdzić, że najmniejszą powierzchnię tych obszarów posiada gmina Kiwity, największą natomiast gmina Barczewo. Gmina Jeziorany zajmuje piąte miejsce spośród gmin porównywanych.

Biorąc pod uwagę procentowy udział obszarów prawnie chronionych w stosunku do ogólnej powierzchni każdej z gmin porównywanych, największą powierzchnię takich obszarów posiadają gminy: Kolno – 40,90% i Barczewo – 40,10%, najmniej zaś gminy: Bisztynek – 7,86% i Kiwity – 7,44%. Obszary prawnie chronione w gminie Jeziorany stanowią 23,42% ogólnej powierzchni. Pod tym względem gmina Jeziorany jest na miejscu piątym – 23,42% spośród gmin porównywanych.

W poniższej tabeli przedstawiono procentowy udział obszarów prawnie chronionych w ogólnej powierzchni gmin porównywanych.

Tabela 63. Procentowy udział obszarów prawnie chronionych.

Jednostka terytorialna	Ogólna powierzchnia gminy w ha	Powierzchnia ogólna obszarów prawnie chronionych w ha	Procentowy udział obszarów prawnie chronionych w ogólnej powierzchni gminy
gm. Barczewo	32001	12 835,20	40,10
gm. Bisztynek	20288	1 594,90	7,86
gm. Dywity	16116	5 953,80	36,94
gm. Jeziorany	21149	4 953,70	23,42
gm. Kiwity	14509	1 079,83	7,44
gm. Kolno	17859	7 305,00	40,90
gm. Korsze	24984	3 343,20	13,38
gm. Reszel	17920	5 897,60	32,91

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Spółród ośmiu gmin porównywanych połowa z nich posiada powierzchnie zajęte przez rezerwy przyrody. Wśród nich największą powierzchnią charakteryzuje się gmina Bisztynek, najmniejszą zaś gmina Kolno. Wśród czterech gmin posiadających w swoich granicach rezerwy przyrody gmina Jeziorany zajmuje trzecie miejsce. Na terenie gmin: Dywity, Barczewo, Reszel i Korsze rezerwy przyrody nie występują.

Obszary chronionego krajobrazu zlokalizowane są w każdej z gmin porównywanych. Wśród nich największą powierzchnią zajmowaną przez te obszary charakteryzuje się gmina Barczewo, najmniejszą natomiast gmina Bisztynek. Gmina Jeziorany znajduje się na miejscu piątym miejscu pod względem powierzchni zajętej przez obszary chronionego krajobrazu.

Rezerwy i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu występują jedynie w trzech spośród ośmiu porównywanych gmin. Tereny takie występują w gminie Bisztynek (największa powierzchnia zajęta przez te tereny), w gminie Kiwity oraz w gminie Jeziorany (najmniejsza powierzchnia zajęta przez te obszary).

Biorąc pod uwagę użytki ekologiczne stwierdzić należy, że również tylko trzy gminy spośród ośmiu porównywanych charakteryzują się powierzchnią zajęta przez użytki ekologiczne. Są to gminy: Dywity, Kiwity i Barczewo. Wśród nich najwięcej użytków ekologicznych posiada gmina Kiwity, najmniej natomiast gmina Barczewo. Gminy: Jeziorany, Kolno, Bisztynek, Reszel i Korsze nie posiadają w swoich zasobach użytków ekologicznych.

Tabela 64. Obszary prawnie chronione w jednostkach porównywanych w 2014 r. w ha.

Jednostka terytorialna	rezerwy przyrody	obszary chronionego krajobrazu	rezerwy i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	Ogółem
powiat olsztyński	4554,94	147292,20	4456,90	948,95	154227,19
gm. Barczewo	0,00	12831,80	0,00	3,40	12835,20
gm. Bisztynek	333,30	1594,90	333,30	0,00	1594,90
gm. Dywity	0,00	5920,30	0,00	33,50	5953,80
gm. Jeziorany	32,50	4953,70	32,50	0,00	4953,70
gm. Kiwity	33,60	1046,20	96,40	96,43	1079,83
gm. Kolno	8,50	7296,50	0,00	0,00	7305,00
gm. Korsze	0,00	3343,20	0,00	0,00	3343,20
gm. Reszel	0,00	5897,60	0,00	0,00	5897,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na terenie gminy Jeziorany Uchwałą Nr VIII/204/15 Sejmiku Województwa Warmińsko - Mazurskiego z dnia 24 czerwca 2015 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Symsarny (Dz.Urz. Woj. Warm. - Maz. z 2015 r. poz. 2745), został wyznaczony następujący obszar chronionego krajobrazu: Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Symsarny” (“OChK Doliny Symsarny”), którego ogólna powierzchnia wynosi 19329,8 ha. Powierzchnia Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Symsarny obejmująca gminę Jeziorany stanowi 25,62% ogólnej jego powierzchni.

Na mocy Zarządzenia Ministra Środowiska, zasobów naturalnych i leśnictwa z dnia 9 października 1991 r. w sprawie uznania za rezerwy przyrody (M.P. 1991 nr 38 poz. 273), został utworzony Rezerwat Ustnik. Ochroną objęto miejsca łęgowe i obszary wypoczynku rzadkich i zagrożonych wyginaniem ptaków wodno-błotnych.

Kolejną formą prawnej ochrony przyrody są pomniki przyrody. Są to pojedyncze twory przyrody żywej bądź nieożywionej, odznaczające się indywidualnymi cechami, o wartości szczególnej z różnych względów. Na terenie gminy Jeziorany ustanowiono dotychczas 6 pomników przyrody:

- głąz – granitognejs szaroróżowy Nadleśnictwo Wipsowo, Leśnictwo Kikity oddz. 66 (1966), R1b-16/130/52 29.12.1952 r.
- cis pospolity *Taxus baccata* - 3 szt. Nadleśnictwo Wipsowo, Leśnictwo Kikity oddz. 47 (1966) R1b-16/131/52 29.12.1952 r.
- głąz „Wodnik” Brzeg J. Luterskiego, na skraju wsi Kikity Dz.Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 12 poz. 236 z 31.12.1986 r.
- lipa drobnolistna *Tilia mordata* - sześciopniowa, Skraj młodnika oddz. 63f i pastwiska naprzeciw osady leśnictwa Kikity, Dz.Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 1, poz. 4 z 15.01.1993 r.
- cis pospolity *Tacus baccata*, Nadleśnictwo Wichrowo, Leśnictwo Międzylesie, oddz. 409f, Dz.Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 7 poz. 77 z 18.02.1994 r.
- cis pospolity *Tacus baccata*, Nadleśnictwo Wichrowo, Leśnictwo Międzylesie, oddz. 410h, skraj opuszczonej posesji, Dz.Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 20 poz. 202 z 08.09.1995 r.

Tabela 65. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Jeziorany, stan na 31.12.2014.

Nazwa	Powierzchnia w ha
Obszar chronionego krajobrazu doliny Symsarny	4 953,70
Rezerwat Ustnik	32,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

3.9. Współpraca międzynarodowa.

Gmina Jeziorany od października 2004 roku utrzymuje kontakty partnerskie z gminą Zbiorczą Neuenkirchen (Niemcy). W sierpniu 2006 roku nastąpiło uroczyste zawarcie umowy partnerskiej potwierdzającej gotowość współpracy w następujących dziedzinach:

- promocja i wspieranie dalszego rozwoju administracji publicznej,
- promocja wymiany i porozumienia młodzieży,
- promocja i wspieranie rozwoju gminy wiejskiej jako przestrzeni życia i pracy,
- zgłębianie wzajemnej wiedzy o kulturze i tradycji.

Dotychczasowe kontakty obu gmin odbywały się na zasadzie wymiany doświadczeń podczas spotkań delegacji w Neuenkirchen oraz w Jezioranach. W sierpniu 2008 roku nastąpiła również wymiana młodzieży z obu partnerskich gmin.

4. WYNIKI BADANIA SPOŁECZNEGO.

4.1. Badania wśród mieszkańców gminy Jeziorany.

Badanie wśród mieszkańców gminy Jeziorany odbyło się za pomocą kwestionariusza ankiety. Kwestionariusz został udostępniony na stronie Urzędu Miejskiego w Jezioranach oraz stronach internetowych jednostek podległych. Dodatkowo władze gminy przekazały go na spotkaniach z mieszkańcami Jezioran w następujących miejscowościach: miasto Jeziorany, Radostowo, Lekity, Piszewo, Pierwagi, Miejska Wieś, Zerbuń, Krokowo, Studzianka, Kramarzewo, Wójtówko, Polkajmy, Kostrzewy, Jeziorany – Kolonie, Studnica, Potryty, Derc, Olszewnik, Żardeniki, Kikity, Tłokowo, Franknowo.

Po dokonaniu oceny formalnej otrzymanych ankiet, analizie poddano 317 respondentów.

4.1.1. Próba.

Wśród osób, które zostały przebadane nieznacznie przeważały kobiety. Stanowiły 53,31% respondentów. Biorąc pod uwagę wiek badanych osób śmiało można stwierdzić, że największą grupą były osoby w wieku 35 - 45 lat. Stanowili oni aż 39,12% ogólnej liczby ankietowanych. Najmniej liczną grupą były osoby młode poniżej 24 roku życia - 15,14%.

Tabela 66. Respondenci według płci.

Płeć	Liczba	%
kobieta	169	53,31%
mężczyzna	148	46,69%

Źródło: opracowanie własne

Tabela 67. Respondenci według wieku.

Wiek	Liczba	%
poniżej 24 lat	48	15,14%
24 - 34 lata	61	19,24%
35 - 54 lata	124	39,12%
powyżej 55 lat	84	26,50%

Źródło: opracowanie własne

Nie sposób nie zauważyć, że wśród respondentów przeważały osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym i średnim. Osoby te stanowiły 51,74% ogólnej liczby badanych. Najmniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym - 16,72% (53 osoby).

Tabela 68. Respondenci według wykształcenia.

Wykształcenie	Liczba	%
podstawowe	53	16,72%
gimnazjalne	12	3,79%
ponadgimnazjalne/średnie	164	51,74%
wyższe	88	27,76%

Źródło: opracowanie własne

Analizując status ankietowanych na rynku pracy zauważono, że znacznie ponad połowa z nich jest pracująca (64,67%). Niewielką grupę stanowili uczniowie i studenci (27 osób) oraz bezrobotni (38 osób).

Tabela 69. Respondenci według statusu na rynku pracy.

Status na rynku pracy	Liczba	%
bezrobotny	38	11,99%
uczeń/student	27	8,52%
emeryt/rencista	47	14,83%
rolnik	62	19,56%
osoba pracująca	143	45,11%

Źródło: opracowanie własne

Wśród badanych osób ponad 70% mieszka na terenach wiejskich.

Tabela 70. Respondenci według miejsca zamieszkania.

Miejsce zamieszkania	Liczba	%
wieś	228	71,92%
miasto	89	28,08%

Źródło: opracowanie własne

4.1.2. Wyniki badań.

Kwestionariusz ankiety rozpoczynał się od ogólnego pytania dotyczącego tego, czy mieszkańcy zadowoleni są z życia w gminie Jeziorany. Prawie połowa badanych (47,32%) odpowiedziała na to pytanie twierdząco. Wśród respondentów znalazła się duża grupa osób nie mających zdania na ten temat (99 osób). Być może osoby te nigdy nie zastanawiały się nad tym pytaniem. Smutnym faktem jest to, że co piąty badany raczej bądź zdecydowanie nie jest zadowolony z tego, że mieszka na terenie gminy Jeziorany.

Tabela 71. Ocena zadowolenia z życia w gminie Jeziorany.

Ocena mieszkańców	Liczba	%
zdecydowanie TAK	37	11,67%
raczej TAK	113	35,65%
trudno powiedzieć	99	31,23%
raczej NIE	51	16,09%
zdecydowanie NIE	17	5,36%

Źródło: opracowanie własne

Kolejne pytanie dotyczyło opinii mieszkańców na temat tego, czy gminie potrzebna jest strategia rozwoju mająca na celu ożywienie jej pod względem społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Wśród odpowiedzi znaczną przewagę uzyskała ocena zdecydowanie tak - 71,29% ankietowanych udzieliło takiej odpowiedzi oraz odpowiedź raczej tak, którą zaznaczyło 22,40% respondentów. Wynikać to może z tego, że mieszkańcy czekają na to, aby w ich gminie zaczęło się coś dziać, aby chciało im się tu mieszkać, pracować i żyć. Tylko trzy osoby są zdania, że gminie Jeziorany zdecydowanie nie potrzebna jest strategia rozwoju, a 17 osób miało trudność z odpowiedzią na to pytanie.

Tabela 72. Ocena czy gminie Jeziorany potrzebna jest strategia rozwoju, mająca na celu ożywić jej rozwój społeczny, przestrzenny i gospodarczy.

Ocena mieszkańców	Liczba	%
zdecydowanie TAK	226	71,29%
raczej TAK	71	22,40%
trudno powiedzieć	17	5,36%
raczej NIE	0	0,00%
zdecydowanie NIE	3	0,95%

Źródło: opracowanie własne

W pytaniu, w którym respondenci mieli wskazać, kierunki w jakich powinny zmierzać działania gminy mające na celu poprawę warunków życia ponad 3/4 badanych wskazało rozbudowę infrastruktury drogowej. Wynika to z fatalnego stanu dróg w gminie Jeziorany, co niekorzystnie wpływa na stan samochodów, którymi poruszają się mieszkańcy. Ponadto ponad połowa badanych (53,63%) wypowiedziała się za tworzeniem warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. Powodem tego zapewne jest trwale bezrobocie na terenie gminy. Mieszkańcy uważają, że rozwój przedsiębiorczości, której znacznie mogłyby pomóc władze gminy przyczyniłby się do zmniejszenia tego stanu. Podobna grupa respondentów jest zdania, że należy pozyskiwać inwestorów (52,05%). Jest to również związane z przeciwdziałaniem bezrobociu. Wśród badanych mieszkańców znaczną grupę stanowią ci, którzy uważają, że należy wspierać rozwój turystyki i agroturystyki (49,53%). Gmina Jeziorany jest położona na pięknym terenie otoczonym malowniczymi pagórkami i jeziorami. Pomoc w rozwoju turystyki, np. poprzez stworzenie sprzyjających warunków dla osób zakładających własną działalność oraz zwiększoną promocję gminy przyczyniłoby się do napływu większej grupy turystów, którzy odpoczywając nad jeziorami i zwiedzając lokalne zabytki "zostawialiby pieniądze" u mieszkańców na terenie gminy. Warto zwrócić uwagę, że tylko 18,61% badanych uważa, że należy wspierać działania ekologiczne.

Tabela 73. Kierunki w jakich, zdaniem ankietowanych, powinny zmierzać działania gminy mające na celu poprawę warunków życia mieszkańców.

Kierunki	Odpowiedzi %
Rozbudowa infrastruktury drogowej	76,03%
Tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości	53,63%
Pozyskiwanie inwestorów	52,05%
Wspieranie rozwoju turystyki i agroturystyki	49,53%
Rozbudowa infrastruktury wodociągowej/kanalizacyjnej	36,28%
Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju rolnictwa	34,38%
Rozszerzenie oferty edukacyjnej	34,38%
Rozbudowa i modernizacja obiektów infrastruktury społecznej	29,34%
Poprawa stanu środowiska naturalnego	27,13%
Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego gminy	25,55%
Efektywna współpraca z samorządami gmin ościennych	25,24%
Wspieranie działań ekologicznych	18,61%

Źródło: opracowanie własne

4.2. Badanie wśród przedsiębiorców gminy Jeziorany

W ramach tworzenia strategii gminy Jeziorany na lata 2014 - 2024 zostało przeprowadzone również badanie wśród przedsiębiorców.

4.2.1. Próba

Zgodnie z Raportem Centralnej Ewidencji i Informacji Działalności Gospodarczej (CEIDG) dotyczącej gminy Jeziorany w dniu 31 grudnia 2015 r. ilość wpisów dla głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej wynosiła 274. Ilość wpisów zwiększyła się o 9 w porównaniu do poprzedniego roku, ponieważ w dniu 31 grudnia 2014 r. ilość wpisów dla głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej na terenie gminy Jeziorany wynosiła 265. Z raportu gminy Jeziorany o przedsiębiorstwach działających na terenie gminy pod względem rodzaju wykonywanej działalności wynika, że największa liczba przedsiębiorców - 73 zajmuje się wykonywaniem pozostałych robót budowlanych wykończeniowych, następnie 68 przedsiębiorców prowadzi pozostałą sprzedaż detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach. Transport wpisało do swojej działalności 57 przedsiębiorców, wykonywanie instalacji elektrycznych – 42. Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne - 13.

W badaniu wzięło udział 30 przedsiębiorców. Wśród nich przeważały kobiety w liczbie 18, co stanowiło 60% respondentów. Grupa badanych mężczyzn liczyła 12 osób, co stanowiło 40% respondentów.

Tabela 74. Respondenci według płci.

Płeć	%
Kobieta	60
Mężczyzna	40
Łącznie	100

Źródło: badanie przedsiębiorców na próbie n=30

Biorąc pod uwagę dane dotyczące wieku badanych przedsiębiorców z łatwością można zauważyć, że największą ilość respondentów tj. 30% stanowią osoby w wieku 45-50 lat. Najmniejszą liczbę stanowią osoby poniżej 24 lat tj. 7% respondentów. Pozostałe osoby po ok. 20% to respondenci w wieku 25-34, 35-44 i powyżej 55 lat.

Tabela 75. Respondenci według wieku.

Wiek	%
Poniżej 24 lat	7
25- 34 lata	20
35 - 44 lata	20
45 - 54 lata	30
powyżej 55 lat	23
Łącznie	100

Źródło: badanie przedsiębiorców na próbie n=30

Przedsiębiorcy wypełniający powyższą ankietę to w większości osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym, w tym średnim zawodowym, co stanowi 57%. Pozostali respondenci stanowiący 43% ogólnej liczby przedsiębiorców biorących udział w badaniu posiadają wykształcenie wyższe.

Tabela 76. Respondenci według wykształcenia.

Wykształcenie	%
Podstawowe	0
Gimnazjalne	0
Ponadgimnazjalne, w tym średnie zawodowe	57
Wyższe	43

Źródło: badanie przedsiębiorców na próbie n=30

Większość przedsiębiorców biorących udział w badaniu zlokalizowało swoje przedsiębiorstwo w mieście, co stanowi 83% ogółu badanych, pozostałe 17% respondentów prowadzi swoją działalność gospodarczą na terenie wiejskim.

Tabela 77. Prowadzone przez Respondentów przedsiębiorstwa według lokalizacji.

Odpowiedź	%
Miasto	83
Wieś	17

Źródło: badanie przedsiębiorców na próbie n=30

Największa ilość przedsiębiorców tj. 41% posiada wpis w sekcji G - Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, wyłączając motocykle. Sekcję S - Pozostała działalność usługową zakreśliło 29% respondentów. Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa to 9% ankietowanych. 6% zaznaczyło sekcję T, pozostali ankietowani przedsiębiorcy po 3% posiadają wpis w sekcjach A, F, H, M i Q. Wśród respondentów nie znalazły się osoby z sekcji B - Górnictwo i wydobywanie, sekcji C – przetwórstwo przemysłowe, sekcji D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, sekcji E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, sekcji I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, Sekcji J – Informacja i komunikacja, sekcji L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, sekcji N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, sekcji O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, sekcji P – Edukacja, sekcji R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, sekcji U - organizacje i zespoły eksterytorialne.

Tabela 78. Prowadzone przez Respondentów przedsiębiorstwa według Sekcji PKD.

Odpowiedź	%
Sekcja A - ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	3
Sekcja B - GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	0
Sekcja C - PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	0
Sekcja D - WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	0
Sekcja E - DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	0
Sekcja F – BUDOWNICTWO	3
Sekcja G - HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	41
Sekcja H - TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	3
Sekcja I - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	0
Sekcja J - INFORMACJA I KOMUNIKACJA	0
Sekcja K - DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	9
Sekcja L - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	0
Sekcja M - DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	3
Sekcja N - DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	0
Sekcja O - ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE	0
Sekcja P – EDUKACJA	0
Sekcja Q - OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	3
Sekcja R - DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	0
Sekcja S - POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	29
Sekcja T - GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW; GOSPODARSTWA DOMOWE PRODUKUJĄCE WYROBY I ŚWIADCZĄCE USŁUGI NA WŁASNE POTRZEBY	6
Sekcja U - ORGANIZACJE I ZESPOŁY EKSTERYTORIALNE	0

Źródło: badanie przedsiębiorców na próbie n=30

4.2.2. Wyniki badań

Ankieta rozpoczęła się od ogólnego pytania o ocenę gminy jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej. 40% respondentów oceniło gminę jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej dobrze podając skalę -3, 30% oceniło gminę bardzo dobrze podając skalę 4. Pozostali w skalach od 7-13% ocenili gminę jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej bardzo źle, źle i średnio.

Tabela 79. Ocena gminy jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej w skali od 0 do 4 gdzie 0 oznacza ocenę najniższą a 4 najwyższą.

Ocena	%
0 - bardzo źle	7
1 –źle	10
2 – średnio	13
3 – dobrze	40
4 - bardzo dobrze	30
Łącznie	100

Źródło: badanie przedsiębiorców na próbie n=30

Biorąc pod uwagę pozytywne aspekty prowadzenia działalności na terenie gminy Jeziorany można zauważyć duże zróżnicowanie w odpowiedziach. Pozytywnie oceniono możliwość uzyskania wsparcia przy zakładaniu działalności gospodarczej, ponieważ aż 61% przedsiębiorców zaznaczyło powyższy aspekt prowadzenia działalności gospodarczej. Infrastrukturę techniczną w gminie zaznaczyło 15% respondentów. Natomiast pozostałe aspekty w granicach 3-6% to polityka finansowa gminy, promocja gospodarcza, możliwość znalezienia odpowiednio wykwalifikowanych kadr oraz położenie w okolicach Olsztyna.

Tabela 80. Średnia ocen aspektów prowadzenia działalności gospodarczej w gminie Jeziorany.

Aspekty prowadzenia działalności gospodarczej	gm. Jeziorany
Polityka finansowa gminy (ulgi i zwolnienia z podatków opłat)	6
Działalność instytucji otoczenia biznesu	0
Infrastruktura techniczna	15
Możliwość uzyskania wsparcia przy zakładaniu działalności gospodarczej	61
Promocja gospodarcza gminy	3
Stan dróg, dostępność komunikacyjna gminy	0
Możliwość znalezienia odpowiednio wykwalifikowanych kadr	6
Współpraca między przedsiębiorcami	6
Inne- położenie w okolicach Olsztyna	3

Źródło: badanie przedsiębiorców na próbie n=30

Politykę finansową gminy (ulgi i zwolnienia z podatków, opłat) jako priorytetowe działanie wymagające podjęcia przez władze wskazało 26% ankietowanych. Natomiast promocję gospodarczą - 24%. Możliwość uzyskania wsparcia przy zakładaniu działalności gospodarczej wskazało 16% respondentów, 14% - działalność instytucji otoczenia biznesu.

Tabela 81. Aspekty życia w gminie wymagające podjęcia przez władze priorytetowych działań.

Aspekty prowadzenia działalności gospodarczej	%
Polityka finansowa gminy (ulgi i zwolnienia z podatków opłat)	26
Działalność instytucji otoczenia biznesu	14
Infrastruktura techniczna	8
Możliwość uzyskania wsparcia przy zakładaniu działalności gospodarczej	16
Promocja gospodarcza gminy	24
Stan dróg, dostępność komunikacyjna gminy	0
Możliwość znalezienia odpowiednio wykwalifikowanych kadr	2
Współpraca między przedsiębiorcami	8
Inne - Plan zagospodarowania przestrzennego	2

Źródło: badanie przedsiębiorców na próbie n=30

W skali od 1 do 5 aż 40% respondentów oceniło Gminę Jeziorany na 3 jako dobre miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej i poleciliby je przyjaciołom lub krewnym. 20% badanych oceniło gminę na 4. Przykre jest, że aż 7% przedsiębiorców dało gminie Jeziorany ocenę zerową (0).

Tabela 82. Ocena ile prawdopodobne jest polecenie przyjaciołom lub krewnym swojej gminy jako dobrego miejsca do prowadzenia działalności gospodarczej w skali od 0 do 5, gdzie 0 oznacza ocenę najniższą, a 5 najwyższą.

Ocena	%
0	7
1	10
2	13
3	40
4	20
5	10

Źródło: badanie przedsiębiorców na próbie n=30

Według 30% respondentów turystyka jest branżą posiadającą największą szansę rozwoju na terenie naszej gminy. Rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze wskazało po 16% przedsiębiorców. W następnej kolejności pojawił się przemysł odzieżowy - 12% i przemysł meblarski - 11%. Najmniej przedsiębiorców uważa, że przemysł elektrotechniczny i maszynowy oraz usługi finansowe mają szanse rozwoju na terenie gminy.

Tabela 83. Wykaz branż, które posiadają największe szanse rozwoju na terenie gm. Jeziorany.

Odpowiedź	%
Rolnictwo	16
Turystyka	30
Przetwórstwo rolno - spożywcze	16
Przemysł elektrotechniczny i maszynowy	1
Przemysł meblarski	11
Przemysł odzieżowy	12
Usługi finansowe	1
Usługi informatyczne	3
Usługi edukacyjne	6
Inne: sport, usługi kosm., transport, sprzedaż	4

Źródło: badanie przedsiębiorców na próbie n=30

4.2.3. Podsumowanie

Podsumowując ankietę należy stwierdzić, że na terenie naszej gminy większość przedsiębiorców w wieku 45-50 lat prowadzi działalność w mieście, są to osoby o wykształceniu średnim i wyższym, posiadający wpis PKD w sekcji G, oceniający gminę na 3 jako miejsce prowadzenia działalności gospodarczej i godne polecenia przyjaciołom lub krewnym. Osoby te wskazały, że mają możliwość uzyskania wsparcia przy zakładaniu działalności gospodarczej, podają politykę finansową gminy jako priorytet podjęcia działań przez władze gminy. Turystykę wskazują jako branżę posiadającą największe szanse rozwoju na terenie gminy Jeziorany.

5. ANALIZA PROBLEMÓW

Przechodząc do analizy problemów gminy Jeziorany, należy w szczególności zwrócić uwagę na samą definicję problemu. Za problem, zgodnie z definicją, uznaje się nieodpowiednią sytuację, z której należy znaleźć właściwe rozwiązanie. Problem, to także nieakceptowany skutek oddziaływania wewnętrznych lub zewnętrznych czynników rozwojowych. Problemy posiadają charakter globalny, dotyczą większej i istotnej części rozpatrywanej społeczności.

Problemy gminy Jeziorany można podzielić na trzy obszary. Pierwszy obszar dotyczy problemów sfery społecznej, drugi problemów dotyczące zasobów i potencjałów oraz ostatni dotyczy sfery gospodarczej i promocyjnej.

Wśród problemów społecznych największym z nich jest długotrwałe bezrobocie, nękające znaczną część społeczeństwa oraz wiążące się z nim ubóstwo. Jest to trudna sytuacja dla wielu rodzin, szczególnie tych, w których dodatkowo występuje niezaradność oraz problemy sfery opiekuńczo – wychowawczej, przemoc, agresja, alkoholizm lub narkomania. Kolejnym problemem społeczności lokalnej jest niewystarczająca liczba oraz niski standard mieszkań socjalnych. Wiele rodzin przez kilka lat oczekuje na otrzymanie mieszkania. Ponadto problemem, z którym borykają się mieszkańcy gminy jest zły stan techniczny większości dróg. Wielokrotnie mieszkańcy narzekają na brak połączenia komunikacyjnego z miastem Biskupiec, gdzie znajduje się m.in. Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego Filia w Biskupcu oraz Szpital Powiatowy im. Jana Mikulicza .

Problemy mieszkańców gminy Jeziorany w sferze zasobów i potencjałów są głównie związane ze złym stanem technicznym większości budynków. Zazwyczaj są to budowle powstałe przed II wojną światową, rzadko remontowane i odnawiane. Na terenie gminy jest dużo budynków potrzebujących szybkiego remontu, ponieważ w innym przypadku może dojść do ich całkowitego zniszczenia. Duża liczba mieszkańców skarży się na niezadowolający stan sieci drenarskich oraz kanalizacyjnych. Z powodu występujących coraz częściej susz i obniżającego się poziomu wód podziemnych, występują problemy na niektórych obszarach z dostępem do wody pitnej.

Rozpatrując problemy w sferze gospodarczej i promocyjnej gminy warto zwrócić uwagę, na małą aktywność oraz brak podejmowania jakichkolwiek inicjatyw przez lokalną społeczność. Ponadto w gminie Jeziorany wyraźnie widać dużą nieufność między przedsiębiorcami, a nawet rywalizację. Przedsiębiorcy nie są zadowoleni z obciążeń publiczno-prawnych (podatków) jakie zostały na nich nałożone w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Choć wydłużenie życia człowieka jest bardzo pozytywnym zjawiskiem, starzenie się społeczeństwa stanowi istotne wyzwanie dla lokalnej gospodarki. Występująca w Jezioranach tendencja starzenia się społeczeństwa wynika z faktu, że coraz więcej młodych ludzi „ucieka” do większych miast. Spowodowane jest to brakiem pracy w obecnym miejscu zamieszkania, co wynika między innymi z likwidacji zakładów pracy, jak również z redukcji stanowisk pracy w istniejących zakładach pracy na terenie gminy.

6. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to najbardziej podstawowe narzędzie przy tworzeniu strategii. Jej wielką zaletą jest uniwersalność - doskonale nadaje się do prac koncepcyjnych. Do wykonania analizy tego rodzaju nie potrzeba fachowej wiedzy ani wybitnych umiejętności analitycznych - konieczny jest za to obiektywizm, umiejętność spojrzenia na własne przedsięwzięcie, trzeźwo i z dystansem. Analiza SWOT jest narzędziem pozwalającym przeanalizować i rozpoznać silne i słabe strony badanego zjawiska, jak też istniejące szanse oraz potencjalne zagrożenia. Poddając analizie sytuację gminy Jeziorany warto zwrócić uwagę na mocne, słabe strony oraz szanse i zagrożenia występujące w otoczeniu.

Tabela 84. Mocne i słabe strony gminy Jeziorany

MOCNE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobre gleby na obszarze gminy i korzystne warunki wodne ▪ Korzystne warunki przyrodnicze dla rozwijania agroturystyki ▪ Atrakcyjne historycznie i kulturowo tereny gmin ▪ Brak uciążliwego dla środowiska przemysłu ▪ Korzystną strukturę wielkości gospodarstw ▪ Możliwość rozwoju produkcji żywności ekologicznej ▪ Występowanie obszarów chronionego krajobrazu i rezerwatów ▪ Wysoki stopień zwodociągowania gminy ▪ Duża liczba ujęć wody ▪ Położenie geograficzne ▪ Walory środowiska przyrodniczego ▪ Wysoka jakość infrastruktury ▪ Połączenie komunikacyjne z ośrodkami miejskimi ▪ Położenie jezior na terenie gminy i w jej okolicach
SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pogarszająca się sytuacja dochodowa znacznej liczby ludności ▪ Małe zainteresowanie inwestorów uruchamianiem działalności gospodarczej ▪ Brak wysoko wykwalifikowanej kadry ▪ Bardzo mała aktywność i słaba integracja mieszkańców ▪ Niedostatecznie rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna ▪ Brak chodników i przejść dla pieszych oraz parkingów ▪ Słabe zagospodarowanie turystyczne gminy ▪ Słabo rozwinięta baza sportowa ▪ Zły stan zabytków i obiektów dziedzictwa kultury ▪ Niewystarczająca promocja walorów gminy ▪ Zły stan techniczny dróg ▪ Duża ilość nieszczelnych zbiorników bezodpływowych ▪ Słaba infrastruktura społeczna i mała liczba szlaków turystycznych ▪ Niska inicjatywa społeczna ▪ Bałagan urbanistyczny (chaos w zabudowie) ▪ Niska jakość opieki medycznej ▪ Zbyt mała liczba miejsc w przedszkolach ▪ Słaba dostępność komunikacyjna gminy ▪ Słaba infrastruktura komunalna (wodociągi/kanalizacja) ▪ Zanieczyszczenie środowiska ▪ Zbyt mała liczba bibliotek i świetlic wiejskich ▪ Niska konkurencyjność usług na rynku lokalnym ▪ Mała liczba zajęć pozalekcyjnych dla dzieci

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy

Tabela 85. Szanse i zagrożenia występujące w otoczeniu

SZANSE W OTOCZENIU
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Korzystne położenie w niewielkiej odległości od Olsztyna ▪ Potencjał rozwojowy turystyki ▪ Walory kulturowe ▪ Możliwości pozyskania środków z UE ▪ Rozwój inwestycji poprawiających jakość życia ludności ▪ Stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju przedsiębiorczości ▪ Rozwój rolnictwa ekologicznego i przetwórstwa rolno-spożywczego ▪ Poprawa polityki w zakresie ochrony środowiska ▪ Napływ wysoko wykwalifikowanej kadry ▪ Potencjał mieszkańców ▪ Walory środowiska naturalnego ▪ Rozwój sklepów wielkopowierzchniowych ▪ Agroturystyka i ekoturystyka ▪ Przeznaczenie obszarów pod inwestycje ▪ Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców ▪ Rozwój małej przedsiębiorczości (handel) ▪ Inwestycja w sport
ZAGROŻENIA W OTOCZENIU
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Położenie gminy na uboczu głównych szlaków komunikacyjnych ▪ Starzenie się społeczeństwa ▪ Brak perspektyw rozwoju na rynku pracy ▪ Mała opłacalność produkcji rolnej ▪ Bezrobocie i ubóstwo ▪ Odpływ z gminy ludzi młodych ▪ Problem narkomanii ▪ Problem alkoholizmu ▪ Problem przemocy w rodzinie ▪ Ogólnie niekorzystna koniunktura gospodarcza ▪ Ciągły wzrost zadań gminy ▪ Zwiększenie się konkurencyjności na rynku ▪ Brak stabilności uregulowań prawnych ▪ Powolne i skomplikowane uruchamianie środków unijnych ▪ Bariery dla rozwoju przedsiębiorczości ▪ Niski przyrost naturalny ludzi ▪ Zaśmiecanie obszarów leśnych i degradacja środowiska ▪ Brak obszarów przeznaczonych pod działalność inwestycyjną ▪ Brak inicjatywy społecznej ▪ Słaba jakość infrastruktury drogowej (dróg/chodników) ▪ Wysoka konkurencyjność sąsiednich gmin ▪ Brak patrolu policyjnego w godzinach wieczornych

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy

Przeprowadzona w niniejszym rozdziale analiza SWOT, w kolejnej części opracowania, stanowi podstawowy schemat wnioskowania do identyfikacji czynników zewnętrznych opartych na technice PEST.

7. ANALIZA PEST

Analiza PEST jest prostym i powszechnie stosowanym narzędziem, które pomaga analizować zmiany polityczne, ekonomiczne, kulturalno - społeczne i technologiczne.

Wśród zmian politycznych zauważamy:

- politykę podatkową,
- ustawodawstwo antymonopolowe i dotyczące ochrony konsumenta,
- przepisy o ochronie środowiska,
- możliwość dofinansowania przedsięwzięć inwestycyjnych,
- integrację europejską,
- dostosowanie się do wymogów Unii Europejskiej,
- regulacja dotyczące handlu wewnętrznego i międzynarodowego,
- politykę socjalną państwa,
- brak zaufania społeczeństwa do elit politycznych w kraju.

Zmiany ekonomiczne to głównie:

- bezrobocie,
- inflacja,
- cykle koniunktury gospodarczej, tendencje w zakresie wzrostu gospodarczego,
- dostępność kredytów,
- poziom nakładów na naukę, kulturę i oświatę,
- poziom nakładów na opiekę zdrowotną,
- ceny paliw i energii elektrycznej,
- poziom eksportu i importu,
- poziom konkurencji w różnych branżach,
- konsumpcja, inwestycje, oszczędności.

Do zmian społeczno - kulturowych zaliczamy:

- demografię ludności, w tym starzenie się społeczeństwa,
- postęp cywilizacyjny (styl życia i zmiany w nim zachodzące),
- poziom wykształcenia,
- inicjatywy społeczności lokalnych,
- świadomość ekologiczną,
- świadomość praw obywatelskich i konsumenckich,
- elastyczne formy zatrudnienia,
- poziom dochodów,
- zmiany dotyczące religii,
- choroby cywilizacyjne.

Zmiany technologiczne to między innymi:

- wydatki państwowe na badania,
- nowe odkrycia,
- szybkość transferu technologii,
- przestarzałość technologii,
- poziom rozwoju transportu,
- funkcjonowanie standardów jakościowych, dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
- zgodność z normami jakości,
- stopień informatyzacji przedsiębiorstw.

8. MISJA, WIZJA I CEL NADRZĘDNY ROZWOJU

Wizja jest stanem gminy, do którego należy dążyć. Stanowi cel nadrzędny nad wszystkimi, zawierający w sobie cele strategiczne i operacyjne sformułowane w Strategii. Przedstawia pożądany obraz w danym okresie. Powinna być motywująca, określając obraz gminy uwzględniający lokalne uwarunkowania. Wizja wytycza konkretny kierunek działań, a jednocześnie jasno i wyraźnie określa cele mieszkańcom i władzom gminy Jeziorany.

Wizja gminy Jeziorany do roku 2024 przedstawia się następująco:

- poprawa stanu dróg,
- podniesienie atrakcyjności oferty usług transportu publicznego,
- wspieranie działań na rzecz poprawy atrakcyjności gminy,
- wspieranie sprawnego funkcjonowania i rozwoju przedsiębiorczości lokalnej,
- zwiększenie rozwoju turystyki,
- kreowanie przestrzeni publicznej,
- aktywizowanie działań społecznych,
- zwiększenie bezpieczeństwa oraz porządku publicznego,
- podniesienie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców,
- udoskonalenie systemu segregacji odpadów,
- zwiększenie dostępności do służby zdrowia i usług medycznych,
- wszechstronna pomoc i współpraca władz gminy ze wszystkimi mieszkańcami.

Misja to wyobrażenie przedstawiające obraz rzeczywistości w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Jest deklaracją, która wskazuje koncepcję działania, służy określeniu systemu wartości, jakimi kierują się władarze i mieszkańcy w drodze do osiągnięcia przyjętego w wizji przyszłego obrazu gminy Jeziorany. Misja stanowi syntetyczną deklarację określającą najwyższego poziomu celu, najogólniejszą koncepcję działania.

Misja gminy Jeziorany pozostaje taka sama jak w poprzedniej strategii, która straciła swoją aktualność i brzmi następująco: **Jeziorany - gminą otwartą, dynamicznie rozwijającą się, kultywującą tradycje i dziedzictwo kulturowe, gminą o dobrych warunkach życia.**

Cel nadrzędny wyraża istotę sformułowanej wizji przyszłości Gminy, który jest do osiągnięcia poprzez realizację odpowiednich zadań i działań. Celem nadrzędnym gminy Jeziorany jest: **Wzrost poziomu życia mieszkańców miasta i gminy Jeziorany.**

Powyższy cel wpisuje się w idee zrównoważonego rozwoju środowiska, zrównoważonego rozwoju społecznego, zrównoważonego rozwoju gospodarczego, jak również zrównoważonego rozwoju instytucjonalnego. Rozumie się przez to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

9. PROGRAMOWANIE ROZWOJU GMINY

9.1. Obszary strategiczne

Struktura rezultatów, która została sformułowana w ramach strategii przedstawia się następująco:

Schemat 1. Struktura rezultatów

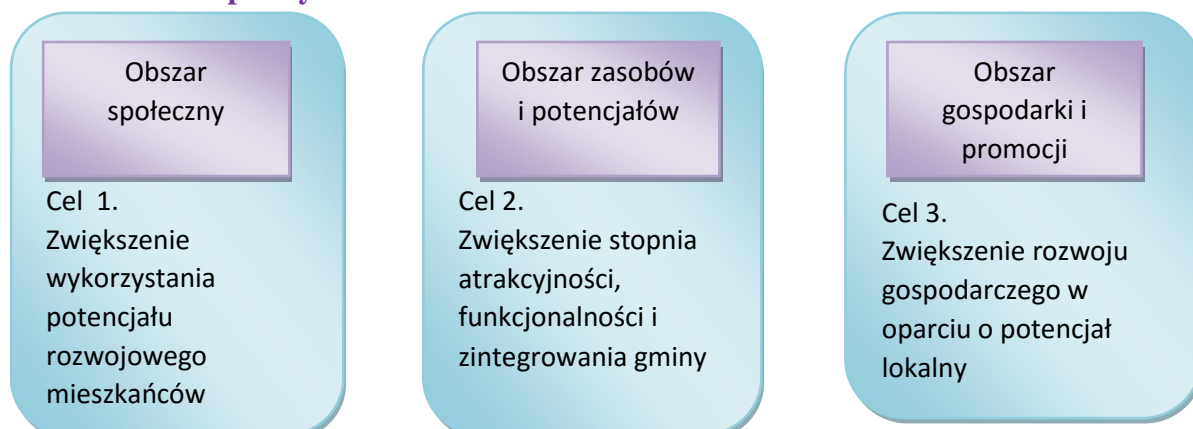

9.2. Cele priorytetowe

Do każdego z ww. obszarów zostały zredagowane cele priorytetowe, które stanowią uszczegółowienie misji. Określają one konsekwencje mające znaczenie w długiej perspektywie oraz nadają kierunek działania dla właściwej koncepcji rozwoju gminy. Cele priorytetowe powiązane są z decyzjami dotyczącymi utrzymania lub zmiany wykorzystania zasobów gminnych. Do każdego celu priorytetowego zostały przypisane szczegółowe kierunki działania, które wyznaczają sposób ich realizacji.

Wyznaczono następujące trzy cele priorytetowe:

Schemat 2. Cele priorytetowe.

9.3. Szczegółowe kierunki działań wraz z zadaniami.

Do każdego z celów priorytetowych zostały przypisane kierunki działań. Osiągnięcie ich będzie jedynie możliwe poprzez wyznaczenie propozycji działań niezbędnych do realizacji celów. Zostały wyznaczone szczegółowe kierunki działań dla poszczególnych celów:

- Cel nr 1. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego mieszkańców:
 - zmniejszenie poziomu bezrobocia,
 - aktywizacja dzieci, młodzieży osób dorosłych i starszych,
 - poprawa opieki nad dziećmi i osobami starszymi,
 - zwiększenie dostępu do kultury dla dzieci i osób starszych,
 - poprawa sytuacji dotyczącej opieki zdrowotnej w gminie,
 - zwiększenie bezpieczeństwa w gminie.
- Cel nr 2. Zwiększenie stopnia atrakcyjności, funkcjonalności i zintegrowania gminy:
 - poprawa estetyki wyglądu miasta i wsi oraz stanu technicznego budynków mieszkalnych,
 - podniesienie atrakcyjności oferty usług transportu publicznego i stanu technicznego większości dróg,
 - poprawa warunków życia mieszkańców,
 - podniesienie świadomości ekologicznej.
- Cel nr 3. Zwiększenie rozwoju gospodarczego w oparciu o potencjał lokalny:
 - rozwój turystyki na terenie gminy,
 - promocja gminy jako miejsca atrakcyjnego do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Do każdego ze szczegółowych kierunków działań przypisano zadania realizacyjne, które są niezbędne do stworzenia strategii.

Szczegółowy kierunek działań dotyczący zmniejszenia poziomu bezrobocia, przejawia się w:

- pogarszającej się sytuacji dochodowej znacznej liczby ludności,
- znacznej liczbie osób korzystających z pomocy społecznej,
- niskiej jakości opieki medycznej,
- małego zainteresowania inwestorów uruchamianiem działalności,
- słabej dostępności komunikacyjnej gminy,
- braku uciążliwego dla środowiska przemysłu,
- korzystnych warunkach przyrodniczych dla rozwijania agroturystyki,
- możliwościach rozwoju produkcji żywności ekologicznej.

W związku z powyższym należy opracować następujące zadania realizacyjne sprzyjające zmniejszeniu poziomu bezrobocia:

- podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych poprzez tworzenie dodatkowych kursów,
- prowadzenie badań dotyczących potrzeb lokalnego rynku pracy,
- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy,
- współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami.

Szczegółowy kierunek działań dotyczący aktywizacji dzieci, młodzieży, osób dorosłych i starszych przejawia się w:

- bardzo małej aktywności i słabej integracji mieszkańców,
- niskiej inicjatywie społecznej,
- małej liczbie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci.

W związku w powyższym konieczne jest opracowanie następujących zadań:

- zwiększenie oferty kulturalnej dla dzieci, młodzieży, dorosłych i starszych,
- współpraca z Miejskim Ośrodkiem Kultury oraz Miejską Biblioteką Publiczną,
- tworzenie programów sprzyjających aktywizacji mieszkańców,
- podejmowanie działań mających na celu zwiększenie zaangażowania społecznego w wydarzenia m. in. o charakterze kulturalnym, historycznym i religijnym realizowanych na terenie gminy.

Szczegółowy kierunek działań dotyczący poprawy opieki nad dziećmi i osobami starszymi widoczny jest w:

- pogarszającej się sytuacji dochodowej znacznej części mieszkańców,
- małej liczbie miejsc w przedszkolach,
- małej liczbie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci.

Wobec powyższego należy podjąć realizację następujących zadań:

- rozszerzenie oferty dla dzieci i osób starszych,
- współpraca Miejskiego Ośrodka Kultury z Domem Pomocy Społecznej,
- wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i dzieci.

Szczegółowy kierunek działań dotyczący zwiększenie dostępu do kultury dla dzieci i osób starszych zauważono w:

- zbyt małej liczbie bibliotek i świetlic wiejskich,
- słabo rozwiniętej bazie sportowej,
- braku wysoko wykwalifikowanej kadry.

W związku z tym konieczne jest podjęcie zadań realizacyjnych:

- poszerzenie oferty Miejskiej Biblioteki Publicznej, Miejskiego Ośrodka Kultury oraz Ośrodka Sportu i Rekreacji w Jezioranach,
- zwiększenie liczby organizowanych wydarzeń m. in. o charakterze kulturalnym, historycznym i religijnym realizowanych na terenie gminy.

Szczegółowy kierunek działań nawiązujący do poprawy sytuacji dotyczącej opieki zdrowotnej w gminie przejawia się w:

- niskiej jakości opieki medycznej,
- zanieczyszczeniu środowiska.

W związku z powyższym konieczne jest podjęcie zadań realizacyjnych:

- modernizacja i doposażenie gabinetów lekarskich w sprzęt i materiały niezbędne do prawidłowej opieki lekarskiej,
- zwiększenie liczebności prowadzonych badań profilaktycznych na terenie gminy Jeziorany,
- zapewnienie lepszej opieki medycznej, pielęgnacyjnej i rehabilitacyjnej dla dzieci i osób starszych.

Szczegółowy kierunek działań dotyczący zwiększenia bezpieczeństwa w gminie widoczny jest w:

- braku chodników i przejść dla pieszych oraz parkingów,
- złym stanie technicznym dróg,
- słabej dostępności komunikacyjnej gminy.

W związku z powyższym konieczne jest podjęcie zadań realizacyjnych:

- podniesienie bezpieczeństwa pieszych poprzez oznakowanie miejsc przejść dla pieszych,
- tworzenie programów profilaktycznych dotyczących poprawy bezpieczeństwa mieszkańców gminy,
- poprawa stanu technicznego dróg gminnych i współpraca z zarządcami dróg powiatowych i wojewódzkich.

Szczegółowy kierunek działań dotyczący poprawy estetyki wyglądu miasta i wsi oraz stanu technicznego budynków mieszkalnych przejawia się w:

- braku chodników i przejść dla pieszych oraz parkingów,
- złym stanie zabytków i obiektów dziedzictwa kultury,
- złym stanie technicznym dróg,
- zanieczyszczeniu środowiska.

W związku z tym należy podjąć następujące zadania realizacyjne:

- prace nad miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz planami odnowy miejscowości,
- zagospodarowanie i tworzenie centrów miejscowości,
- podjęcie działań wspierających mieszkańców do dbania o swoje posesje,
- podjęcie działań zmierzających do poprawy stanu chodników i dróg.

Szczegółowy kierunek działań dotyczący podniesienia atrakcyjności oferty usług transportu publicznego i stanu technicznego dróg przejawia się w:

- słabej dostępności komunikacyjnej gminy,
- złym stanie technicznym dróg.

W związku z tym należy podjąć następujące zadania realizacyjne:

- poprawa stanu dróg w gminie Jeziorany,
- zwiększenie dostępności komunikacyjnej z większymi miastami.

Szczegółowy kierunek działań dotyczący poprawy warunków życia mieszkańców przejawia się w:

- niskiej inicjatywie społecznej,
- bardzo małej aktywności i słabej integracji mieszkańców,
- pogarszającej się sytuacji dochodowej znacznej liczby ludności.

W związku z tym należy podjąć następujące zadania realizacyjne:

- poprawie sytuacji dochodowej mieszkańców gminy poprzez tworzenie nowych miejsc pracy,
- współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- podejmowanie działań mających na celu zwiększenie zaangażowania społecznego w wydarzenia m. in. o charakterze kulturalnym, historycznym i religijnym realizowanych na terenie gminy.

Szczegółowy kierunek działań dotyczący podniesienia świadomości ekologicznej przejawia się w:

- zanieczyszczeniu środowiska,
- słabej infrastrukturze komunalnej (wodociągi/kanalizacja),
- dużej ilości nieszczelnych zbiorników bezodpływowych.

W związku z tym konieczne jest podjęcie zadań realizacyjnych:

- tworzenie programów profilaktycznych propagujących podniesienie świadomości ekologicznej,
- współpraca ze szkołami i Miejskim Ośrodkiem Kultury dotycząca propagowania świadomości ekologicznej wśród dzieci i młodzieży,
- tworzenie oraz rozpowszechnianie plakatów i ulotek rozpowszechniających świadomość ekologiczną wśród mieszkańców,
- prowadzenie edukacji proekologicznej (w tym dot. segregacji odpadów),
- wsparcie i wzmacnianie działań na rzecz wykorzystania atrakcyjnych walorów środowiska naturalnego.

Kierunek działań dotyczący rozwoju turystyki na terenie gminy przejawia się w:

- niewystarczającej promocji walorów gminy,
- niedostatecznie rozwiniętej bazie noclegowej i gastronomicznej,
- małej liczbie szlaków turystycznych,
- słabym zagospodarowaniu turystycznym gminy,

W związku z tym konieczne jest podjęcie zadań realizacyjnych:

- tworzenie programów profilaktycznych propagujących walory turystyczne gminy Jeziorany,
- zwiększeniu bazy noclegowej i gastronomicznej,
- podjęcie działań zmierzających do promocji walorów turystycznych gminy.

Szczegółowy kierunek działań dotyczący promocji gminy jako miejsca atrakcyjnego do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej przejawia się w:

- małym zainteresowaniu inwestorów uruchamianiem działalności,
- niewystarczającej promocji walorów gminy,
- niskiej konkurencyjności usług na rynku lokalnym.

W związku z tym konieczne jest podjęcie zadań realizacyjnych:

- uatrakcyjnienie oferty dla inwestorów, którzy chcieliby uruchomić działalność na terenie gminy,
- wdrażanie działań promujących ideę konkurencyjnej współpracy wśród lokalnych przedsiębiorstw,
- zapewnienie lepszych warunków dla osób, które chciałyby otworzyć własną działalność gospodarczą.

10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.

Rozdział ten zawiera najważniejsze źródła, z których istnieje możliwość pozyskania środków zewnętrznych na realizację szczegółowych kierunków działań. Analizie poddano wszystkie zaproponowane działania oraz zatwierdzone lub planowane do zatwierdzenia Programy Operacyjne na lata 2014 - 2024. Należy zaznaczyć, że pod ocenę brano jedynie te środki, o które mogą ubiegać się samorzady terytorialne i jednostki im podległe.

Rozwój gospodarczy wspierany może być łącznie z następujących głównych funduszy:

- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR),
- Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS),
- Funduszu Spójności (FS),
- Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW),
- Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR).

Analizując poszczególne programy, można skorzystać ze wsparcia z:

- Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury (RPO WiM),
- Program Operacyjny Polska Wschodnia (PO PW),
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IŚ),
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (PO IR),
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER),
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa (PO PC),
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW).

Poniżej zostały przyporządkowane poszczególne priorytety, które wynikają z Programów Operacyjnych do celów priorytetowych i szczegółowych kierunków działań Strategii Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014 - 2024.

Tabela 86. Szczegółowe kierunki działań i źródła finansowania

Szczegółowe kierunki działań	Źródła finansowania
Cel priorytetowy 1. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego mieszkańców	
1.1. Zmniejszenie poziomu bezrobocia	PO WER, PO PC, RPO WiM
1.2. Aktywizacja dzieci, młodzieży osób dorosłych i starszych	PROW, RPO WiM
1.3. Poprawa opieki nad dziećmi i osobami starszymi	PO PC, RPO WiM
1.4. Zwiększenie dostępu do kultury dla dzieci i osób starszych	PO PC, PROW, RPO WiM
1.5. Poprawa sytuacji dotyczącej opieki zdrowotnej w gminie	PO IŚ, RPO WiM
1.6. Zwiększenie bezpieczeństwa w gminie	PO PC
Cel priorytetowy 2. Zwiększenie stopnia atrakcyjności, funkcjonalności i zintegrowania gminy	
1.1. Poprawa estetyki wyglądu miasta i wsi oraz stanu technicznego budynków mieszkalnych	PO IŚ, PROW, RPO WiM
1.2. Podniesienie atrakcyjności oferty usług transportu publicznego i stanu technicznego większości dróg	PO IŚ, PROW
1.3. Poprawa warunków życia mieszkańców	PO PC, PROW, RPO WiM
1.4. Podniesienie świadomości ekologicznej	PO PC, PO IŚ, PROW, RPO WiM
Cel priorytetowy 3. Zwiększenie rozwoju gospodarczego w oparciu o potencjał lokalny	
1.1. Rozwój turystyki na terenie gminy	PROW
1.2. Promocja gminy jako miejsca atrakcyjnego do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej	PO PC, PO IŚ, PO IR, PROW, RPO WiM

Źródło: opracowanie własne

Ponadto należy pamiętać, że oprócz środków zewnętrznych gmina Jeziorany posiada własny budżet, który jest głównym źródłem finansowania większości działań. Na wysokość budżetu gminy wpływ mają:

- dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie zawartych porozumień,
- subwencja ogólna (część oświatowa),
- dochody własne, do których zalicza się:
 - podatki i opłaty lokalne,
 - udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa,
 - dochody z majątku gminy,
 - odsetki od środków na rachunkach bankowych,
 - pozostałe dochody.

Konsekwentna realizacja założeń Strategii Gminy Jeziorany na lata 2014-2024, jak również prawidłowe wykorzystanie lokalnych zasobów oraz wychwytywanie wszystkich pojawiających się szans na pozyskanie środków z zewnątrz pozwoli na realizację zaplanowanych działań i przyczyni się do rozwoju społecznego i gospodarczego gminy Jeziorany.

11. WDROŻENIE I MONITORING STRATEGII.

11.1. Założenia wdrożenia strategii.

„Strategia Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014 – 2024” jest dokumentem stworzonym zarówno dla władz gminy, jak również dla wszystkich mieszkańców. Wdrożenie jej będzie wymagało przygotowania szczegółowych działań operacyjnych, które będą zawarte pojedynczo lub zbiorczo w ramach zadań realizacyjnych. Przygotowanie oraz wdrożenie tych zadań będzie wymagało podjęcia odpowiednich decyzji przez jednostki działające na terenie gminy.

Strategia będzie realizowana zarówno przez przedstawicieli władz gminy, jak też jej partnerów instytucjonalnych i społecznych. Dodatkowo przy realizacji dokumentu niezbędne będzie podjęcie działań przez pracowników Urzędu Miejskiego w Jezioranach oraz jednostek podległych, podmioty sektora prywatnego, organizacje pozarządowe, jak również wszystkich mieszkańców.

Niezwykle ważne w realizacji strategii będzie zaangażowanie wszystkich osób i jednostek związanych z rozwojem gminy. W głównej mierze będzie to zależało od wzajemnej komunikacji, umiejętności radzenia sobie z różnorodnymi potrzebami mieszkańców, umiejętnością wypracowania wspólnego celu oraz realizowania wspólnych przedsięwzięć.

Jednoznacznie trzeba stwierdzić, że to władze samorządowe będą miały największy udział w realizacji zadań określonych w strategii. Będą występowały zarówno w roli inicjatora i animatora działań, jak również samodzielnego realizatora. Ponadto to władze samorządowe będą organem wspierającym organizacyjnie, technicznie oraz finansowo działania podejmowane przez partnerów instytucjonalnych i społecznych.

Planowanie, a zarazem wdrażanie strategii w powyższy sposób przyczyni się do trwałego i zintegrowanego rozwoju gminy Jeziorany w kolejnych latach.

11.2. Programowanie rozwoju gminy Jeziorany.

Programowanie rozwoju gminy Jeziorany jest kwestią dość złożoną, ponieważ w jednym dokumencie należy zawrzeć wszystkie problemy mieszkańców, zarówno te o charakterze

społecznym, środowiskowym, przestrzennym, czy gospodarczym. Jest to trudne, ponieważ występuje znaczna rozbieżność interesów pomiędzy poszczególnymi grupami mieszkańców. Programując rozwój trzeba pamiętać, o tym, aby żadna grupa społeczna nie czuła się odrzucona ani pominięta.

Wobec powyższego przy programowaniu strategii należy pamiętać o zintegrowanym systemie planowania oraz przygotowaniu wyspecjalizowanych metod i narzędzi w zakresie badania stanu gminy, zarówno społecznego, jak i gospodarczego. Ponadto należy opracować prawidłowy system planowania rozwoju gminy oraz zarządzania tym rozwojem. W głównej mierze chodzi tu o wdrażanie planów, monitorowanie i ewaluację. Warto też pamiętać o konsultacjach społecznych i komunikacji z mieszkańcami.

Jednym z głównych założeń strategii jest jej uspołeczniony charakter. Mieszkańcy poprzez udział w badaniach będą włączeni w proces ewaluacji. Wyniki badań będą uzupełnieniem wskaźników monitoringu opracowanych na podstawie danych zastawnych, natomiast wyniki całej ewaluacji zostaną przedstawione mieszkańcom.

11.3. Zasady zarządzania strategią.

W celu skutecznej realizacji strategii opracowano zasady, na których należy się opierać. Pierwszą i podstawową jest to, że realizując strategię należy przyjąć podejście kompleksowe. Ponadto należy określić priorytety, nie zapominając o tym, że najpierw trzeba koncentrować się na zadaniach, które przyniosą korzyści największej liczbie mieszkańców.

Realizując strategię nie należy zapominać o stałej współpracy z mieszkańcami i otwartości na ich propozycje. Ponadto koniecznym jest kontrolowanie całego procesu oraz ocena uzyskanych efektów zarówno społecznych, jak i gospodarczych. Weryfikując działania należy opierać się na zasadach zrównoważonego rozwoju. Nie wolno zapominać o szanowaniu zasobów dla przyszłych pokoleń ze względu na ich organiczność oraz godzeniu ekologicznych, społecznych, jak też ekonomicznych celów rozwoju.

11.4. Monitoring strategii

Realizując dokument "Strategia Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014 - 2024" należy pamiętać o tym jak ważna jest rola kontroli i monitoringu.

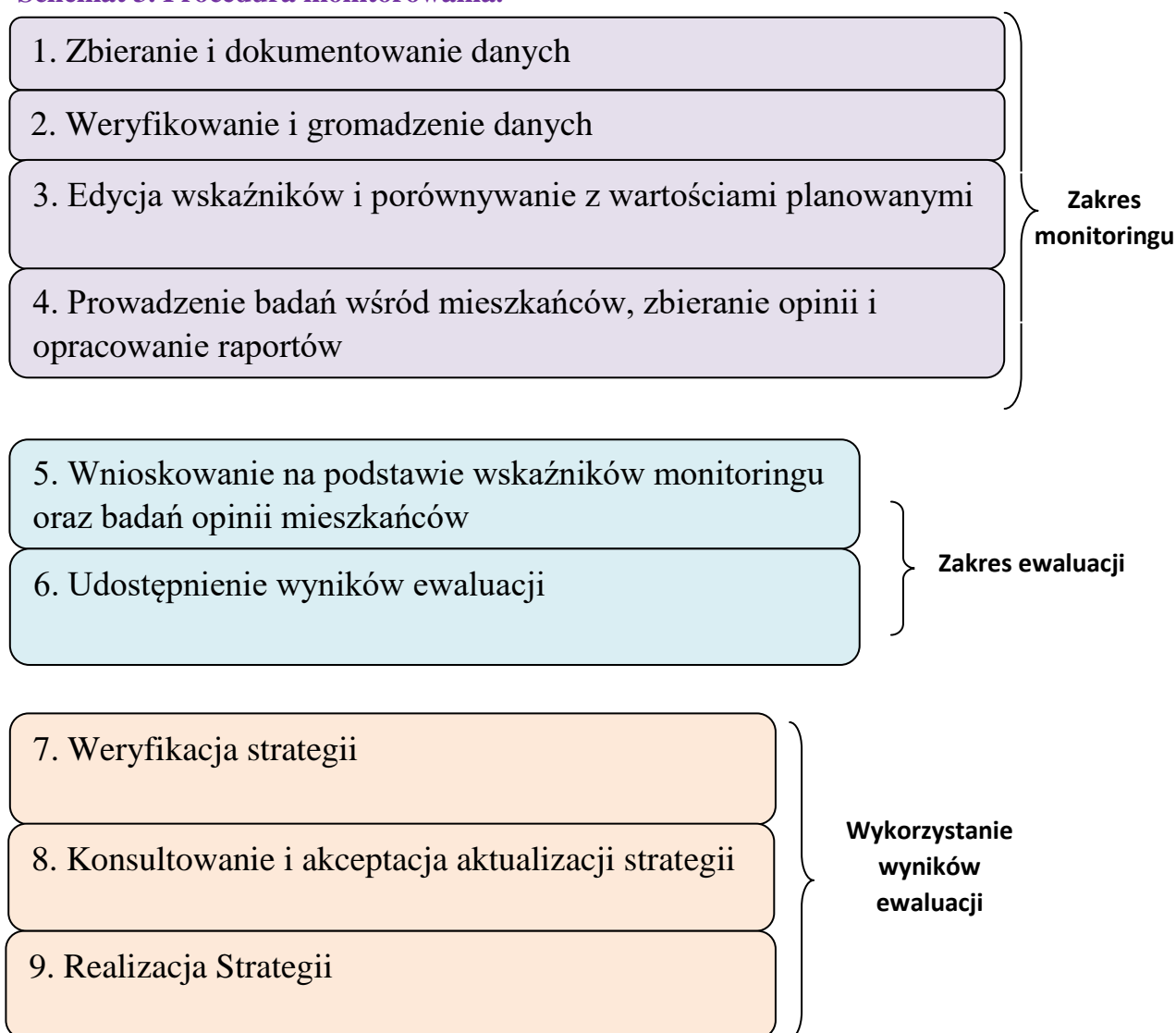
Monitoring ma na celu gromadzenie i analizę danych dotyczących przebiegu realizacji danego zadania, pozwala na wychwycenie ewentualnych nieprawidłowości w jego realizacji i wprowadzanie niezbędnych korekt umożliwiających osiągnięcie wcześniejszych założeń.

Opracowanie prawidłowego systemu monitorowania umożliwi gromadzenie bieżących danych dotyczących postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu celów założonych w Strategii. Pozwoli również na obserwację rezultatów prowadzonych działań, a w razie potrzeby – na wprowadzenie niezbędnych aktualizacji oraz korekt.

Zakres monitoringu Strategii wyznaczają określone w niej cele priorytetowe, szczegółowe kierunki działań oraz zaplanowane zadania realizacyjne. Uzupełnieniem oceny opartej na wskaźnikach mogą być cykliczne badania opinii mieszkańców. Badania mogą być uzupełnione konsultacjami społecznymi. Ponadto monitoring Strategii prowadzony będzie w zakresie finansowym oraz rzeczowym. Część finansowa dotyczyć będzie monitorowania poprawności oraz efektywności wydawanych środków, natomiast zakres rzeczowy związany będzie z efektywnością podejmowanych działań oraz postępem we wdrażaniu Strategii. Aby przeprowadzenie ewaluacji ukazało rzeczywiste efekty, to jej wskaźniki muszą być:

- mierzalne na odpowiednio wysokim poziomie dokładności,
- rzetelne - oznacza to, że pomiar powinien być dokonywany w sposób obiektywny, za każdym razem na tych samych zasadach,
- trafne - oznacza to, że wskaźniki powinny odzwierciedlać rzeczywisty poziom realizacji celów,
- dostępne - oznacza to, że wskaźniki powinny być dostępne dla osób lub instytucji, które dokonują procesu ewaluacji. Ponadto otrzymanie ich nie powinno wymagać dodatkowych nakładów finansowych ani czasowych. Powinno być proste.
- użyteczne - oznacza to, że pozwalają ocenić zgodność celów strategii z faktycznymi problemami mieszkańców gminy,
- trwałe - oznacza to, że pozwalają określić okres czasu, na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem strategii będą trwać po jej zakończeniu.

Schemat 3. Procedura monitorowania.

Źródło: opracowanie własne

11.5. Wskaźniki realizacji celów priorytetowych.

Wszystkim szczegółowym kierunkom działań zostały przypisane wskaźniki dla systemu monitorowania Strategii Rozwoju.

Tabela 87. Wskaźniki realizacji celów.

Szczegółowe kierunki działań	Wskaźniki	Źródło
Cel priorytetowy 1. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego mieszkańców		
1.1 Zmniejszenie poziomu bezrobocia	1. Stopa bezrobocia.	Powiatowy Urząd Pracy
	2. Średni czas poszukiwania pracy	
	3. Liczba zorganizowanych kursów doszkalających	
	4. Liczba uczestniczących w stażach	
1.2 Aktywizacja dzieci, młodzieży osób dorosłych i starszych	1. Liczba korzystających z spotkań aktywizacyjnych	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach, Miejska Biblioteka Publiczna w Jezioranach, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach, Urząd Miejski w Jezioranach,
	2. Liczba korzystających z zajęć organizowanych w Miejskim Ośrodku Kultury i Miejskiej Bibliotece Publicznej i Ośrodku Sportu i Rekreacji w Jezioranach	
	3. Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach organizowanych na terenie gminy Jeziorany	
1.3 Poprawa opieki nad dziećmi i osobami starszymi	1. Liczba miejsc w dziennym domu pomocy społecznej oraz całonocnym Domu Opieki Społecznej w Jezioranach	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach, Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
	2. Liczba uczestników korzystających z zajęć dla dzieci i osób starszych organizowanych przez Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach	
	3. Liczba zgłoszonych osób starszych potrzebujących pomocy	
1.4 Zwiększenie dostępu do kultury dla dzieci i osób starszych	1. Liczba uczestników korzystających w zajęciach organizowanych przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Jezioranach	Miejska Biblioteka Publiczna w Jezioranach, Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach,
	2. Liczba uczestników korzystających z zajęć dla dzieci i osób starszych organizowanych przez Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach	
1.5 Poprawa sytuacji dotyczącej opieki zdrowotnej w gminie	1. Liczba wykonanych porad specjalistycznych	Przychodnie lekarskie na terenie gminy, Urząd Miejski w Jezioranach
	2. Liczba przeprowadzonych badań profilaktycznych	
	3. Wysokość środków finansowych przeznaczona na wyposażenie gabinetów lekarskich w sprzęt i materiały niezbędne do prawidłowej opieki lekarskiej	
1.6 Zwiększenie bezpieczeństwa w gminie	1. Liczba wypadków drogowych z udziałem pieszych na terenie gminy	Posterunek Policji w Biskupcu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki oświatowe na terenie gminy Jeziorany, Urząd Miejski w Jezioranach
	2. Liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych związanych ze szkodliwym działaniem używek (papierosy, alkohol, narkotyki)	
	3. Liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych związanych z bezpieczeństwem na drodze	
	4. Liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych dotyczących przemocy w rodzinie	

	5. Liczba wezwań policyjnych w przypadku zagrażającego bezpieczeństwa	
Cel priorytetowy 2. Zwiększenie stopnia atrakcyjności, funkcjonalności i zintegrowania gminy		
1.1 Poprawa estetyki wyglądu miasta i wsi oraz stanu technicznego budynków mieszkalnych	1. Liczba miejsc rekreacyjnych dostępnych dla mieszkańców	Urząd Miejski w Jezioranach
	2. Liczba środków finansowych przeznaczonych na odnowienie mieszkań komunalnych	
	3. Liczba inicjatyw zachęcających mieszkańców do sprzątnięcia wokół własnej posesji	
1.2 Podniesienie atrakcyjności oferty usług transportu publicznego i stanu technicznego większości dróg	1. Liczba zwiększonych kursów na terenie gminy Jeziorany	Urząd Miejski w Jezioranach, Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach, Miejska Biblioteka Publiczna w Jezioranach, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach, Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach, Urząd Miejski w Jezioranach
	2. Długość w km naprawionych dróg	
	3. Liczba nowoutorzonych parkingów na terenie gminy	
1.3 Poprawa warunków życia mieszkańców	1. Liczba nowych zorganizowanych wydarzeń kulturalnych	Urząd Miejski w Jezioranach, Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
	2. Liczba nowych utworzonych miejsc pracy	
	3. Liczba zajęć organizowanych dla dzieci, młodzieży osób starszych i dorosłych na terenie gminy	
1.4 Podniesienie świadomości ekologicznej	1. Liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych dotyczących podniesienia świadomości ekologicznej	Urząd Miejski w Jezioranach
	2. Liczba osób segregujących odpady	
Cel priorytetowy 3. Zwiększenie rozwoju gospodarczego w oparciu o potencjał lokalny		
1.1 Rozwój turystyki na terenie gminy	1. Liczba obiektów bazy noclegowej na terenie gminy	Urząd Miejski w Jezioranach
	2. Liczba obiektów gastronomicznych na terenie gminy	
	3. Liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych propagujących walory turystyczne	
1.2 Promocja gminy jako miejsca atrakcyjnego do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej	1. Liczba nowopowstałych działalności gospodarczych	Urząd Miejski w Jezioranach
	2. Liczba działań na rzecz wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców	
	3. Liczba nowych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy	

Załącznik 1. Jeziorany na tle województwa warmińsko – mazurskiego - mapa.

Załącznik 2. Społeczna mapa turystyczna gminy Jeziorany oraz jej okolic.

Załącznik 3. Główny wydarzenia odbywające się cyklicznie w gminie Jeziorany.

Orientacyjna nazwa miesiąca	Nazwa wydarzenia	Organizator
Styczeń	Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
styczeń - luty	Kultowe Ferie z kulturą	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
styczeń - luty	Ferie z OSiR-em	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
styczeń - marzec (raz w tygodniu)	"Spotkania z bajką" - głośne czytanie	Miejska Biblioteka Publiczna w Jezioranach
styczeń – listopad	Salonik wystaw artystycznych	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
luty – listopad	Spotkania z kulturą w Jezioranach	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
luty – listopad	Kulturalna sobota – warsztaty i spotkania ze sztuką	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
Marzec	Plastyczna ekspresja i kultura dla bezpieczeństwa	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
marzec – kwiecień	Kocham śpiewać polskie piosenki	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
marzec - kwiecień	Jarmark Wielkanocny	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
marzec -listopad	Spotkania z kulturą w Jezioranach	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
Kwiecień	Kiermasz książek "Nowości po cenach hurtowych"	Miejska Biblioteka Publiczna w Jezioranach
kwiecień – czerwiec	Rozgrywki ligowe z udziałem drużyn MKS Jeziorany	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
kwiecień – październik	Grand Prix Jezioran w wędkarstwie	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
Maj	Biało - czerwony rajd rowerowy	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
Maj	Turniej Old Boy	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
Maj	Dzień godności osoby z niepełnosprawnością intelektualną	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
maj	Majówka ze sztuką w Jezioranach	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
Maj	Konkurs - spotkanie z poezją dziecięcą	Miejska Biblioteka Publiczna w Jezioranach
maj – czerwiec	VI Europejski tydzień sportu	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
maj – czerwiec	Liga Orlikowa	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
maj – wrzesień	Kino pod chmurką	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
Czerwiec	Festyn sportowy OSW	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach

Orientacyjna nazwa miesiąca	Nazwa wydarzenia	Organizator
Czerwiec	Piknik piłkarski	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
czerwiec	Akcja "Cała Polska czyta dzieciom"	Miejska Biblioteka Publiczna w Jezioranach
czerwiec	Prezentacje Artystyczne MOK-u	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
czerwiec	Turniej Tańca o Puchar Burmistrza Jezioran	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
czerwiec	Wojewódzki Przegląd Kapel i Zespołów Śpiewaczych	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
czerwiec - sierpień	Mobilny Ośrodek Kultury - wakacje z kulturą w objeździe	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
czerwiec - sierpień	Wakacje z OSiR-em	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
lipiec	Mistrzostwa gminy w strzelaniu z broni pneumatycznej	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
lipiec - sierpień	Koncerty pod chmurką	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
lipiec - wrzesień	Dawno temu ... w Jezioranach - gra miejska	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
sierpień	Święto Jezioran	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
sierpień	Wójtówko CUP	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
sierpień	Raz do roku w Jezioranach	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
sierpień - listopad	Rozgrywki ligowe z udziałem drużyn MKS Jeziorany	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
wrzesień	Dożynki Gminno – Parafialne	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
wrzesień - marzec	Mecze III ligi tenisa stołowego	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
październik	Dni Papieskie	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
listopad	Obchody Rocznicy Odzyskania Niepodległości	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
listopad - luty	XI Edycja Gminnej Ligi Piłki Halowej	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
grudzień	Turnieje Wojewódzkie Halowej Piłki Nożnej	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach
grudzień	Jarmark Świąteczny	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach
raz w każdym miesiącu	Lekcje biblioteczne, wycieczki do biblioteki - kl. "O", kl. I, kl. II	Miejska Biblioteka Publiczna w Jezioranach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jezioranach, Miejskiego Ośrodka Kultury w Jezioranach, Ośrodka Sportu i Rekreacji w Jezioranach.

Załącznik 4. Zabytki w gminie Jeziorany wpisane do rejestru zabytków.

ZABYTEK	OPIS	MIEJSCOWOŚĆ
ZAŁOŻENIA URBANISTYCZNE I ZESPOŁY FOLWARCZNE		
Założenie urbanistyczne Starego Miasta	Gotyckie założenie urbanistyczne miasta z szachownicowym układem ulic zachowało się do dziś. Ośrodkiem jest prostokątny rynek z rozchodzącymi się od niego prostopadle sześcioma ulicami. Na rynku wznosił się ratusz spalony w 1656 roku i już nieodbudowany. Domy mieszczkańskie grupowane były w dziesięciu kompleksach. Siedem z nich znajdowało się przy rynku, pozostałe przy ulicach prowadzących do bram miejskich. W południowo-wschodnim narożniku rynku wzniesiono w 1345 roku kościół pw. św. Bartłomieja, który znajdował się pod patronatem biskupa. Od końca XV wieku był siedzibą archidiecezji. Na zachód od miasta, oddzielony od niego głęboką fosą, znajdował się zamek biskupi. Ze sprawozdania z lustracji dokonanej w 1655 roku wynika, że całe miasto otoczone było wysokimi murami i fosami. Do miasta prowadziły trzy bramy: Mostowa zwana także Lidzbarską od północy, Młyńska od południa i Reszelska od wschodu. Jedną z najstarszych budowli Jezioran był młyn położony nad Stawem Młyńskim, wymieniony już w przywileju w 1338 roku.	JEZIORANY
Mury obronne, XIV w.	Gotyckie mury obronne okalające dawny gród <i>Seburk</i> powstały prawdopodobnie w I poł. XIV w., dokładny okres budowy nie jest znany. Badania archeologiczne wskazują jednak iż pierwsze fortyfikacje wzniesione w ramionach rzeki Symsarna powstały na wiele lat przed wybudowaniem górującego nad miastem murowanego zamku biskupów warmińskich, a ten z kolei wznoszono w latach 1355 – 1373. W tym też okresie drewniano – ziemna konstrukcja wałów ustąpiła miejsca mocnej budowli całkowicie wykonanej z kamieni polnych, i jak opisują kroniki, były to okalające całe miasto budzące respekt umocnienia. Mury obronne wzmocnione były basztami, posiadały także trzy bramy; Mostową, Młyńską i Reszelską które wzniesiono po 1360 roku. W dniu 7 lipca 1783 r. uderzenie pioruna w wieżę zamkową spowodowało pożar całego miasta. Jest to data, kiedy przestał istnieć nie tylko zamek ale również okalające go i całe Jeziorany wspomniane mury. Resztki tej gotyckiej fortyfikacji możemy odnaleźć w centrum miasta. Dobrze zachowane fragmenty otaczają teraz plac przy ul. Tadeusza Kościuszki.	
Dawny Zamek Biskupów Warmińskich 2 poł. XIVw., (1905r.)	Z Jezioranami od początków istnienia związany jest górujący przez wieki nad panoramą miasta zamek biskupów warmińskich. Już w czasie zakładania miasta istniały tam wzniesione w dogodnym miejscu, w ramionach rzeki Symsarna, drewniano-ziemne fortyfikacje. W kilkanaście lat od ulokowania miasta, około roku 1355 biskup Jan z Miśni na zachód od miasta, na miejscu wcześniejszych umocnień, rozpoczął budowę murowanego zamku. Dzieło poprzednika zakończył około roku 1373 biskup Jan Stryprock. Powstała solidnie ufortyfikowana, czteroskrzydłowa bryła zamku, siedziby komornictwa jeziorańskiego. Zamek posiadał główne skrzydła oraz skrzydła boczne, które okalały obszerny dziedziniec zamkowy otoczony krużgankami, służącymi do komunikacji pomiędzy poszczególnymi skrzydłami zamku. W jednym z rogów dziedzińca była górująca nad budowlą i całą okolicą wieża spełniająca rolę strażnicy. Wieża w dolnej części (do 1/3 jej wysokości) była w formie kwadratu, przechodząc dalej w kształt okrągły.	JEZIORANY

<p>Pozostałości Zamku Biskupów Warmińskich</p>	<p>Od początków istnienia do końca XVII wieku zamek w Jezioranach był istotnym elementem struktury obronnej dominium warmińskiego. Wszelkie zniszczenia wojenne naprawiane były na bieżąco, zamek był regularnie konserwowany i odnawiany, a w XVIII wieku także upiększany. Na stokach wzgórza zamkowego znajdował się piękny ogród, wzmiankowany w dokumentach z 1711 roku. Był to ogród typu włoskiego z podłużnymi i poprzecznymi alejami oraz z fontanną pośrodku. Dziś na tym miejscu znajduje się park.</p> <p>W jedenaście lat po zaborze uderzenie pioruna w wieżę zamkową wywołało pożar, który strawił niemal cały zamek oraz znaczną część miasta. Z pozostałości zachodniego skrzydła zamku wybudowano gmach służący do dziś jako siedziba władz miejskich.</p>	
<p>Relikty archeologiczne miasta Jeziorany</p>	<p>Ślady pierwotnego osadnictwa (nawarstwienia kulturowe) starego miasta Jezioran wraz z zamkiem w obszarze: od skrzyżowania ul. Nadbrzeżnej i Kajki, południowa krawędź ulicy Nadbrzeżnej a następnie południowa krawędź ul. Reja do skrzyżowania z ul. Kościuszki, następnie zachodnia granica działki posesji ul. Kościuszki Nr 7 i linia stanowiąca jej przedłużenie wzdłuż krawędzi jaru do wysokości kościoła. Następnie granica skręca w kierunku północno zachodnim i biegnie u podstawy południowego stoku jaru ograniczającego od północy teren miasta, aż do ujścia jaru w dolinę rzeki Symsarny i dalej podnóżem północnego zbocza jaru rzeki Symsarny mostu na rzece przy skrzyżowaniu ul. Kajki i Nadbrzeżnej. Znajdujące się pod współczesną nawierzchnią gruntu nawarstwienia są unikalnymi i nie rozpoznanymi dotychczas reliktyami powstałymi na skutek kilkusetletniego funkcjonowania organizmu miejskiego miasta Jezioran mającymi bardzo dużą wartość historyczną i naukową. W trakcie wielowiekowego rozwoju organizm miejski zmieniał swój kształt przestrzenny. Świadectwem tych zmian są niepowtarzalne nawarstwienia zawierające relikty dawnej zabudowy, infrastruktury miasta, fortyfikacji miejskich, ślady procesów urbanistycznych i gospodarczych oraz związane z nimi zabytki ruchome.</p>	
<p>Zespół folwarczny</p>	<p>Budynki odrestaurowane. Posiadłość prywatna. pocz. XX, W skład zespołu folwarcznego wchodzi: dwór, 2 czworaki, spichlerz, stodoła, chlewnia, stajnia, kuźnia.</p>	<p>KALIS</p>
<p>Dwór</p>	<p>Budynki odrestaurowane. Posiadłość prywatna</p>	<p>KIERSZTANOWO</p>
<p>Dwór, 1889</p>		<p>MODLINY</p>
<p>Zespół dworsko-folwarczny, XIX/XX w.</p>	<p>Młyn wodny na rzece Symsarnie. Uruchomiony ponownie po dłuższej przerwie w 1983 r. Budynek murowany z cegły, nietynkowany, czterokondygnacyjny. W skład zespołu dworsko - folwarcznego wchodzi: dwór, oficyna, czworak młyn, dom młynarza, kuźnia, tartak, pięciorak, d. zajazd, ob. chlew, stajnia, 6 obór, 4 budynki gospod., kapliczka</p>	<p>POTRYTY</p>
<p>Zespół dworsko-folwarczny, pocz. XX w.</p>	<p>Budynki częściowo odrestaurowane. Posiadłość prywatna i gminna. W skład zespołu dworsko - folwarcznego wchodzi: dwór, rządówka, 4 budynki mieszkalne, 6 budynków gospodarczych, spichlerz.</p>	<p>USTNIK</p>
<p>Zespół dworsko-folwarczny, XIX/XX w.</p>	<p>Budynki odrestaurowane. Posiadłość prywatna. W skład zespołu dworsko - folwarcznego wchodzi: dwór, rządówka, 4 czworaki, 4 budynki gospodarcze, 2 stodoły, stajnia, piwnica, wozownia, obora, młyn wodny, kuźnia</p>	<p>WÓJTÓWKO</p>

OBIEKTY SAKRALNE I CMENTARZE		
<p>Zespół kościoła parafialnego kościół p.w. św. Bartłomieja, 2 poł. XIV w., pl. Kościelny bramka na cmentarz kościelny, XVIII w. plebania, pl. Kościelny 2, XVIII/XIX w. dom parafialny, ul. Mostowa 4 XVIII/XIX w.</p>	<p>Gotycki kościół pochodzi z 1390 r. Został zbudowany w drugiej połowie XIV wieku i jest klasycznym przykładem warmińskiej odmiany typu świątyni halowej z piętrową zakrystią. Wewnątrz kościoła zachowało się wiele śladów polskości. W ołtarzach przetrwały rzeźby polskich świętych. Na środkowym zworniku znajduje się herb biskupa Szembeka. Okazały ołtarz główny, barkowy z obrazem św. Bartłomieja z datą 1734 konsekrował w dniu 6 października 1752 roku biskup Adam Stanisław Grabowski. Boczne 4 ołtarze pochodzą z XVIII i XIX wieku. Kaplica chrzcielna w stylu barokowo-klasycystycznym pochodzi z połowy XIX wieku. Bogate rzeźby i ornamenty zdobią barkową ambonę zbudowaną w pierwszej połowie XIX wieku. Znajduje się na niej herb fundatora. Poza tym w kościele jest wiele figur, obrazów i naczyń liturgicznych z XVIII i XIX wieku. Szczególnie piękne są obrazy stacji krzyżowych z kręgu osiemnastowiecznej szkoły magdeburskiej. W 1929 roku za proboszcza Franciszka Hejduszki wewnątrz kościoła pięknie pomalował artysta malarz Jan Ollesch. Kościół posiada odrestaurowane organy, największe z zachowanych instrumentów wykonanych przez firmę Augusta Terletzkiego z Elbląga, zbudowane w 1874 roku. Niegdyś bogato zdobione rzeźbami i płaskorzeźbami sięgają przełomu XVI-XVII wieku. Po drugiej wojnie światowej kościół został troskliwie odnowiony. Pomalowane wewnątrz jest dziełem artysty malarza Józefa Wawrzyńskiego ucznia Drapiewskiego, malarza katedry płockiej.</p>	JEZIORANY
<p>Cmentarz rzym.-kat., ob. komunalny, XIX w., ul. Kolejowa Ogrodzenie cmentarza, ul. Kościuszki, XIX/XX w. Kwatera wojenna z okresu I wojny światowej</p>	<p>Pierwsza wojna światowa dość łaskawie obeszła Jeziorany i główny front walk rozgrywał się bardziej na południe od tej miejscowości. Ważniejsze potyczki odbyły się 31 sierpnia 1914 r. pod Tłokowem, oraz 26 sierpnia 1916 r. pod Zerbuniem. Po zakończeniu działań wojennych typowym świadectwem tamtych wydarzeń był pomnik poświęcony poległym żołnierzom wzniesiony w 1925 r. oraz kwatera wojenna na miejscowym cmentarzu. Niestety jak większość podobnych monumentów na tych terenach pomnik został zniszczony w 1945 r., mogiły żołnierskie zachowały się do dziś. Kwatera usytuowana jest w zachodniej części cmentarza komunalnego, wzdłuż linii muru przy głównej bramie. Zbiorowe mogiły otoczone są krawężnikami z kostki granitowej, na każdej rząd drewnianych krzyży z nazwiskami poległych a całość otoczono tujowym żywopłotem. Kwatera kryje szczątki 46 żołnierzy; 34 żołnierzy armii niemieckiej i 12 żołnierzy armii rosyjskiej. Polegli oni w walkach w okolicy miasta lub zmarli w miejscowym lazarecie. Ogólny stan tego miejsca jest dobry o czytelnym układzie, 18 nagrobków jest zidentyfikowanych. W środkowej części całego założenia umieszczona jest tablica pochodząca prawdopodobnie ze wspomnianego nieistniejącego już pomnika. Tablica upamiętnia poległych mieszkańców wsi Kalis, Lekity, Ustnik, Tłokowo, Modliny oraz Potryty. Cała nekropolia posiada bardzo ciekawe ogrodzenie, wyróżnia się szczególnie brama główna. Z tego powodu m.in. cmentarz wraz z kwaterą wojenną w roku 1987 wpisany został do rejestru zabytków.</p>	
<p>Kościół ewang. - augsburski i cmentarz ewangelicki, ul. Mickiewicza</p>	<p>Kościół św. Jadwigi Królowej w Jezioranach po-ewangelicki murowany/1886 - 1887 r. – budowa; 10V 1992 r. – poświęcenie, abp Edmund Piszcz. Odpust 8 czerwca w święto patronalne św. Jadwigi Królowej, przy kościele zachował się cmentarz ewangelicki</p>	JEZIORANY

<p>Kaplica p.w. Świętego Krzyża, ul. Kopernika XVII w.</p>	<p>Kaplica pochodzi z XVII w., znajduje się w pobliżu kościoła farnego przy skrzyżowaniu dróg prowadzących do Dobrego Miasta i Lidzbarka Warmińskiego. Zbudowano ją w miejscu kościoła z 1580 r. wyświęconego przez biskupa Marcina Kromera. Jest to budowla w stylu barokowym, orientowana, murowana, salowa, na planie prostokąta i kwadratowym stropie. Elewacja zewnętrzna jest rozczłonkowana przez pilastry i belkowanie. Na wschodnim szczycie znajduje się ośmioboczna wieżyczka nakryta barokowym hełmem, wieżyczka posiada sygnaturkę. Na hełmie widnieją dwie daty, pierwsza to rok 1623 jest prawdopodobnie datą wybudowania nowej kaplicy, druga to 1927 r. i jest to rok odnowienia. Wewnątrz warty obejrzenia jest zawieszony w wnęce krucyfiks, o cechach ludowego baroku. Bardzo ładny jest renesansowy, pochodzący z 1600 r. ołtarz główny z obrazem Ukrzyżowania, obraz datowany na 1700 r. Kaplica bardzo mocno ucierpiała podczas drugiej wojny światowej, odnowiono ją ponownie i stała się filią kościoła pw. św. Bartłomieja. Obecnie służy głównie jako kaplica przedpogrzebowa.</p>	
<p>Kapliczka przydrożna ul. Kajki XIX/XX w.</p>	<p>kapliczka przydrożna przy ul. Michała Kajki, wystawiono ją na przełomie XIX i XX w. Jest to budowla o cechach mieszanego stylu pseudoklasycystycznego oraz neogotyckiego, murowana i otynkowana wzniesiona na rzucie kwadratu z ostrołukowymi wnękami po każdej stronie. Górny poziom kapliczki to czterościenny naszczytnik zwieńczony prostą sterczyną z namiotowym dachem i krzyżem. Po jednej stronie elewacji znajduje się wykonana współcześnie malarska dekoracja na desce, przedstawia ona motyw trzech krzyży.</p>	
<p>Kapliczka przydrożna ul. Kopernika k. XIX w.</p>	<p>Kapliczka przydrożna przy ul. Mikołaja Kopernika. Jest to droga wylotowa do miejscowości Wojtówko i dalej do Lidzbarka Warmińskiego. Ten obiekt pochodzi z końca XVIII w. i jest o typowej dla tego okresu bryle i proporcjach oraz też o nietypowym rozwiązaniu elewacji frontowej flankowanej przez dwie masywne półkolumny. Chociaż jest to raczej budowla klasycystyczna zastosowano tu jednak kompozycje nadające jej cechy architektury baroku, może tylko trochę w uproszczonym i prowincjonalnym wydaniu. Główny atut kapliczki to głęboka oszklona frontowa wnęka zamknięta łukiem odcinkowym, umieszczono w niej figurę Chrystusa Ukrzyżowanego.</p>	
<p>Kościół p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika we Franknowie XVIII w.</p>	<p>Kościół w stylu barokowym, zbudowany na miejscu dwóch poprzednich z fundacji biskupa Stanisława Adama Grabowskiego, odbudowany w roku 1844 w stylu neoklasycystycznym. Murowany z cegły, otynkowany, orientowany, salowy. Elewacja zachodnia rozczłonkowana przez pilastry i wnęki, w środkowej wnęce barokowy krucyfiks. Wnętrze kościoła przykryte jest pozornym sklepieniem kolebkowym, wyposażenie kościoła z XVIII wieku. Nad wejściem do kruchty barokowa, kamienna tablica z herbem fundatora. W ogrodzeniu cmentarza przykościelnego barokowa dzwonnica z XVIII-XIX w. przykryta namiotowym dachem. przy plebanii klasycystyczna kapliczka z XIX w. Kościół jest zabytkiem trzeciej klasy. Warte są też warmińskie kapliczki z XIX i XX w. Łącznie jest ich 8 i są w większości otynkowane. Miłośników historii zainteresuje cmentarz z zabytkowymi grobami oraz pomnikami cmentarnymi. W skład Kościoła wchodzi: dzwonnica, ogrodzenie z bramą, cmentarz przyk., kapliczki przydrożne.</p>	<p>FRANKNOWO</p>
<p>Kaplica, 1860r.</p>	<p>Neogotycka kaplica z małą dzwonnica, murowana. Wewnątrz można podziwiać zespół drewnianych rzeźb ludowych z XIX wieku.</p>	<p>KIKITY</p>
<p>Kaplica p.w. św. Marii Magdaleny, 1914r.</p>	<p>Kaplica filialna p.w. św. Marii Magdaleny w Krokowie, murowana /1914 r. - budowa w miejsce rozebranej w 1883 r. dawnej kaplicy. Odpust 22 lipca w święto patronalne św. Marii Magdaleny</p>	<p>KROKOWO</p>

Kaplica p.w. MB Częstochow., 1769r.	Kaplica filialna p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Miejskiej Wsi, murowana, bezstylowa, prostokątna, orientowana /1834 r. – budowa/. Odpust 26 sierpnia w święto patronalne MB Częstochowskiej	MIEJSKA WIEŚ
Kościół fil. p.w. św. Walentego, pocz. XX w.	Kościół filialny p.w. św. Walentego w Piszewie, murowany z cegły, neogotycki /pocz. XX w. budowa/. Odpust 14 lutego w święto patronalne św. Walentego.	PISZEWO
Kościół p.w. św. Jerzego, XIV/XV w.	Kościół gotycki, orientowany, murowany z cegły, salowy z zakrystią od północy i kruchtą od południa. Od wewnątrz wgłębiany, tynkowany fryz wieńczący szczyty uskokowo-sterczyńowe z tynkowanymi blendami. Okna i portale ostrołukowe, profilowane. Wieża drewniana z XVIII wieku o konstrukcji słupowej, kwadratowa, oszalowana deskami i przykryta namiotowym dachem, zakończona iglicą, na której znajduje się chorągiewka z datą odnowienia - 1923 r. Nawa przykryta jest drewnianym stropem z zaokrąglonymi bokami. Zakrystia i kruchta posiada sklepienie krzyżowe. Wyposażenie wnętrza pochodzi z XVIII w. Do Kościoła wlicza się Kapliczki przydr.: przy ogrodzeniu cmentarza kośc., przy remizie OSP z 1885, przy posesji nr 8 oraz kapliczka z 1860r.	RADOSTOWO
Kaplica p.w. św. Stanisława, pocz. XX w.	Zabytkowa kaplica pw. św. Stanisława, wzniesiona na początku XX wieku	STUDNICA
Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela, XV/XVIII w. - kapliczka cmentarna - cmentarz	Kościół filialny zbudowany w latach 1370-1390, a gruntownie przebudowany około 1500 roku. Kościół ma charakter gotycki, orientowany, murowany z cegły, salowy z zakrystią od północy i kruchtą od południa. Drewniana wieża konstrukcji słupowej z XVIII wieku oszalowana jest deskami. Ołtarz główny, barokowy, wyłożony pochodzi z roku 1698 i posiada bogatą dekorację akantową. Ambona jest z końca XVI wieku, a obrazy z przełomu XVII/XVIII w. Do Kościoła wlicza się: kapliczka cmentarna oraz cmentarz.	TŁOKOWO
Kaplica p.w. św. Rocha, 1750, 1866 - cmentarz	Kościół filialny, pielgrzymkowy, p.w. św. Rocha w Tłokowie [kolonia] murowany, barokowy, orientowany, salowy. W zakrystii sklepienie krzyżowe. Elewacja zewn. Rozczłonkowane przez dwuwarstwowe lizeny i belkowanie. Zabytek arch. sakr. grupy II. Budowa 1750 r. - przebudowa 1790 r. - konsekrowanie, bp. Ignacy Krasicki: 1877 r. rozbudowa. Odpust 16 sierpnia w święto patronalne św. Rocha. W Uroczystość Matki Bożej Wniebowziętej 15 sierpnia po mszy św. o godz. 11.00 każdego roku odbywa się pieszka pielgrzymka z Jezioran do kościoła św. Rocha. Kaplica pochodzi z 1665 roku. W 1750 r. kaplice wzmocniono i dobudowano wieżę. W 1866 roku rozbudowano ją. Konsekracji dokonał w 1790 r. biskup Ignacy Krasicki. Jest to budowla barokowa, murowana z cegły, orientowana, salowa. Od wschodu wieloboczna zamknięta zakrystia, w nawie strop z 1866 roku, w zakrystii sklepienie krzyżowe. Wystrój wnętrza głównie z XVIII wieku. na przykościelnym cmentarzu kamienny krucyfiks z datą 1777 r.	
Kaplica fil. p. w. św. Floriana, 1895	Kaplica filialna pw. św. Floriana wzniesiona w 1895 roku	ZERBUŃ

<p>Cmentarze żołnierzy z I wojny światowej</p>	<p>1/ Cmentarz wojenny, zlokalizowany na północnym skraju wsi; miejsce spoczynku 14 żołnierzy niemieckich i 9 żołnierzy rosyjskich, poległych 26 sierpnia 1914 roku 2/ Cmentarz wojenny, zlokalizowany w odległości około 2,5 km na północ od wsi; miejsce spoczynku 191 żołnierzy niemieckich i 154 żołnierzy rosyjskich, poległych 26 sierpnia 1914 roku</p>	
<p>BUDYNKI MIESZKALNE</p>		
<p>Domy przy ul. Asnyka</p>	<p>1 (pocz. XIX) 6 (XVIII/XIX)</p>	<p>JEZIORANY</p>
<p>Domy przy Placu Jedności Narodowej</p>	<p>Nr: 5 (XIX), 6 (XIX), 9 (XIX), 10 (XIX), 12 (XIX), 13 (XIX), 14 (XIX), 15 (XIX)</p>	
<p>Dom, ul. Kajki 1 (XVIII/XIX w.) 2, 2a (XVIII/XIX w.) dawny spichlerz</p>	<p>Spichlerz przy ul. Kajki 2. Dawny spichlerz z XVIII/XIX w., klasycystyczny, adaptowany na początku XX w. Na mieszkania. Usytuowany kalenicowo w narożniku zwartej zabudowy. Murowany z cegły, otynkowany, na podmurówce z kamienia. Stropy i więźba dachowa drewniana. Dwukondygnacyjny z czterospadowym dachem pokrytym dachówką holenderką. Elewacja frontowa czteroosiowa. W przyziemiu, w prawej bocznej osi, drzwi do sieni z klatką schodową. Stan zachowania dobry.</p>	<p>JEZIORANY</p>
<p>Domy przy ul. Kajki z XIX w. 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 17, 19, 24, 27, 37, Domy przy ul. Kajki z pocz. XX w 30, 31(1905) 32 (1920) 33 (1905) 35 (1900) 36 (1914) 39 (1914) 41, 43, 45 (1920) 46 (XIX/XX w.) 47 (XIX,/XX w.) 48 (XIX,/XX w.) Wille przy ul. Kajki</p>	<p>Zespół kamieniczek przy ul. Kajki Nr: 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 19, 27, 41 i 49 z końca XIX w.; wille nr 30, 52, 56, 58 i 66 z początku XX w., mieszkalne i mieszkalno-usługowe (nr 19 Bank Spółdzielczy, nr 27 Żłobek Miejski, nr 49 Państwowy Dom Opieki). Budynki murowane z cegły, dwu i trzykondygnacyjne, niektóre z mieszkalnym poddaszem. Dach dwuspadowe (nr 19 półmansardowy, nr 49 mansardowy), kryte dachówką – nr 11 płytkami eternitowymi. Wszystkie obiekty pochodzą z XIX lub początku XX w., zbudowane zostały w stylu neoklasycystycznym, pseudoklasycystycznym; wille nr 52, 56 i 66 secesyjne, nr 30 neogotycka z wieloboczną wieżą zamkniętą blankowaniem („zameczek”).</p>	

<p>z XIX/XX w. 26 – obecnie budynek poczty (1924), 29 – willa „Zameczek”(1905) 52, 56, 66, Kostnica, ul. Kajki 49, k. XIX w.</p>		
<p>Domy przy ul. M. Konopnickiej</p>	<p>1 (2 ćw. XIX, 1905), 5 (2 poł. XIX), 15 (1920)</p>	<p>JEZIORANY</p>
<p>Dom z wieżą strażacką, ul. M. Konopnickiej 2, (1922/23)</p>	<p>Ochotnicza Straż Pożarna w Jezioranach została założona w 1899 r., rok ten pozwala umieścić tę jednostkę w gronie najstarszych na Warmii. W tamtym okresie tego typu organizacje skupiały się wokół Wschodnio – Pruskiego Prowincjonalnego Związku Straży Pożarnych. Pierwszą remizę wzniesiono na początku XX w. Wykorzystano w tym celu ocalałą po niszczącym pożarze z 1783 r. zamkową wieżę. Tę siedzibę jednak rozebrano w 1925 r., ale już wówczas strażacy posiadali całkowicie nowy obiekt wybudowany w latach 1922/23. Obecnie druhowie ochotnicy stacjonują w remizie budzącej pewne kontrowersje, bo wybudowanej na dawnym cmentarzu żydowskim, przy ul. Mikołaja Kopernika. Z przeszłości tej organizacji zachowała się wieża strażacka wkomponowana między prywatną willą a Miejskim Ośrodkiem Kultury. Jest to budowla typowa dla obiektów pełniących niegdyś takie funkcje. Podmurówka z kamieni ciosanych a fragment szczytowy wykonany z desek, całość wieńczy stopniowy dach namiotowy i syrena alarmowa. Stara remiza jest w bardzo dobrym stanie, odrestaurowana ciekawie się prezentuje jak zresztą otaczające ją budynki. Wieża strażacka w 1990 r. została wpisana do rejestru zabytków, umiejscowiona jest przy ul. Marii Konopnickiej</p>	
<p>Domy przy ul. Kopernika 9 (XIX/XX w.) 13 (k. XIX w.) 14 (poł. XIX, XX w.) 32 (1910) 37 (XIX/XX w.)</p>	<p>Kamieniczka mieszkalna nr 9 przy ul. M. Kopernika z końca XIX w., dwukondygnacyjna i dom mieszkalny nr 37 z XIX w., jednokondygnacyjny. Budynki murowane z cegły, otynkowane, kryte dwuspadowymi dachami i dachówką, z częściowo mieszkalnym poddaszem.</p>	
<p>Domy przy ul. Kościelnej</p>	<p>2 (XIX/XX w.) –obecnie magazyn 2 b (2 poł. XIX w.), 7 (XIX w.)</p>	
<p>Spichlerz, ul. Kościelna 11 (k. XIX w.)</p>	<p>Obiekt 5- kondygnacyjny, częściowo podpiwniczony, wykonany w konstrukcji mieszanej. Fundament z kamienia polnego</p>	

Domy ul. Kościuszki	1 (XIX/XX), 3 (2 poł. XIX), 5 (1920), 8 (XIX/XX), 9 (XIX/XX), 12 (XIX/XX), 15 (2 poł. XIX), 17 (pocz. XX)	JEZIORANY
Spichlerz, ul. Kościuszki, mur.-szach., (2 poł. XIX w.)	Spichlerz z drugiej połowy XIX w., murowany, częściowo szachulcowy, na podmurówce z kamienia. Stropy i konstrukcja dachowa – drewniane. Budynek dwukondygnacyjny z częściowo użytkowym poddaszem. Dach dwuspadowy kryty dachówką holenderką. Na osi osi środkowej dwukondygnacyjny balkon z drewnianymi tarczami w miejscu balustrady.	
Domy ul. Mickiewicza	1(pocz. XX), 3 (XIX/XX), 4 (k. XIX), 5 (k. XIX), 7 (pocz. XX), 8 (1910), 9 (k. XIX), 10 (1917-1922), 16 (1924), 17 (1870-1880), 2 (pocz. XX)	
Domy ul. Nadbrzeżna	1 (ok. 1900), 2 (pocz. XX), 3 (1920), 4 (pocz. XX)	
Domy ul. Pieniężnego	1 (XVIII-XX), 3 (XVIII-XIX), 5 (XVIII)	
Domy ul. M. Reja	3 (k. XIX), 4 (k. XIX), 5 (k. XIX), 6 (k. XIX)	JEZIORANY
Dom, ul. Rycerska 4,	(XVIII/XIX w.)	
Dom, ul. Sawickiej 2, (XIX/XX w.)	Kamieniczka secesyjna przy ul. H. Sawickiej Z 1909 r., remont elewacji w 1976 r. Budynek dwukondygnacyjny, murowany z cegły, otynkowany, z drewnianymi stropami i drewnianą więźbą dachową. Dach dwuspadowy kryty dachówką. Na osi środkowej w połaci dachu wystawka (facyata) zwieńczona spływowym i gzymsowym szczytem.	
Dom, ul. Wąska 4,	(1910)	
Domy przy Placu Zamkowym	1 (pocz. XIX w.), 2 (pocz. XIX w.), 3 (pocz. XIX w.), 6(pocz. XIX w.), 7 (pocz. XIX w.), 8 (pocz. XIX w.), 9 (pocz. XIX w.), 10 (pocz. XIX w.), 11 (pocz. XIX w.), 12 (pocz. XIX w.), 14 (pocz. XIX w.)	

Załącznik 5. Szlaki rowerowe w gminie Jeziorany

Spis map

MAPA 1. JEZIORANY NA TLE POWIATU OLSZTYŃSKIEGO.....	8
---	---

Spis tabel

TABELA 1. LICZBA LUDNOŚCI W GM. JEZIORANY I W JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH.	9
TABELA 2. STRUKTURA WIEKU I PŁCI W GM. JEZIORANY I JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH W 2014 R. (%).....	9
TABELA 3. STRUKTURA WIEKU WEDŁUG GRUP EKONOMICZNYCH W 2014 R.	10
TABELA 4. LICZBA URODZEŃ, ZGONÓW ORAZ PRZYRÓST NATURALNY W GM. JEZIORANY NA 1000 LUDNOŚCI.	10
TABELA 5. URODZENIA ŻYWE I ZGONY W PRZELICZENIU NA 1000 LUDNOŚCI W GM. JEZIORANY I JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH, W LATACH 2010-2014.	11
TABELA 6. LICZBA MAŁŻEŃSTW ZAWARTYCH W GM. JEZIORANY, W LATACH 2010-2014, NA TLE KRAJU I JEDNOSTEK PORÓWNYWANYCH.....	11
TABELA 7. ŚREDNIOROCZNE MIGRACJE NA POBYT STAŁY NA 1 000 LUDNOŚCI (%).....	12
TABELA 8. LICZBA MIESZKAŃ ODDANYCH NA 1000 LUDNOŚCI I NA 1000 MAŁŻEŃSTW WRAZ Z DYNAMIKĄ WZROSTU W GMINIE JEZIORANY I JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH W LATACH 2010-2014.	12
TABELA 9. LICZBA I POWIERZCHNIA MIESZKAŃ KOMUNALNYCH W M ² OGÓŁEM W GMINIE JEZIORANY I JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH 2014 R.	13
TABELA 10. WZROST LICZBY MIESZKAŃCÓW KORZYSTAJĄCYCH Z SIECI WODOCIĄGOWEJ W GMINIE JEZIORANY I JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH W LATACH 2010 I 2014.	13
TABELA 11. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W GMINIE JEZIORANY I W JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH W INSTALACJE WODNO - ŚCIEKOWĄ W LATACH 2010-2014.	14
TABELA 12. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W CENTRALNE OGRZEWANIE W GMINIE JEZIORANY.	14
TABELA 13. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W CENTRALNE OGRZEWANIE W GMINIE JEZIORANY I W JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH NA DZIEŃ 31.12.2014 ROKU W %.	14
TABELA 14. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W GMINIE JEZIORANY I W JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH W CENTRALNE OGRZEWANIE W LATACH 2010-2014.	15
TABELA 15. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W ŁAZIENKI W GMINIE JEZIORANY NA DZIEŃ 31.12.2014 ROKU.	15
TABELA 16. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W ŁAZIENKI W GMINIE JEZIORANY I W JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH NA DZIEŃ 31.12.2014 R. W %.	15
TABELA 17. WYPOSAŻENIE MIESZKAŃ W GMINIE JEZIORANY I W JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH W ŁAZIENKI W LATACH 2010-2014.....	16
TABELA 18. LICZBA MIEJSC I DZIECI W PRZEDSZKOLACH W GM. JEZIORANY W LATACH 2010-2014.....	16
TABELA 19. LICZBA ODDZIAŁÓW PRZEDSZKOLNYCH W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH I DZIECI DO NICH UCZĘSZCZAJĄCYCH W GM. JEZIORANY W LATACH 2010-2014.	16
TABELA 20. LICZBA SZKÓŁ PODSTAWOWYCH, UCZNIÓW, ODDZIAŁÓW I NAUCZYCIELI W 2014 ROKU.	17
TABELA 21. LICZBA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W LATACH 2010-2014 PRZYPADAJĄCYCH NA 1 SZKOŁĘ.	17
TABELA 22. UCZNIOWIE PRZYPADAJĄCY NA 1 KOMPUTER Z DOSTĘPEM DO INTERNETU PRZEZNACZONY DO UŻYTKU UCZNIÓW W LATACH 2010 - 2012 R.	18
TABELA 23. LICZBA SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH, UCZNIÓW, ODDZIAŁÓW I NAUCZYCIELI W 2014 ROKU.....	19
TABELA 24. LICZBA UCZNIÓW GIMNAZJÓW W LATACH 2010 - 2014 PRZYPADAJĄCYCH NA 1 SZKOŁĘ.	19
TABELA 25. LICZBA PRZYCHODNI NA 10000 MIESZKAŃCÓW W LATACH 2010 - 2014.	20
TABELA 26. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY MOPS W JEZIORANACH.	20
TABELA 27. LICZBA RODZIN OBEJMOWANYCH WSPARCIEM PRZEZ MOPS.....	21
TABELA 28. SZACUNKOWY % LUDNOŚCI POZOSTAJĄCEJ W TRWALE ZŁEJ SYTUACJI MATERIALNEJ.	22
TABELA 29. STOSUNEK LICZBY UPRAWNIONYCH DO GŁOSOWANIA DO KART WYJĘTYCH Z URNY W GMINIE JEZIORANY I JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH.	23
TABELA 30. FREKWENCJA WYBORCZA W % W GMINIE JEZIORANY NA TLE POLSKI.....	24
TABELA 31. FREKWENCJA WYBORCZA W % W II TURZE WYBORÓW SAMORZĄDOWYCH.....	24
TABELA 32. LICZBA FUNDACJI, STOWARZYSZEŃ I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH NA 1000 LUDNOŚCI.	25
TABELA 33. LUDNOŚĆ AKTYWNA ZAWODOWO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO - MAZURSKIEGO.	26
TABELA 34. PRACUJĄCY WG SEKTORÓW EKONOMICZNYCH W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO - MAZURSKIM.	26
TABELA 35. PRACUJĄCY NA 1000 LUDNOŚCI W GMINIE JEZIORANY I JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH.....	27

TABELA 36. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH NA TERENIE GMINY JEZIORANY I JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH.	27
TABELA 37. PROCENT KOBIET W OGÓLE BEZROBOTNYCH W GM. JEZIORANY I JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH.	28
TABELA 38. AKTYWNE FORMY POMOCY BEZROBOTNYM Z GM. JEZIORANY ŚWIADCZONE PRZEZ POWIATOWY URZĄD PRACY W BISKUPCU.....	28
TABELA 39. DANE DOTYCZĄCE BIBLIOTEK W GMINIE JEZIORANY I JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH NA DZIEŃ 31.12.2014 ROKU.	29
TABELA 40. WYDATKI NA KULTURĘ I DZIEDZICTWO NARODOWE W GM. JEZIORANY ORAZ JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH.	30
TABELA 41. WYDATKI NA KULTURĘ I OCHRONĘ DZIEDZICTWA NARODOWEGO W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA W GMINIE JEZIORANY ORAZ JEDNOSTKA PORÓWNYWANYCH.	30
TABELA 42. KLUBY I ZESPOŁY SPORTOWE W GMINIE JEZIORANY, STAN NA 31.12.2014 R.	34
TABELA 43. DŁUGOŚĆ DRÓG W PODZIALE NA KATEGORIE W GM. JEZIORANY I JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH NA DZIEŃ 31.12.2014 R.	34
TABELA 44. DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI ROZDZIELCZEJ WODOCIĄGOWEJ W LATACH 2010-2014 W KM.	35
TABELA 45. LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ W % OGÓŁU LUDNOŚCI W LATACH 2010-2014. ...	35
TABELA 46. WODA DOSTARCZANA GOSPODARSTWOM DOMOWYM W LATACH 2010-2014, W DAM ³	36
TABELA 47. ZUŻYCIE WODY W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH OGÓŁEM NA 1 MIESZKAŃCA W M ³	36
TABELA 48. DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI KANALIZACYJNEJ W LATACH 2010-2014 W KM.	37
TABELA 49. LICZBA POŁĄCZEŃ PROWADZĄCYCH DO BUDYNKÓW MIESZKALNYCH I ZBIOROWEGO ZAMIESZKANIA W LATACH 2010-2014 W SZTUKACH.	37
TABELA 50. OBJĘTOŚĆ ŚCIEKÓW ODPROWADZANYCH W DAM ³ W LATACH 2010-2014.	38
TABELA 51. LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI KANALIZACYJNEJ W % OGÓŁU LUDNOŚCI W LATACH 2010-2014. .	38
TABELA 52. ODPADY KOMUNALNE W TONACH W GM. JEZIORANY I JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH.	40
TABELA 53. ODPADY KOMUNALNE W KG W PRZELICZENIU NA JEDNEGO MIESZKAŃCA W GMINIE JEZIORANY I JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH W LATACH 2010-2014.	40
TABELA 54. PODMIOTY GOSPODARCZE W PRZELICZENIU NA 10000 MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM W GMINIE JEZIORANY I JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH W LATACH 2010 - 2014.	41
TABELA 55. PODMIOTY GOSPODARCZE WG KLAS WIELKOŚCI ZATRUDNIENIA NA 10000 MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM.....	42
TABELA 56. PODMIOTY WPISANE DO REJESTRU REGON W ROKU 2010 I 2014 NA 10000 MIESZKAŃCÓW W GMINIE JEZIORANY I JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH.	42
TABELA 57. LICZBA ISTNIEJĄCYCH OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH NA TERENIE GM. JEZIORANY I W JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH W LATACH 2010-2014.	44
TABELA 58. LICZBA MIEJSC NOCLEGOWYCH OGÓŁEM NA TERENIE GMINY JEZIORANY I W JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH W LATACH 2010-2014.	44
TABELA 59. UDZIELONE NOCLEGI OGÓŁEM NA TERENIE GMINY JEZIORANY I W JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH W LATACH 2010-2014.	45
TABELA 60. KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW NA TERENIE GM. JEZIORANY I W JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH...	45
TABELA 61. PROCENTOWY UDZIAŁ TERENÓW ZIELENI.	46
TABELA 62. TERENY ZIELENI W GM. JEZIORANY I JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH NA 31.12.2014 R. W HA.	47
TABELA 63. PROCENTOWY UDZIAŁ OBSZARÓW PRAWNIE CHRONIONYCH.....	47
TABELA 64. OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE W JEDNOSTKACH PORÓWNYWANYCH W 2014 R. W HA.	48
TABELA 65. FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY JEZIORANY, STAN NA 31.12.2014.	49
TABELA 66. RESPONDENCI WEDŁUG PŁCI.	50
TABELA 67. RESPONDENCI WEDŁUG WIEKU.....	50
TABELA 68. RESPONDENCI WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA.	50
TABELA 69. RESPONDENCI WEDŁUG STATUSU NA RYNKU PRACY.	51
TABELA 70. RESPONDENCI WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA.	51
TABELA 71. OCENA ZADOWOLENIA Z ŻYCIA W GMINIE JEZIORANY.	51
TABELA 72. OCENA CZY GMINIE JEZIORANY POTRZEBNA JEST STRATEGIA ROZWOJU, MAJĄCA NA CELU OŻYWIĆ JEJ ROZWÓJ SPOŁECZNY, PRZESTRZENNY I GOSPODARCZY.	52

TABELA 73. KIERUNKI W JAKICH, ZDANIEM ANKIETOWANYCH, POWINNY ZMIERZAĆ DZIAŁANIA GMINY MAJĄCE NA CELU POPRAWĘ WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW.	52
TABELA 74. RESPONDENCI WEDŁUG PŁCI.	53
TABELA 75. RESPONDENCI WEDŁUG WIEKU.....	53
TABELA 76. RESPONDENCI WEDŁUG WYKSZTAŁCENIA.	54
TABELA 77. PROWADZONE PRZEZ RESPONDENTÓW PRZEDSIĘBIORSTWA WEDŁUG LOKALIZACJI.	54
TABELA 78. PROWADZONE PRZEZ RESPONDENTÓW PRZEDSIĘBIORSTWA WEDŁUG SEKCJI PKD.	55
TABELA 79. OCENA GMINY JAKO MIEJSCA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W SKALI OD 0 DO 4 GDZIE 0 OZNACZA OCENĘ NAJNIŻSZĄ A 4 NAJWYŻSZĄ.	56
TABELA 80. ŚREDNIA OCEN ASPEKTÓW PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W GMINIE JEZIORANY.	56
TABELA 81. ASPEKTY ŻYCIA W GMINIE WYMAGAJĄCE PODJĘCIA PRZEZ WŁADZE PRIORYTETOWYCH DZIAŁAŃ. ...	56
TABELA 82. OCENA ILE PRAWDOPODOBNE JEST POLECENIE PRZYJACIOŁOM LUB KREWNYM SVOJEJ GMINY JAKO DOBREGO MIEJSCA DO PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W SKALI OD 0 DO 5, GDZIE 0 OZNACZA OCENĘ NAJNIŻSZĄ, A 5 NAJWYŻSZĄ.	57
TABELA 83. WYKAZ BRANŻ, KTÓRE POSIADAJĄ NAJWIĘKSZE SZANSE ROZWOJU NA TERENIE GM. JEZIORANY.	57
TABELA 84. MOCNE I SŁABE STRONY GMINY JEZIORANY.	59
TABELA 85. SZANSE I ZAGROŻENIA WYSTĘPUJĄCE W OTOCZENIU.	60
TABELA 86. SZCZEGÓŁOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.	68
TABELA 87. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW.	72

Spis schematów

SCHEMAT 1. STRUKTURA REZULTATÓW.	63
SCHEMAT 2. CELE PRIORYTETOWE.	63
SCHEMAT 3. PROCEDURA MONITOROWANIA.	71

Załączniki

ZAŁĄCZNIK 1. JEZIORANY NA TLE WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO – MAZURSKIEGO - MAPA.	74
ZAŁĄCZNIK 2. SPOŁECZNA MAPA TURYSTYCZNA GMINY JEZIORANY ORAZ JEJ OKOLIC.	75
ZAŁĄCZNIK 3. GŁÓWNE WYDARZENIA ODBYWAJĄCE SIĘ CYKLICZNIE W GMINIE JEZIORANY.	76
ZAŁĄCZNIK 4. ZABYTKI W GMINIE JEZIORANY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW.	78
ZAŁĄCZNIK 5. SZLAKI ROWEROWE W GMINIE JEZIORANY.	86

Wśród osób aktywnie biorących udział przy tworzeniu Strategii Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014 - 2024 znaleźli się:

- Marzena Biernacka
- Danuta Boradyn
- Dorota Bożyczko
- Elżbieta Bykowska
- Eugeniusz Chrostowski
- Paweł Cybulski
- Wacław Dąbrowski
- Agnieszka Frąckiewicz - Nowotka
- Marcin Genatowski
- Anna Gleszczyńska
- Wiesław Jesionek
- Krzysztof Kiljan
- Magdalena Klęczar
- Katarzyna Kolibowska
- Ilona Ławrecka
- Dariusz Radziszewski
- Sławomir Sadowski
- Wanda Sienkiewicz
- Angelika Stawisińska
- Agnieszka Stolarewska
- Danuta Tarasiewicz
- Agata Urbanik
- Danuta Zawolska
- Justyna Zięba